

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ex Illvstrissimo Cardinali Bellarmino Epitome
Controuersiarum Omnium huius Aeui
Lvthero-Calvinisticarvm Sub diuersis Titulis bis
Quadripertitis digestarum**

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiae, 1624

Pars II. Ecclesiomachia Lvthero-Calvinismi Contra Militantem Ecclesiam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11726

COPPENSTEINII.
 LVTHERO-CALVINISTA.
 PARS SECVNDA
 ECCLESIOMACHIA
 LVTHERO-CALVINISMI,
 MILITANTEM ECCLESIAM
 IMPVGNANTIS.

DEMONSTRATA, AC REFVTATA,

Status Militantis Ecclesiæ sunt quinque: Papæ: Episcoporum, Clericorum, Religiosorum, & Laicorum.
 De singulis ordine.

I. DE REGIMINE ET PRIMATV
 ECCLESIAE.

QVÆSTIO I.

*Quorum, & qualis fuit hostilitas
 in Ecclesiam?*

IN Petram Ecclesiæ omnes
 consurrexerunt inferorum
 Portæ. 1. IVDÆORVM
 rabies in persecutione pri-
 mùm Hierosolymitana; dein alias sæ-
 pius. 2. ETHNICORVM VIS per
 plures Persecutiones. 3. GRÆCO-
 RVM Schisma: 4. IMPERATORVM

Christianorum tumor ac error animi
 impotentioris. Quæ, in cæteris, quo-
 que causa extitit vna translaticiam terti-
 ùm Imperii. 5. SCHISMATA Pon-
 tif. Romanorum: ac etiam IMPROBI-
 TAS Vitæ nonnullorum Pontifi. 6.
 HÆRESIVM Furia inter Græcos &
 Latinos.

1. GRÆCI sub annum 381. Episco-
 pum Constantinopolitanum, inprimis
 ne Patriarcham quidem, tribus Orientis
 Patriarchis antetulerunt. Deinde
 anno

anno 451. Ipsum & Pontifici Romano æquarunt per fraudem in Synodo Chalcedonenſi Romanis absentibus Legatis. Postea sub annum 600. Vniuersalis Episcopi nomen affectarunt, eoq; Constantinopolitanum appellarunt. Demum anno 1054. aperte pronunciarunt Papam Rom. suo gradu excidisse, quod Symbolo Constantinopolitano, ex sententia Syn. Ephesinæ vocem, *Filioque*, addidisset; ideoque jam Summum Pontificem esse Constantinopolitanum. teste Sigeberto in Chronico.

2. EX LATINIS primum WALDENSES se ab Papæ Rom. obedientia subtraxerunt sub annum 1170. teste Reinerio. Dein sub annum 1300. FRATRICELLI, teste Palmerio, aiebant, Petri autoritatem Romæ jam dudum cessasse, adque ipsos transiſſe. Postea Marfilius Paduanus, & Ioan. de Ianduno omnes sacerdotes Papæ pares faciebant. teste *Turreor. l. 4. Eccl. part. 2. cap. 37.* WICELFF item sub annum 1390. post Huls, teste Conc. Constantinopolit. Sess. 8. & 15.

LUTHERVS Denique *lib. de potestate Papa & in aff. vt. art. 25.* Philipp. Melanchthon. *lib. de Primatu Papa*, conscripto sub nomine Synodi Schmalcaldicæ. BRENTIUS in *Confess. Wittenb. cap. de Sum. Pont. Illyricus Censur. l. lib. 2. c. 7. & c. 10. &c.*

CALVINVS, *Inst. l. 4. c. 6.* similiter.

AUTOR. I. Duo prædixit de Ecclesia ac Primatu Dominus: 1. Magnitudinem eius, Isaia: cap. 28. *Ecce ego ponam in fundamentis Sion lapidem probatum, angularem, pretiosum, in fundamentis fundatum.* 2. Hæreticorum impetum, cap. 8. *Lapidem offensionis & petram scandali;* Quæ duo etiã Rom. 9. coniunguntur. Fundamenta ea quæ sunt? APOC. 21. *Murus Ciuitatis habens funda-*

menta XII. & in ipsis XII nomina XII. Apostolorum Agni. Lapis quis? Vnus ex XII. Simon: *Tu es Simon; tu vocaberis Cephas*, id est, Petra, seu Petrus. *Tu es Petrus, & super hanc Petram ædific. Ecclesiam meam.*

II. Qualis lapis? *Probatum*, persecutionibus prædictis. *Pretiosus*, ob infinitum bonorum thesaurum, qui à Sede Petri descendit in Ecclesiam. Inde in omnes orbis oras exierunt Missiones, consensus in Caput vnum, fideique Vnitatem.

Hinc nostrates hæretici totã Angliã, Daniã, Scotiã, Norvvegiã, Germ. Polon. Boemiã, Hungariã numquã Generale Concilium cogere valuerunt, in quo ad omnes articulos consentirent. Græci ex quo anno 800. desciuerunt ab Rom. Sede, nec ad vllam Synodum Generalẽ coire potuerunt; cum interea Romani dena frequentissima celebrarint.

III. Causa huius quæ? Quia *Fundamentum aliud nemo potest ponere, præter id quod positum est: quod est CHRISTVS IESVS.* Post Christum verò est Petrus: non igitur ad Christum peruenitur, nisi per Petrum: teste *S. Leone epist. ad Vienn.* Exortem mysterii illum esse oportet, qui ausus fuerit à Petri soliditate recedere. Talis Petra piis est:

At impiis, *Lapis offensionis, & Petra scandali.* Ideò Donatistæ appellabant eam *Cathedram Pestilentie*: Papam Berengarius *Pompificem*, Pulpificem: VValdenses, *Purpuratam meretricem*: VVicleff, *synagogam Satana*: Lutheri caluinistæ, *Antichristi solium.* &c. Vocem Papa, omnium ignominiosissimã esse ducunt. At qua nos ad eò gloriamur Papistæ: vt pro cuius honore vix vlla natio orbis

T Chri-

Christiani non luculentè stylo, ferro,
voce, vitâque steterit ac fortunis.

Q V Æ S T I O II.

Ecquod sit optimum Regimen?

CALVINVS hic obstinatè pugnat; vt omnes omniund vias obstruat Ecclesiasticæ Monarchiæ. Sic ille Instit. lib. 4. c. 6. §. 9. *Sic sanè, vt volunt, bonum & utile, orbem totum Monarchia contineri; quod est tamen absurdissimum. Nunquam concedam id ipsum in Ecclesia gubernatione valere. Quid ergò valere volet? Ibid. c. 20. §. 8. Minimè negauerim vel Aristocratiam, vel temperatum ex ipsa & Politia statum ab aliis longè excellere. Causa. 1. Id cum experimento ipso semper fuit comprobatum. 2. Tum sua quoque Authoritate Dominus confirmauit, cum Aristocratiam, Politia vicinam, apud Israelitas instituit. Hæc basis Calviniani regiminis. Vnde Instit. lib. 4. c. 11. §. 6. Omnem Ecclesiasticam Pot. st. item tribuit ceteri Seniorum. Et cap. 20. §. 8. Laudat eas ciuitates, quæ excusso iugo Principum, à Senatu Populoque reguntur.*

AUTOR. I. *Simplicium trium formarum regiminis Monarchia primas obtinet. I. Sic Hebræi, Græci, Latineque Scriptores: sic Philosophi, Oratores, Historici, Poëtæ. 2. Diuinaque fauet Auctoritas. I. In humano genere Deus Regnum, non Democratiam instituit, teste Chryf. hom. 24. &c. Hinc vnus est Paterfamilias, Rex, &c. 2. Animalia vnum sequuntur ducem. 3. Deus Israëlem subiecit Monarchiæ Patriarcharum, Ducum, Regum, Iudicum. 4. Quia optimum regimen optimis pollet conditionibus: talis Monarchia: ergò.*

CONDITIONES autem sunt: I. *Ordo in Monarchia optimus est; quo omnes ordinatè subiiciuntur, vno Præsidi*

de excepto. 2. Pax facilius in Monarchia tenetur. Perisset Rom. Imperium, nî Augustus Monarchiam reduxisset. 3. Constantia imperii Monarchici firmissima est, cum simplex & vnum sit. Omne enim regnum in se diuisum, desolabitur. Matt. 12. Ierem. 12. Pastores multi demoliti, &c. 4. Potentia Monarchiæ certior est. Hinc Persarum, Græcorum, Assyriorum imperia creuerunt; Romanorum, exactis Regibus, stare nequiuit. 5. Facilitas gubernandi. Nam vnus bonus facilius inuenitur Rex, quam multi: & permanens in officio, plus capit experientiæ. Lucianus.

Nulla fides regni sociis, omnisque Potestas Impatiens consortis erit. Vide meum Antichristum p. 2. q. 1.

II. *Mixtum regimen è tribus simplicibus est optimum, tenente potiores Monarchia.*

I. *Quia illud omnis boni regiminis bona habet omnia: Estque gratius; quia virtutis in eo, non generis ratio ducitur. Est & vtilius: quia vnus non omnes regere prouincias valet. 2. Quia Veteris & Noui Testamenti Ecclesia sic regitur, Exod. 18. Electis viris strenuis, constituit eos Principes, &c. Item Matt. 16. Ioan. 2. Act. 20.*

III. *At seclusis circumstantiis, Monarchia simpliciter excellit. I. Quia Deus hac forma regit mundum. 2. Ita cōsensus S. Patrum est concors.*

INSTAT CALVINVS. I. Instit. 1. 4. c. 6. §. 8. *Non idèò laudatur Monarchia, quasi vnus debeat totum orbem regere: sed indicare voluit, regnum duos non capere. 2. An ex toto orbe constiunt Apes, vt Regem vnum eligant? Si's aluearibus contenta sunt. Ita quoq; in gruibus; quaque caterua*

pro-

proprium regem habet. Quid inde cuiuslibet aliud, quam singulis Ecclesiis debere suos Episcopos attribui? 3. Instit. 4. c. 2. §. 6. Si ipsos status, citra circumstantias inter se compares, non facile est discernere, quis utilitate preponderet: ad eam aquis conditionibus contendunt. Infra: Equidem, si in se considerentur forma illa tres, Aristocratiam aliis antecellere minimè negarim.

DICO AD I. Si regnum capitur pro Vnius summa potestate, ut propriè est; sic non capit duos: Si regnum sumatur pro multitudo, quæ regitur; tunc Monarchia præstat Politicæ & Aristocratice: quia multi non bene reguntur à multis. Si regnum capiatur pro provincia; tunc bene regitur ab vno. At Vlysses loquitur de exercitu ad Trojam, qui è pluribus nationibus constabat; illi regundo Monarchiam opus esse sentit. Calvinus verò nec in vna ciuitate utilè esse Monarchiam putat, cap. 11. §. 6. sed regendam esse à cœtu Seniorum; Laudatque, cap. 20. §. 8. ciuitates, quæ iugo Principum excusso reguntur à Senatu.

AD II. Sicut Ecclesia est vnū ouile, Ioan. 10. ita & vnum alueare. &c. Oues autem, apes & grues non possunt communicare cum procul absentibus; fideles possunt. Deinde; si singulis Ecclesiis sui debent Episcopi attribui, ut vult Calvinus; cur ipse potestatem Ecclesiasticam at tribuit Seniorum cœtui?

AD III. At istis ipse contraria sibi dicit, cum ibidem subiunxit, (quæ tamè in editione anni 1554. omisit) *Non id quidem per se, scilicet Aristocratia excellit; sed quia rarissimè Reges sibi moderantur, ut à recto non discrepent, Et, Facit hominum vitium, ut rarius sit plures tenere gubernaculo.*

la. Si hoc; quomodo igitur, non est facile discernere, quis status utilior sit? Et quod Aristocratia excellat?

QVÆSTIO III.

Regimen Ecclesiasticum an esse debeat Monarchicum?

LUTHERANI, ut Magdeburgenses & Match. Illyricus Cent. 1. lib. 2. c. 3. Regimen Eccl. volunt esse Democraticum oportere, 2. BRENTIVS & alii Lutherani, Aristocraticum.

3. CALVINVS Instit. l. 4. c. 11. §. 6. Cœtum vult Seniorum, præside Episcopo vno: ut Consul præsidet Senatui. Sic & Huls in Conc. Const. sess. 15. art. 27.

AUTOR. I. Citra controuersiam nobis dant ista Lutheri-caluinistæ: 1. Aliquod esse Regimen Ecclesiasticum: Cum Ecclesia sit, Cant. 4. ut *Castro-um acies ordinata.* Et Deus, Act. 20. *posuit Episcopos regere Ecclesiam.* 2. Idem à Politico diuersum esse. Nā, 1. Tim. 2. *Qui bene præfunt, duplici honore digni sunt.*

3. Regem Ecclesiæ absolutum esse Christum: Psal. 2. *Ego constitutus sum Rex ab eo. &c. cuius regni non est finis.* Ab hoc vno omnes alii dicunt, 1. Cor. 4. *Sic nos existimet homo, sicut MINISTROS Christi Dispensatores;* scilicet. visibiles sub Inuisibili Capite, Christo.

4. CHRISTVM esse Monarcham Ecclesiæ, seu Caput. Eph. 1. *Omnia subiecit sub pedibus eius: Et Ipsum dedit Caput super omnem Ecclesiam; quæ est Corpus eius.* Eph. 4. v. 15. Eph. 5. v. 23. Col. 1. v. 18. In hoc tamen aliqui dissentiunt ab Orthodoxis.

MARCVS ANTONIVS Apostata & Calvinista nouus talia finxit. 1. Christum esse Caput cœpisse post Passionem: 2. Et Inuisibile esse. 3. Ac solum: 4. Spiritum

T 2 3. pro-

5. Propriè esse Vicarium Christi in regimine, non Petrum.

AUTOR. I. Quando coepit esse Caput Ecclesiæ Christus?

MARCUS ANTONIVS: Post passionē seu resurrectionem. 1. Quia postquam *Principes conuenerunt in unum, aduersus Dominum & Christum eius:* tunc prius dixit, *dabo tibi gentes hereditatem tuam. &c. Isa. 53. Pro eo quod laborauit anima eius, videbit semen longanum,* id est, Ecclesiam. 2. Quia Ecclesia dicitur de Latere Christi fluxisse, scilicet iam passi. 3. Quia Matth. 18. *super hanc Petram, ædifico?* Non; sed, *ædificabo Ecclesiam:* quòd post ascensionem factum per Apostolos.

AUTOR. Christus Homo factus fundauit Ecclesiam; auxit per Apostolos. Quia instituit Ministros Episcopos Apostolos XII. Presbyteros Discipulos LXXII. Instituit noua Sacramenta, Sacerdotium, Sacrificium, Leges nouas, Testamentum. Hæc morte confirmauit dicens, *Consummatum est.*

DICO AD I. Tunc auxit Ecclesiā, quam fundarat prius: Ceu ad Sina inaugurato Aarone in Sacerdotem, fundata est Ecclesia; at aucta est post ingressum in terram promissionis.

AD II. Idem dico: *Dein*, Fluxit de Christi latere Ecclesia *Symbolicè*, aqua & Sanguine significantibus Baptismum & Eucharistiam: Et *Meritorie*; vt vnde vim trahant Sacramenta. Ita S. Patres apud P. Becanum.

AD III. *Ædificabo*, scilicet augendo eam, quam ante fundauit. Ergo ante Christi mortem viguit Ecclesia noua cū Synagoga: In morte Christi mortua est Synagoga & Lex iudicialis & ceremonialis. Post mortem Christi ea sepulta est, neque coepit mortifera; ait S. Hier.

At post Euangelii promulgationem sufficientem erat mortifera; ait S. August. Epist. II.

II. Quale Caput Ecclesiæ est Christus?

M. ANTONIVS. Christus nunquam fuit in terris Ecclesiæ Caput, dum vixit; proinde nec Visibile; sed tantum Inuisibile; idque coepit esse post ascensionem. **QVI A;** Eph. 1. *Suscitans illum à mortuis, & constituens ad dexteram suam. &c. posthac dedit eum Caput supra omnem Ecclesiam.*

AUTOR. Esse Caput Ecclesiæ Inuisibile, coepit ab æterna prædestinatione, & sic non coepit, sed fuit: Coepit autem ab Adæ creatione: Visibile esse coepit in Scripto Incarnato; Visibile apparuit in senato, permanfitque dum vixit, & cælos ascendit: Inuisibile post ascensionem esse coepit, Agnosci, ac honorari tale.

III. An solus sit Caput Ecclesiæ Christus?

M. ANTONIVS ait, Solus fuit, est, erit: 1. Quia, Rom. 12. *Multi vnum Corpus sumus in Christo: singuli autem alterius membra:* at in hisce & Petrus erat: ergo neque hic fuit vnquam Caput; nec vllus Papa: aut biceps fuisset Ecclesia. 2. Christus & Ecclesia constituunt vnum Corpus: sed Christus est Caput, ceteri omnes solum membra: ergo solus est Caput Christus. Sic & S. Patres.

AUTOR. Christus in cælo existens est Inuisibile Caput Ecclesiæ. Quia modo inuisibili gubernat eam per alios visibiles; non per se, nisi per internū influxum gratiæ. Cum autem primū Christi regimen Visibile fuerit Monarchicum; nec intercidere debuerit; successione opus fuit in eodem Visibili regimine: cum etiam Christus Visibilis sit mortuus; jam autem Inuisibilis non mori-

moritur amplius; quã inuisibilis successione nil eget; at eget quã Visibilis esse desit: & eatenus Vicarium sui dedit visibilem Corpori suo visibili.

DICO AD I. Loquitur ibi de regimine per internum influxum; cuius respectu omnes sunt membra: at quoad externum regimen vnus est Caput Visibile sub Inuisibili Christo.

AD II. Liquet: nam ita sentiunt, & scribunt S. Patres.

IV. An Sp. Sanctus sit propriè Vicarius Christi in regimine Ecclesie?

M. ANTONIVS Calvinista affirmat. lib. 4. c. 1. n. 4.

SVADET istis. 1. Ioan. 14. *Sp. Sanctus, quem mittet Pater, in nomine meo, ille vos docebit omnia, & suggeret vobis omnia. Ioan. 16. Si abiero, mittam eum ad vos.*

AUTOR. Sp. Sanctus propriè non est Vicarius Christi in regimine Ecclesie,

1. Quia Vicarius est minor eo, cuius est Vicarius: at Dei Filius & Sp. Sanctus sunt æquales Patri Ergo.

2. Macedoniana hæresis finxit minorem Filio Sp. Sanctum.

3. Calvinus finxit, *Christum esse Vicarium Patris*; id est, aiunt Calvinistæ, quoad Humanitatem; vt effugiant notam Arianismi: At supponunt, *Vicarium esse minorem eo, cuius Vicarium agit*: ergo necessariò arianizant.

4. Si secundum Humanitatem Christi est Vicarius Sp. Sanctus: ergo Spiritus Sanctus est minor Christo Homine: Itè, Deus esset Vicarius Hominis: quæ sunt absurda: Si secundum Diuinitatem solam esset Caput Ecclesie: ergo hanc sui exaltationem non fuisset meritus Christus, secundum Humanitatem vt Caput esset: At meritus est, *1. hil. 2. vnde Aug.*

lib. 1. de Trinit. c. 12. *Christus secundum formam DEI, primogenitus est omnis creature; secundum formam serui, Caput Corporis Ecclesie.*

5. Sp. Sanctus non est Christi Vicarius in regimine Externo, seu visibili: quia inuisibilis non gubernat visibiliter per se Nec in Interno regimine, seu inuisibili: quia hoc consistit in gratiæ interno influxu; at hunc præstat Christus vel meritoriè quã Homo; vel physicè & effectiue, quã DEVS. At Sp. Sanctus non meretur nobis gratiam; cum Dei non sit mereri: Nec effectiue producit solus gratiam, sed cum Patre & Filio: quia, *Opera Trinitatis ad extra sunt Indiuisa. Cum igitur Vnum Principium rerum omnium Deus sit Triunus, idem non potest suus esse Vicarius ipse.*

DICO AD Suasionem. Esse missum ad docendum non est esse Vicariū Christi in omnibus Christi muniis: Nam, ait Antonius ipse contra se, lib. 1. c. 1. n. 16. *Omnia munera Capitis, & Regis obit P E R SE perfectissime.*

INSTAT: *In nomine meo*, id est, vt sit Vicarius meus.

DICO. Sic fingit ipse: at aliter, 1. Theophylactus, id est, *in gloriam nominis mei.* 2. Toletus hic annot. 26 id est, *propter meritum meum.* 3. Toletus, id est, *ad negotium meum perficiendum*, scilicet, doctrinæ, ad aures à me datæ, & porro intus ad cor dandæ.

Hactenus de Non propriè Capite Monarchiæ Ecclesiasticæ: Porrò de Non proprio Regimine.

II. REGIMIN *Ecclesie non est DEMOCRATICVM, seu populare; vt quod deterrimum est.*

T 3 Nam

NAM in hoc populus, 1. Creat Magistratum. 2. Dat appellationem à Magistratu ad sese. 3. Rogat, abrogatque Leges. 4. Accipit accusationes contra Magistratum.

AT in Ecclesia contraria omnia fieri necesse est. Nam hæc immediatè est à Deo: testante IESU, Ioan. 15. *Ego elegi vos, & posui. &c.* Apostoli dein alios; sicque porro. 2. Ab ea nunquam prouocatur. 3. Ipsa dat leges, accipit à nemine. *Act. 15.* 4. A nemine iudicatur. Iuxta Matth. 18. *Dic Ecclesia*, id est, Præsulii, seu Concilio Præsulorum, penes quos stat iudicium.

Populus tamen olim designare Ministrum potuit, sicut, *Act. 1.* Matthiam designauit; at non creare, vel ordinare unquam. Neque ea designatio facit Democratiam: *nam & Reges olim eligebat; electis tamen Monarchia obseruabatur.*

INSTAT ILLIRICVS Cent. 1. lib. 2. cap. 7. 1. *Matth. 18. Dic Ecclesia;* ergo summum Iudicium est, Fidelium congregatio. 2. *Act. 1.* Tota Ecclesia eligit Matthiam. *Act. 6.* Item Diaconos. Et Patres docent Electionem Episcoporum esse penes populum.

DICO AD I. *Dic Ecclesia*, id est, publico iudicio eorum qui publicas res gerunt. Ita *Chrysf.* at tales sunt Episcopi.

AD II. Populus solum nominauit, designauitque eligendos, & ordinandos; non ordinauit, non creauit ministros dans potestatem. Vnde *Act. 6. Considerate viros boni testimonii VII. quos constituimus super hoc opus.* Plerunque tamè Episcopi iudicia tractarunt coram Clero intra cancellos, stante extrà populo.

III. *Reg. Eccl. non est penes Principes seculares.* Est contra Brentium. 1. Sic

Scriptura. *Pl. 44. Pro Patribus tuis*, id est, Apostolis, *nati sunt tibi filii*, Episcopi: *Constitues eos Principes. &c.* id est, 1. *Corinth. 12. Eph. 4. Deus in Ecclesia posuit primum Apostolos, deinde Prophetas, tum Pastores & Doctores.*

2. Ita S. Patres, qui Episcopos Regibus anteponunt: *Chrysf. hom. 83. in Matth.* etiam Diaconis.

3. Hinc Fabianus Papa Imperatorem Philippum exclusit à Cōmunionem, donec pro peccatis fecisset satis: teste *Enseb. l. 6. c. 25.* Ambrosius Theodosium. &c.

4. Ratio. Quia Episcopi à Deo sunt instituti, ad regendas animas legibus, Sacramentisque pascendas, contra nequitias in Spiritualibus: At Reges ab hominibus creantur, &c.

Non est igitur Aristocratia in Ecclesia. 1. Quia supernaturale regimen solis est Episcopis commissum à Deo: Ioann. vlt. *Pasce oues meas.* & *Act. 20. Quos Deus posuit. &c.* Ideò primis 300. annis soli etiam Episcopi rexerunt sub Imperat. ethnicis. 2. Quia solis licet consecrare, docere, Sacramenta administrare: &c. quæ sæcularibus minimè licet actiue usurpare. 3. Fœminæ possunt esse Principes; eis tamen Paulus, *1. Cor. 14. 1. Tim. 2.* negat officia Ecclesiæ. Pepuzitæ, quòd fœminas Sacerdotes facerent, à S. Augustino, *her. 27.* damnantur. S. Ambrosii vox ad Theodosium erat: *Purpura Imperatores facit, non Sacerdotes.*

INSTAT BRENTIUS.

Moyse, Iosue, Dauid, Salomon, Iofias, se miscuerunt negotiis religionis. Quin Regibus à Deo commissæ est custodia legis diuinæ: ergo ad eos pertinet cura Ecclesiæ. Rom.

Rom. 3. Non sine causa gladium portant
Minister enim Dei est, vindex in iram ei, qui
malo agit.

DICO Moyses & Dux & Sacerdos
summus erat; ideo id poterat, & debe-
bat. Ceteri id egerunt extraordinaria
autoritate, ut Prophetæ, non ut Reges:
salua lege. Deut. 17. de dubiis ordinariè
ad Sacerdotem Summum referendis.
Ideò Ozias &c. punitus est, Sacerdotis
munus inuadens. Reges verò sunt le-
gum Custodes, sed non Interpretes; mi-
nus Iudices.

IV. *Eccles. Regimen non est penes solos E-
piscopos & Sacerdotes, uti Optimates.* Est
contra Calvinum. 1. Quia ab his fe-
rè potissimum hæreses oriuntur, teste
Caluino ipso *Instit. l. 4. c. 20. §. 8.* 2.
Quia optimates difficulter & rarò con-
gregari queunt: cum suam, quisque pro-
vinciam regat: neque sine summo capi-
te cogi possent. Itaque Monarchia, cū
subiecta ei Aristocratia, optimè regit. Et
sic *Act. 15. 20. 1. Pet. 5.* monentur Se-
niores regere Ecclesiam.

INSTAT CALVINVS.

1. *Act. 15. Conuenerunt Apostoli. & Se-
niores, non vnus aliquis summus Iudex, vide-
re de verbo hoc.* 2. *Spiritus Sanctus posuit
vos Episcopos regere Ecclesiam Dei.* *Act. 20.*
3. *Seniores, 1. Pet. 5. qui sunt in vobis, ob-
secro consenior & testis Christi passionum, pa-
scite, qui in vobis est, gregem Dei.* 4. Ita &
S. Patres.

DICO AD I. Petrus ibi Præses, Ca-
putque erat, licet Iacobo loci Episcopo
præsente. Itaque Monarchiæ est, habere
Caput vnum, cæteros consiliarios.

AD II. & III. Rectè, conueniant
Episcopo & Presbyteri; sed sub vno Sū-
mo Capite Christi Vicario: nam de hoc

agitur hic; non de illo.

AD IV. Eadem est sententia, sensus,
ae nobiscum consensus S. Patrum apud
Bell. l. 1. de Pont. c. 8.

V. *Regimen Ecclesie esse debet Monarchi-
cum: cū ex duobus prædictis neutrū
esse conueniat, valeatue.*

1. Quia Scriptura docet Caput Vnū
Ecclesie esse oportere, ut quæ sit Exerci-
tus ordinatus, *Cant. 6.* Mulier, *Cantic. 7.*
speciosa; *Dan. 2.* Regnum; *Oilile, Isa 10.*
Domus, *1. Tim. 3.* Arca & Nauis, *1. Pet. 3.*
Atqui verò, *in Exercitu*, ait Hieron. ad
Rusticum, *vnus signum expectatur:* Spon-
sæ caput vir esse visibile debet; *Cant. 5.*
Caput eius aurum optimum: Quia Caput
Christi Deus est; at sponsæ, Homo. Re-
gnum habeat Regem visibilem; *Oilile*
Pastorem, præter Christum Summum
Pastorem. &c.

2. Quia, cū Episcopi singuli singu-
las prouincias curent; fidei propagatio
autem esse vniuersalis debeat in om-
nem terram per Missionem; necesse
est ut Vnus totius orbis vniuersalem cu-
ram gerat. At, teste historia, scimus in
omnes orbis oras à S. Sede Romana fa-
ctam eam propagationem per Missio-
nes: Ergo fuit, esseque debet Monar-
chia Ecclesiastica.

Et Calvinus *Instit. l. 4. c. 4. §. 4.* con-
cedit, ad Vnitatis & Disciplinæ conserua-
tionem pertinere, ut singulis prouinciis
vnus præsit Episcopus; Episcopis vnus
Archiepiscopus, hinc Primas. Ex hoc
defectu contigit in sectas scindi Lu-
theranos; & hodieque Calvinistas; teste
Hollandia, Anglia, Francia, Transylua-
nia. &c.

3. Quia Hierarchia Cœlestium est
idæa

idæa Terrestrium; teste S. Greg. & Bern. &c. Atqui in Cœlesti, præter Vnum Deum, fuit Monarcha Lucifer: Et nunc est S. Machaël, Apoc. 12. Ergò.

Vnde Sic Calvinus Instit. l. 4. c. 6 §. 5. & Magdeburgenses Centu. l. 1. c. 7. *In Ecclesia populi Iudaici Vnus tantum erat Lege diuina Sacerdos Summus, quem omnes cogebantur agnoscere, eique parere.* Atqui, 1. Cor. 10. *Omnia contingebant illis in figura: Quare figurata Ecclesia illi respõdeat necesse est; ut in Vnitate contineatur,* ait Calvinus. Eòque magis opus Ecclesiæ est vnum Caput, ut in Vnitate contineatur; quòd in tot gentibus totius orbis maius periculum est Vnitatis distrahendæ; quam vna in gente Iudaica.

INSTAT. I. CALVINVS Instit. l. 4. c. 20. §. 7. *Vanam eorum ambitionem, quis eorum videretur esse maior, ut compesceret, eorum ministerium non esse regni simile docuit, in quibus vnus eminet.*

2. Instit. l. 4. c. 6. §. 1. Eph. 4. *Ipse dedit quosdam Apostolos. &c. vult esse formam Ecclesiæ delineatam; nec vnus tamen Capitatis facit mentionem.*

3. Ibid. §. 9. Eph. 4. *Christus est Caput Ecclesiæ; ergo aliud datur ad iniuriam Christi.*

4. Ibid. *Debuit vnus populus Iudeorum, obseſsus ab idololatriis, habere vnum summum Principem, qui omnes in Vnitate contineret. At populo Christiano, toto orbe diffuso, velle dare vnum Caput, absurdissima est.*

5. Ibid. c. 4. §. 2. *Episcopi Presbyteris, Archiepiscopi Episcopis, Primates illis maiores sunt Dignitate honoris, non Autoritate potestatis.*

6. BEZA in Confess. art. 5. c. 5. *solus Deus veri totius Ecclesiæ par esse potest: proin impossibile est Homini: Sic & Lutherus libr. de potestate Papæ: & Synodus Schmalcaldica.*

7. Synodus Schmalc. 1. Cor. 3. *Omnes Ministri æquantur: Omnia vestra sunt, siue Paulus, siue Cephas.*

8. Ibid. Ioan. 20. *Ego mitto vos, sc. æqualiter omnes.*

9. Ibid. *Si Ecclesia debeat vnum vnus esse regnum: ergo & Politia.*

DICO AD I. Ibi Dominus Monarchiam instituit, *Matth. 20. dicens: Qui inter vos Maior est & Præcesur, ἵνα ᾖ ὡς, Dux: Non dixit, vos non præeritis: sed quasi dicat præeritis, sed non sicut Qui Maior est: Item. Sicut Ego &c. Docetque ab se, quomodo præesse oporteat, absque dominatione.*

AD II. Non ibi describitur regimen Ecclesiæ; sed dona Ecclesiæ varia enumerantur. *Deinde: Pontificatus ibi discrete ponitur; & clarius 1. Cor. 12. Posuit PRIMUM Apostolos, deinde. &c. Apostolis enim erat, 2. Cor. 11. Sollicitudo omnium Ecclesiarum per orbem; Verum non, ut eis succederetur, sicut Petro; qui Primatum Primas erat, habens ordinariam successionem: Quam & Successio hodieque docet. Ita S. Patres & Concil. Chalced. Et iste Primas Primatum eminet, ut Reges gentium, Maior; Sed & est Minister; ut non sunt Reges.*

AD III. Liqueat supra. *Nec enim Papa est Caput Ecclesiæ c v m Christo; sed s v B Christo, ut eius minister & Vicarius. Ita ait Dominus: Ego sum lux mundi: Et tamen etiam Vos estis lux mundi. Item Fundamentum aliud nemo. &c. quod est Christus. Et tamen, Super adificati super Fundamentum Apostolorum. Ita hic Caput est & Christus; & Petrus erat: sed diuersimodè: nam Principale Caput & perennans est Christus.*

AD IV. At in Orbis Monarchia maior

ioestratio vnum habendi Caput: quia maior est necessitas continendi orbem totum in vnitatem, ne variis religionibus distrahatur, quam vnam ludæam.

AD V. At sunt etiam Potestate alii alii superiores: Vt, 1. Tim. 5. *Adversus Presbyterum accusationem noli recipere, nisi sub duobus aut tribus testibus.* En potestatem Episcopi supra presbyterum. Sic & Concilia.

AD VI. Vt vnus orbem per se regat, fieri nequit; neque id dicimus: at per multos vnum regere, possibile est, ac vtile.

AD VII. Si idem æquentur, qui simul numerantur, iam pares erunt Duces, Consules, Imperatores, &c.

AD VIII. Non istis verbis est vnus aliquis præpositus; sed istis, Ioann. 21. *Pasce oves meas.*

AD IX. Disparitas est: Orbis totus debet habere Vnum, qui præsit omnibus, vnam ad legem obseruandam adstrictis: at Politica regna non debent habere eadem leges; ergo nec vnum esse regnum regemque necesse est.

QVÆSTIO IV.

An Petrus sit Petra, supra quam ædificatur Ecclesia?

LVTHERO-CALVINISTÆ pernegant.

I. LVTHERANI communiter; Petra est, non Petrus, sed Fides, fideiq; Confessio. Sic Lutherus *de potestate Papa;* Magdeburg. *Cons. 1. lib. 10. c. 4.* Et lib. 3. Schmalealdici *de Primatu Papa.* Docere narrantur de S. Patribus, qui Fidem esse fundamentum Ecclesie dicunt.

Illyrici ratio hæc est: Si Petrus erat Petra Ecclesie; iam tum corruisset, eum ei, de Passione Domini respondentem, dicebat Iesus v. Mat. 16. *Vultis post me Satanas scand. es mihi: quia non scyris, que Dei sunt.* Et eum, Mat. 26. negavit IESUM.

II. ERASMVVS in Matth. 26. ex Orig. Tract. 1. in Matth. *Petra est omnis, qui imitator est Christi, & super omni ædificatio Petra ædificatur Ecclesia Dei. In singulis enim Perfectis, qui habent in se congregationem verborum, & operum, & sensuum omnium, consistit Ecclesia, cui portæ non prævalent inferorum.*

III. CALVINVS *Inst. l. 4. c. 6. §. 6.* alt; Petra illa erat Christus. 1. Quia 1. Corinth. 3. *Fundamentum aliud nemo potest ponere, præter id quod positum est, quod est Christus.* 2. Sic August. tract. vlt. in Ioan. *Super hæc Petram, quam confessus es, ædificabo Ecclesiam meam.* Et Retract. l. 1. c. 21.

AUTOR. Petrus est Petra; non quæ hæc persona particularis; sed quæ Pastor & Caput Ecclesie. Sic Scriptura: Petri Prærogatiua: & Consensus Græcæ Latinæque Ecclesie. 1. Scriptura Promissionis, Matth. 16. *Tu es Petrus, & super HANC.* &c. Et Petrus dicitur Cephias, Ioan. 1. Cephias autem Syriacum, est Petra, alt Hieron. in Gal. 2. *Et πέτρος articum est ac rarius. ideo interpretis rectius vertit οὗ ἐστὶν πέτρος; καὶ ἐπὶ ταύτην τὴν πέτραν οἰκοδομήσω.* &c. Quia igitur πέτρος virum & saxum significat; πέτρα verò solum Petram; ideo ambigui vitandi causa vertit interpretis secundo loco Petra. Vide in *Antichristop. 2 q. 2.*

2. Scriptura Exhibiti promissi, Ioa. 21. *Pasce oves &c.* De hac infra q. 6.

3. Consensus vtriusq; Ecclesie huic accedit apud Bellarminum *libr. 1. de Pont. cap. 10.*

DICO I. AD LVTHER. Fides, seu Confessio accipitur Vel absolute simpliciter & in se, absque relatione ad Petrum: Ut volunt Lutherani: Vel cum relatione ad Petrum complexè; & verè. 1. Si absolute; non dixisset *Iesus ædificabo, sed ædificauit:* quia iam plures verè crediderant. 2. Fides absolute; est verè fundamentum Iustificationis ac vir-

V tutum

tutum; sed non Ecclesiæ: Nam eiusdē generis esse debet fundamentum & ædificium: Atqui Ecclesia est fidelium hominum congregatio; ergo & fundamentum esse Homo debet.

Idcō articulus, *Hanc*, refertur ad Petrum: *Tu es Petrus*, non Fides sola: & *super Hanc Petram*, hanc huius Petri fidem, Pastoris & Capititis. &c. 1. Cuius fides merita est, ut ille per eam sit fundamentum: Ita S. Patres. 2. Cuius, ut Pastoris, officium debet alios in fide confortare. *Luc. 22.* Ita S. Patres sunt intelligendi: non de sola Fide absolutē.

DICO. I. AD ILLYRICVM, 1. ait S. Hieronymus, Petrum tunc necdū fuisse Fundamentum: sed id promissum accepit post resurrectionem. 2. Petrus non erravit à fide; sed ignoravit: Item in negatione excidit à Charitate, non à Fide absolutē.

DICO II. AD ERASMV M ROD. 1. Ea Origenis expositio est allegorica, non Literalis, ut Erasmo fingit. 2. Alibi idē literaliter explicavit de ipso Petro. Deinde si omnes fideles sunt fundamentum, ubi est ædificium? Ut 1. Cor. 12. *Si totum Corpus oculus; ubi auditus? &c.*

DICO III. AD CALVINVM quidem. 1. Haud dubiè *Christus est Petra* Primaria, & etiam Secundariæ illius Petre Petri Petra est. Hic tamen Christus loquitur ad Petrum, non ad teipsum; teste vocata, *Hanc*, proximè dictam Cephā: cui ait, *ædificabo*: Nam eum nondum cōstituerat Petram, sed fore promisit. Itaque Paulus loquitur de primario fundamento Christo: Vnde Eph 2. *Super ædificati super fundamentum Apostolorum*; scilicet secundarium: Quæ, *Apoc. 21.* sunt duodecim secundaria.

2. S. August. non reprobatur nostram sententiam; sed illam aliam antefert, dicens: *Harum duarum sententiarum quæ sit probabilior, eligat Lector.* 3. Et is laboravit ignorantia linguæ Hebrææ, putans supra *Petrinum fundam.* dici ædificatam. &c.

Quare hoc promisso, est iam hic potētia, dein actu Petro commissum omne Regimen totius Ecclesiæ ac Fidei. 4. Et cæteri Apostoli dicuntur etiam fundamenta; 1. Quia Ecclesias vbique fundarunt. 2. Ratione Doctrinæ eis à Deo reuelatæ, quæ est *Fundamentum Apostolorum.* 3. Ratione Gubernationis; nam omnes erant Pastores, & Capita; ut Legati: sed non ut Petrus Ordinarius ac Primarius post Christum Pastor, & Caput Apostolorum: teste *Hieronim. libr. contra Iovin.*

Q V Æ S T I O V.

*An Petro sint promissæ CLAVES;
& quid ea significant?*

LUTHERANI pariter & CALVINIANI omnes negant hic quicquam Petro promissum; sed Ecclesiæ totū, ut cuius ille personam gessit. Ita Lutherus *lib. de potest. Papæ. Magdeburgenses Cent. 1. lib. 1. & 2.* CALVINVS *Instit. l. 4. c. 6. §. 4.* Schmalcaldici *lib. de primatu Papæ. &c.*

SVADET id istis Lutherus: 1. Petrus nomine omnium respondit: *Tu es Christus*: sic & nomine omnium audiuit, *Tibi dabo claves.* 2. Claves promittuntur Petro, ut Dei Patris auditori, non ut filio Ionæ: Sed de Ecclesia sola constat, quod sit auditor Dei: ergo Ecclesiæ sunt promissæ claves. 3. Petro mortuo Claves in Ecclesia manserunt: ergo Ecclesiæ sunt promissæ & datæ. 4. *Matth. 18. Quæcunque alligaueritis. &c.* Et *Ioann. 20. Accipite Sp. Sanctum. &c.* Hic dan-

dantur omnibus Claves; ergo ibi *Matth. 16.* promittuntur omnibus, non vni Petro. 5. Sic S. Patres: Sic & CALVINIANI.

AUTOR. Petrus immediate principaliter, ac historicè promissionem Clauium accepit. 1. Id omnes particulæ & circumstantiæ docent: *Beatus es Simo bar Iona; Ego dico Tibi: Tu es Petrus. &c.* Et statim, *Tibi dabo Claves.* 2. Hoc illi promissum, cui dictum postea, *Vade post me. &c.* sed hoc Petro dictum; ergo illud Petro promissum.

Accipiendo autem Claves sustinuit personam Ecclesiæ Petrus; sicut baptizans gerit personam Ecclesiæ baptizantis; significans Summus Præsul, omnes Præsules habituros easdem à Petro participatiuè, sed non plenariè.

RESP. AD I. Solus omnium nomine respondit, vt Os, Caputque Apostolorum, ait Chryl. Ergo & solus promissum abstulit.

AD II. Esse Patris auditorem, non est formalis causa cur Claves promittantur: alioquin Potestas Clauium penderet à probitate ministrorum: Ceu Donatistæ volebant.

AD III. Mortuo Papa Claves non manent formaliter in Ecclesia, nisi quantum cum inferioribus ministris communicantur: sed manent in manu Christi, qui nouo Pape dat eas, non traditione noua, sed Institutione antiqua.

AD IV. Istis in verbis, *Matth. 18.* nil datur; sed promittitur: sicut fatentur Aduersarii, de istis; *Quodcumque ligaueris. &c.* Quia constat in vltima Cœna Apostolos factos esse sacerdotes: Episcopos verò & Pastores post resurrectionem. Datæ sunt autem Ioan. 20. *Sicut misit*

me Pater. &c. Et Ioann. 21. *Pasce oues.*

AD V. De S. Patribus Vide Bell. l. 1. cap. 12.

II. CALVINVS *Instit. lib. 4. c. 6. §. 3.* ait, Etsi possit conuinci, datas soli Petro Claves; non eas tamen significare, datum Petro Principatum.

SVADET istis. 1. Quia soluere & ligare peccata, cum fiat per Prædicationem & Verbum reconciliationis, 2. Cor. 5. quo electi conuertuntur, obstinati condemnantur: ideo significat Ministerium verbi; non Principatum aut Potestatem in alios.

2. Magdeburgenses *Cent. 2. lib. 2. cap. 7.* Quia si istis verbis Petro fuisset Principatus promissus, Apostoli postea non dubitassent, quis eorum esset maior futurus. Neque Dominus eis responso vllò exemit dubium.

AUTOR. Claves significant Potestatem in totam Ecclesiam. 1. Sicut Isa. 22. *Dabo Clauem Domus David super humerum eius. &c.* Explicat Isa. 9. *Factus est Principatus eius super humerum eius.* Ita Apo. *Qui habet Clauem David. &c.* 2. *Quodcumque ligaueris. &c.* Ligare dicitur de Præceptis: *Matth. 23. Alligant onera. &c.* Deque Pœnis; vt hic, *Quæcumque alligaueris. &c.* quod etiam Calvinus de Excommunicationis pœna intelligit. Ergo Claves Potestatem denotant iurisdictionis. 3. Ita Patres.

DICO AD I. Per *Ligare & Soluere* intelligunt S. Patres non solum remittere, aut retinere peccata; sed omnium Sacramentorum administrationem: & nõ prædicationem. Neque verbum reconciliationis absoluit; sed mouet ad pœnitentiam, quærentem absolui.

AD II. Apostoli non sat intellexerunt Dominum ita metaphoricè loquentem Petro: Quia tamen fortè suspicati sunt,

sunt, ideo & sciscitati sunt. Dominus autem respondit eis, dicens: *Qui maior est vestrum, fiat sicut iunior, & qui Præcessor, fiat sicut ministrator.* Ergo erat Maior Vnus in eis.

QVÆSTIO VI.

An soli Petro sit Promissæ exhibitio facta; dataque Summa Potestas?

LUTHERO-CALVINISTÆ negant. Calvinus *Inst. l. 4. c. 6. §. 3.* sic SVADERE nititur, 1. *Pet. 5.* monet compresbyteros, vt pascant Gregem: ergo hoc, *Pasce*, vel omnibus dictum; aut Petrus ius suum transtulit in alios. 2. Aug. & Chryl. volunt omnibus dictum, *Pasce*.

AVTOR. Hisce, Ioan. 21. *Pasce oves meas*, soli Petro summa data Potestas est. Sic verba distinctè docent: 1. *Simon Ioannis*: qui solus erat Petrus. 2. *Diligis me plus his*, cæteris coapostolis. 3. Ter interrogatur, ait Cyril. & Aug. qui ter negaturus erat: At negavit Petrus solus: ergo solus interrogatur. 4. *Constitutus est Petrus*, solus: ergo solum affatus est Dominus. 5. Soli Petro ibi prædicatur crucifixio: ergo & soli dicitur *Pasce*. 6. Soli dicitur: *Quid ad te? Tu me sequere.* Ita S. Patres.

AD I. Petrus ait, *Pascite Gregem, qui in vobis est*, scilicet. tuum quisque particularem; non Vniuersalem, Sicut Act. 20. *Attendant sibi, & vniuerso Gregi*: particulariter, *in quo vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos.*

AD II. Quod Summo Pastori dicitur, id subordinatis quoque proportionè dictum est; *Pasce*. Sed Vnus summus, plus his amet & pascat. Ita Patres dicti

intelligunt, & alii. S. Leo, Serm. 3. *Aflumt. Ideo Petro hoc singulariter creditur, quia cunctis Ecclesiæ Rectoribus Petri forma præponitur.*

II. PASCERE quid significat?

LUTHERVS lib. de potest. Papæ. *Pasce*, id est, doce tuum gregem; vt alii iuum. Non ideo summum Præsulem instituit. 1. *Quia pasce*, non est Præesse; sed ministrare cibum: quòd inferioris est. 2. *Quia non imperat Gregi*, vt obediant Petro; 3. *Quia si pasce* & *diligere* facerent summum Antistitè; sæpè nullus foret Pontifex: quia multi neutrum faciunt. Non igitur Institutio est Papæ, sed Præceptum Officii.

AVTOR. I. Propriè *Pascit*, qui cibum procurat; non qui ministrat. Id verò Gubernantis est. Luc. 12. *Quis putas est fidel. disp. & prud. quem constituit Dominus SVPER Fam. suam. &c.* 2. *Pasce*, denotat omnem Actum pastoralè, non vnum prædicandi solam: At actus sunt ducere, tueri, præesse, regere, castigare: Ista ferè significat vox *ποιμαίνει*. Ita S. Patres.

DICO, AD I. Iam liquet falsum obicere.

AD II. Item.

AD III. In Præcepto Actus Pascendi est Institutio Principatus id agentis. Actus enim significat Potestatem: Sicut in hoc, *Crescite & multiplicamini*, est præceptum actus, & Institutio status, dans potestatem generandi. Neque tamen pendet Institutio ab præcepto actus: idco illa perstat hoc etiam cessante.

III. Oves mea, an sit Vniuersa Ecclesia?

LUTHERANI, locis citatis supra, & CALVINVS *Inst. lib. 4. c. 6. §. 7.* negant, hisce argumentulis.

SVADET. 1. *Luthernus. Quia dixit, oves meas;*

meas; non omnes omnes. 2. Lat. & Illyr. Si omnes commissa, ergo omnes pascere debuit: at non omnes paut. 3. Gal. 2. Nullam sui subiectionem ad Petrum agnoscit Paulus. 4. Sed diuisa est Iurisdicção inter Petrum & Paulum. 5. Quia Paulus Petro restitit. 6. Apostoli constituunt Diaconos sine Petro. Act. 6. Mittunt, Act. 8. Petrum in Samariam. Eum, Act. 11. reprehendunt, quòd Gentibus prædicasset.

AUTOR. Omnes oues Christianæ Petro sunt commendatæ. 1. Quia, vt notat S. Ambr, Christus dixit Πρώταις τὰ Ἀγρία, Προβάτια, & Προβάτια, Agnos, Ouiculas, & Oues, id est, Incipientes, Proficientes, & Perfectos, scilicet omnes Plebeios, Clericos, Episcopos. Vel Gentes, Iudæos, Apostolos: vt placet S. Leoni. 2. Quia pascere oues meas, id est, curam Ouilibus habe totius: Sicut, Ioan. 10. Ego cognosco oues meas, scilicet omnes. Leo ferm. 3. Omnes proprie regis Petrus, quos Principaliter regis & Christus. Theophyl. in vlt. Matth. Finis prædicationis totius mundi Petro commendabat. &c.

DICO AD I. Hoc; Meas, æquiualeat vniuersali signo Omnes. Et eo non commendauit ei Nullas; nec Aliquas solum; quia nullas definiuit: Ergo Omnes. Ita S. Patres, Bell. l. 1. de Pont. c. 16.

AD II. Apostoli singuli partem pascabant: omnes, Petrus; à quo dependebant illi; ipse ab eorum nullo.

AD III. Non ibi agitur de Subiectione; sed de commendatione sui Evangelii, quod contra pseudoapostolos defendebat.

AD IV. Non ea fuit diuisio Iurisdictionis; sed prouinciarum. Hinc Paulus Act. 9. Portet nomen meum coram Gentibus. &c. Gal. 2. Creditum est mihi Euange-

lium præputii, id est, Gentium. Nihilominus etiam Petrus prædicauit Gentibus. Paulusque Iudæis. Rom. 15.

AD V. In resistendo laudanda est charitas Pauli, & humilitas Petri. Sic August. Hier. Cypr. &c.

AD VI. Instituerunt Petro non inuito; Miserunt eum, quòd ad eorum consilium sponte iret: Sicut Magi ab Herode missi. Matth. 2. Phinees, Ios. 22. ad Ruben & Gad. Reprehenderunt eum, ex opinione falsa: Ideoque Deus, Act. 10. ostendit ei in Linteo, licitè prædicari Gentibus.

QUESTIO VII.

Quæ recensentur Derogatiua, quæ Prærogatiua Petri?

LYHERVS lib. de Pot. Papa Maior Petro Iacobus est.

SVDET. 1. Quia Christo successit Ierosolymis. 2. Patet Episcoporum est, vt Ierosolyma mater Ecclesiarum. 3. Conc. Nicænum Solymæ tribuit Primatum. 4. Paulus anonomasticòs dicitur Apostolus, Non Petrus: ergo maior est.

AUTOR, AD I. Christus non habet successorem, sed Vicarium Generalem; quem decebat mutata Lege Sedē figere non in Solyma euertenda; sed in Roma confirmanda in orbis Urbem.

AD II. Solyma mater est omnium ob Mysteria, non ob Auctoritatem & Potestatem.

AD III. Solymæo Episcopo datur inter quatuor Patriarchas primaria sedes; sed non Iurisdictionis.

AD IV. Paulus sic appellatur, quia plura scripsit, pluribus prædicauit, doctior fuit.

II. MAGDEBURGENSES Cent. 1. libr. 2. cap. 10. Petri lapsus XV. congerunt; iis monente Sp. Sancto posteritatem, ne eum in

Principem eueherent. I. Mari se temere credenti naufragatur fides.

A T solum personalis fides.

II. *Matth. 16.* Noluit pati Christum.

A T, *Hieron.* licet erret in sensu; non tamen affectu.

III. *Matth. 17.* Bonum est nos hic esse: Philautia hæc.

A T, *Mar. 9.* Erant timore exterriti. **S. Leo** ait: Bonum, sed minus ordinatum petebat; nesciebatque melius.

IV. *Matth. 18.* Ambitiosè agitat questionem, *Quis maior?*

A T, *Matt. 17.* Petrus aberat ad mare missus.

V. *Matth. 18.* Remissionem voluit restringi ad septies.

A T, solum interrogauit.

VI. *Matth. 19.* Præmia tantum temporalia somniauit, *Eccen nos rel. &c. quid ergo erit nobis?*

A T, ait *Chrysostr.* nulla hic arrogantia.

VII. *Ioann. 13.* Rusticè negat sibi lauari pedes.

A T, *Chrysostr.* honoris & amoris causa.

VIII. *Matth. 26.* Mendacii redargue-re voluit Dominum; se non negaturum.

A T, *Hieron.* Fides erat ardensque affectus.

IX. Vigilare iussus in horto dormiuit.

A T, *Erant enim oculi eorum grauati somno.*

X. Aurem abscidit, gladio vsus contra vetitum.

A T, nusquam id vetuit Christus.

XI. Negauit Christum.

A T, *Greg.* Hoc Primatum confirmat.

XII. Capto Domino fugit.

A T, id prædixerat Dominus de omnibus futurum.

XIII. Non credidit resurrexisse Dominum.

A T ideo, quia nondum sciebant Scripturas.

XIV. *Ioann. 21.* Curiosus de Ioanne inquisiuit.

A T, *Chrysostr.* ex amoris excessu in Ioannem, uti verecundiosem.

XV. Antiochiæ non ambulauit ad veritatem; qua causa ab Paulo reprehensus est.

A T, hanc Marcionis & Iuliani calumniam refutarunt olim *Cyrius, libr. 9^a in Iul. Tertull. &c.*

III. PRÆROGATIVE XXVIII.

I. Nominis mutatio: *Ioann. 1.* 2. Locus primus in catalogo Apostolorum:

Matth. 10. 3. Ambulatio super aquas, *Matt. 14.* 4. Fidei de Christo reuelatio, *Matth. 11.* 5. *Matth. 16.* Promissio stabilis Ecclesiæ. 6. *Matt. 17.* Dat didragma. 7. In vtraque piscatione,

Luc. 5. *Ioann. 21.* præcipuus Petrus. 8. *Luc. 22.* Ego pro te rogavi. &c. 9. *Luc. 24.* Dominus surrexit verè, & apparuit Simon.

10. Primo, *Ioann. 13.* lauit pedes.

11. *Ioann. 21.* Soli prædixit mortem crucis. 12. *Act. 1.* Cogit Concilium in Electionem Apostoli: 13. *Act. 2.* Primus Euangelium annunciat. 14. *Act. 3.* Primus miraculum edit. 15. *Act. 5.* Animæ fraudem ut supremus Iudex vindicat.

16. *Act. 9.* Transibat per omnes ceu lustrator exercitus. 17. *Act. 10.* Primus Gentibus prædicat. 18. Pro vincio communes preces fiunt. *Act. 12.* 19. *Act. 15.* In Concilio primus sententiam edit. 20. *Gal. 1.* Paulus ascendit Ieros. ut videret Petrum.

21. Solum Petrum Christus baptizavit,

vit, & matrem: teste Euodio. &c. 22. Solum Christus ordinavit Episcopum, teste Turrecremata; reliquos Petrus, præter Paulum. 23. Primum hæresiarum prostravit Simonem: teste Egesippo. &c. 24. Romæ Sedem diuino iussu fixit, ac rexit. Ita Patres & historici. 25. Ante mortem: ei Christus apparuit: teste Egesippo.

26. Ex solâ Ecclesiæ factæ sunt Patriarchales, quas Petrus fundavit, vt Rom. Alexand. Antiochena. Accessit Ierosolymitanus & Constantinopolit. Patriarchatus. 27. Cathedra Petri festo honorata est. 28. In literis Formatis seu Communicatoriis post SS. Trinitatem nomen Petri poni consuevit. Quæ singula Primatum Petri attestantur.

IV. CALVINISTÆ, vt *M. Antonius l. 4. c. 1.* Petro tribuunt Primatum Ætatis, Vocationis & Charitatis, cæterorum respectu Apostolorum.

SVADET ab autoritate Cassiani & Chrysostomi, Petrum fuisse seniore[m] Andrea fratre. 2. Sunt, qui asserunt plus dilectum esse Dominum à Petro, quam Ioanne.

AVTOR. Non in iis consistit Primatus Petri: Quia incerta sunt, variantque S. Patres. De ÆTATE: Seniore[m] putant Andrea[m] Epiphanius. *her. 51. Baron. tom. 1. an. 31. §. 23. &c.* Et M. Antonius dubitans ait: *Quis diem natiuitatis horum fratrum notatum vidit? Quis interrogauit eorum parentes? Quid ergo in arena Petri primatum ædificas stulte architecte?* De VOCATIONE: Hæc triplex fuit: 1. Admissio quorundam, *Ioan. 1. ad Christum*, non vt apud eum manerent; sed viderent solum. 2. Propriè vocati sunt vt Discipuli permansuri, *Matth. 4.* 3. Propriè vocati sunt

vt Apostoli ex Discipulis electi, *Luc. 6.* Atque in hac Vocatione primo loco numeratur Petrus, *Matth. 10.* De CARI-TATE variant S. Patres. S. Tho. *1. q. 20. a. 4. ad 3.* non audet definire. M. Antonius sic asserit: *Presumptuosum videtur hoc diiudicare: quia Proverb. 16. Spirituum ponderator est Dominus, & non alius.*

V. CALVINISTÆ, vt *M. Antonius ibidem.* Negant Petrum habuisse Primatum Ecclesiasticæ Potestatis & Iurisdictionis.

SVADENT istis, vt Antonius. 1. Christus æquè omnibus Apostolis commendavit Ecclesiam. *Sicut misit me Pater, & ego mitto vos: Euntes docete omnes.* Ideo æquè omnes docuit, & Sp. Sancto impleuit. 2. Petrus nunquam exercuit Primatum: Quia *Act. 2.* cum aliis instituit Diaconos: Ab aliis, *Act. 8.* missus est: Item Paulus & Barnabas quæstionem de circumcisione detulerunt ad omnes, non ad solum Petrum. 3. Paulus in faciem restitit Petro, quia reprehensibilis erat.

AVTOR. Petrus accepit habuit, exercuit Primatum Potestatis & Iurisdictionis Ecclesiæ præ cæteris Apostolis. 1. Quia illi dictum, *Pasce oues meas.* Lique[m] supra quæst. 6. Hinc S. Patres eum mirificis ornant titulis: vt *Vicarium Christi* Ambrosius, in *Luc. 24. &c.* *Caput Ecclesiæ*, Hieronymus in *Psal. 13.* Chrysostomus &c. *Caput fidelium & Pastorem Gregii Dominici* Augustinus, &c. *Caput omnium Apostolorum* Optatus Mileu. Cyril. *Principem Apostolorum* Cyrillus. Ierosol. Basil. *Pastorem Pastorum*, Eucherius, Bern. Alii *Coryphaum, Verticem, Apicem, Antesignanum Apostolorum.* &c. 2. Idem docent Prærogatiuæ Petri simul omnes sumtæ: è quibus Præcedentes Primatum, huius erant signa & dispositiones: Eum secutæ, erant effectus eiusdem Vnde ex singulis separatim non rectè inferitur Primatus, sed ex omnibus iunctis.

Di.

DICO AD I. Commendavit Ecclesiam omnibus Christus; sed non Æquè; nam soli Petro dixit: *Pasce*. scilicet omnes primariè & eminenter cum iurisdictione, etiam maiores in doctrina, seu spiritu. Nam ab his non pendet per se iurisdictione.

AD II. At multa solus ac primus per egit; cur illa præterit Calvinista? Nec sequitur, Electores hoc decreuerunt; ergo Imperator non habet Primatū. Ita, Apostoli Diaconos instituerunt: ergo Petrus non habuit Primatum? *Dein:* Missus Petrus est, non ex imperio cuiusquam; sed vel ex consensu, ut Pater misit Filiū, & hic Sp. Sanctum: Vel ex directione & consilio; ut Consilarii subinde mittunt Regem. *Demum:* Sic multæ quæstiones deferuntur ad parlamētum; saluo Regis primatu.

AD III. Erravit Petrus, sed in Facto; quia simulabat Iudaismum cum scandalo gentilium. At in Fide errare non potuit: *Quia Rogavi pro te, ut non deficiat fides tua.* Nec ideo Primatum non habuit, licet reprehensus sit iustè à Paulo: Ut David à Ioab arguebatur, non ideo non erat Rex, 2. Reg. 19. Possunt enim superiores corrigi à subditis; sub debito modo. Ita S. Patres, & *Col. 4. vers. 17.* Nam apud *D. Tho. 2. 2. q. 33. 4. 4.* correctio duplex est, iustitiæ; quæ est Prælatorum; & Caritatis; quæ & inferiorum est, adeoque omnium.

II. DE PONTIFICE ROMANO.

QVÆSTIO VIII.

An S. Petrus Romæ vixerit usque ad mortem Episcopus?

LUTHERANI, ut Velenus, Illyricus, Magdeburgense, pernegant.

CALVINVS, ob Scriptorum consensum non pugnat, Mortuum Romæ Petrum: at Episcopum ibidem egisse diffitetur. Vide *Genealogia part. 2. q. 1.*

SVASIONES ipsorum infra promemus cum alternis resolutionibus.

AUTOR. Fuisse Papam, huc requiritur.

1. Fuisse Episcopum Romæ.
2. Neque satis hoc, sed nec mutasse Episcopatum ibi susceptum.
3. Fuisse Romæ.
4. Aut ibidem obiisse, non requiritur. Omnia tamen quatuor ista de S. Petro verè affirmari, certa docet series historię, ordine subiecto.

PERIODVS APOSTOLATVS S. PETRI.

Anno Christi nati 31. Tiberij 15. Discipulatus Petri, 1. Vocatus ad Apostolatū nominatur Cephias. Ioan. 1. id est Hieronymo, in Gal. 2. Saxum seu Petra: aut Oprato Mileu. l. 2. contra Parmeni. Caput. Baptizatusque à Christo, ait Euodius apud Niceph. l. 2. c. 3. cæteros baptizat Apostolos.

Anno Christi nati 33. Tiberij 17. Discipulatus Petri 2. Petro ob Confessionem Primatum promittit Christus. Liquec supra.

Anno Christi nati 34. Tiberij 18. Petri Papatus Ierosolymis 1. Petro Resurgens apparet soli Christus: Ambr. in Luc. 24. Qui tradit ei, confirmatque Primatum. Matth. 18. Claudum Act. 3. sanat, sicutur.

steturque synedri. Dimissus, *Act.* 5. ymbrâ sanat ægros.

Anno Christi nati 35. passu 1. Tiberij 19. Petrus cum Ioanne ad confirmandos Samaritanos conuerlos pergit. *Act.* 10.

Anno Christi nati 39. passu 5. Caligulæ 1. Petri *Papatus Antiochia.* 1. Paulus fuga elapsus venit Ierosolymam videre Petrû. Petrus pacificâ Iudæâ, Galilæâ, & Samariâ, pertransibat vniuersos. Chryf. hom. 21. in Acta In dispersione post necē Stephani, venit ANTIOCHIAM, *Act.* 11. Erigitque ibi Cathedram. *Hier. in Gal.* 2. Itaque Ierosolymis annos exegit quinos.

Anno Christi nati 40. passu 6. Caligulæ 2. Petri *Antiochia.* 2. Petrus latè peragrans visitat Ecclesias, miraculis clarus, *Act.* 9. *Hier. epist.* 77.

Anno Christi nati 41. passu 7. Caligulæ 3. Petri *Antiochia.* 3. Petrus Gentiles primus conuertit, *Act.* 10. id ei exprobrante Cerintho. *Epiph. her.* 28.

Anno Christi nati 44. passu 10. Claudii 2. Petri *Antiochia.* 6. Petrus ab Agrippa vinculatus, cæso Iacobo, *Act.* 12. ab Angelo eductus, varia loca perlustrans Episcopos instituit: ac post Diuisionem Apostolorum ROMAM abiit, *Bzouius* §. 11. ex *Hier. de Script. Eccles.* stat contra Simonem Magum, §. 25. at Cathedram erigit Pontificalem.

Anno Christi nati 45. passu 11. Claudii 3. Petri *Rome.* 1. Petrus Primam ex Vrbe scribit Epistolam, Euodio sibi Antiochię subrogato. Sic *Ignitius epist.* 12. Scribente Euangelium Marco, comite Petri, ab hoc missio Alexandriam, ad fundandam ibi Ecclesiam.

Anno Christi nati 51. passu 17. Claudii

9. Petri *Roma.* 7. Petrus edicto Claudii cum Christianis ac Iudæis Vrbe pulsus, Ierosolymis Concilium de Legalibus instituit. *Act.* 8. *Sueton. in Claudio c.* 25. Exulat ergo ex Vrbe VII. annos.

Anno Christi nati 57. passu 23. Neronis 1. Petri *Roma.* 13. Nerone Iudæos Vrbi restituente, *Act.* vlt. Petrus quoque reuertit eodem: Cuius Vicarium Linus agebat.

Anno Christi nati 59. passu 25. Neronis 3. Petri *Roma.* 15. Paulus Romam venit; causam suam eoram Nerone perorat: exacto biennio in libera custodia dimissus peragrat Hispaniam: Inde

Anno Christi nati 68. passu 34. Neronis 12. Petri *Roma.* 24. Petrus cum Paulo cõuolat ROMAM, ad afflictam Ecclesiam subleuandam. Simonem Magum præcipitat; fit nexus cum Paulo. Teste *Baronio* è multis.

Anno Christi nati 69. passu 35. Neronis 13. Petri *Roma.* 25. Coronam fert Martyrii cum Paulo. Succedit Linus Papa.

Itaque Petrus primû annos egit Romæ VII. dein exul, IV. demum alios XI. ibidem: Fuit igitur Pontifex Romanus annos 24. menses 5. dies 11. Ita *Baronius*. Et menses isti Chronographorum in annis quinque designandis differentiam intulerunt. Hęc historia: Inde liquet controuersia.

I. Petrus Romæ primus prædicauit. 1. Quia 1. Pet. vlt. *Salutat vos Ecclesia in Babylone*, id est, Romæ: *Apoc.* 17. *quæ sedet super septem colles*. Ita *Papias* apud *Euseb.* l. 2. c. 15. 2. Quia constat, *Act.* vlt. & *epist. ad Romanos*, multos Romæ degisse Christianos: at hos à S. Petro factos: testib. S. Patribus, apud *Bell.* l. 2. de *Pont.* c. 2.

X 2. Quia

3. Quia S. Marcus, Petri socius, Romæ scripsit Euangelium, teste *Irenæo l. 2. c. 1. Hieron. de viris illust. &c.* 4. Quia Sim. Magum ibi prostravit: *Irenæus lib. 3. c. 3.* 5. Quia Luthero-calvinistæ Romam esse Babylonem proclamant: Inde Lutheri prodiit liber de Captiuitate Babylonica. Eaque sola de causa Magdeburgenses *Cent. 1. lib. 2. c. 4.* Apocalypsin non reiecerunt.

INSTAT Velenus: & I. Duas Babylonones fingit, Assyrianam, & Ægyptiam.

Sed non docet.

2. Illud Apoc. 18. *Cecidit, cecidit Babylonia. &c.*

AT, Patres intelligunt de Roma idolatrica; non de Christiana ibi Ecclesia.

3. Apocal. 18. *Exite de illa. &c.*

AT, Impiâ sc. nam de Ecclesia Rom. exisse nemo legitur.

Roma autem figuratè Babylon dicitur, teste *Tertull. l. 3. contra Marcio.* Quòd, sicut illa Nabuchi caput imperii, captiuū tenuit Israël; sic Roma Christianos in Neronis persecutiōe premebat Ideoque *cecidit* impia, surrexit pia: *Hier. lib. 2. in Iouin. Scriptam in fronte blasphemiam Christi Confessione delesti.*

4. Velenus mentitur, Tranquillum & Tertullianum dicere, statim post Christum passum Romæ cœpisse Christianos: & Barnabam ibidem prædicasse primum.

AT, 1. Ante visionem de linteo, factam Petro, Gentibus nemo ausus fuit prædicare. 2. Et Barnabas à latere Pauli non abiit, *Act. 11. 12. 13. 14. 15.* vsque post Conc. Ierosol. scilic. anno 21. post Christum passum; post Tiberii mortem anno 13. Christi nati anno 55. Petri Romæ anno II.

II. Petrus Romæ sedem Episcopale habuit, nec aliò transtulit. 1. Docet id continua Successio: 2. Patrum ac Orbis consensus; atque etiam aduersariorū fatentium, omnibus Christianis, ad vsq; tempora Wicleffi, sub annum 1400. fuisse id persuasissimum. 3. Quia negant Romæ Petrum sedisse Episcopum, Vbinam confederit, docere? nec fingere fat sciunt.

III. Ibidem verò vitam Martyrio finisse testantur iidem.

OBJECTIONES Veleni, Caluini, Illyrici, futilitate ipsa futiliores ac mendaces, vide in Bellarm. c. 5. 6. 7. Esto; sint variæ circa varia sententiæ historica: nulla tamen varietas in hoc est, quòd Romæ sit mortuus Episcopus Petrus.

Q V Æ S T I O IX.

An Petrus Iure diuino habere perpetuum Successores debuit?

LUTHERVS *lib. de potest. Papa:* Illyricus *de primatu Papa:* Schmalcaldici, Magdeburgenses in singulis *Cent. c. 7.* CALVINVS *Instit. l. 4. c. 6. & 7.* cum Hæresiarcha Nilo Episcop. Theil. pernegant. 1. Iure diuino Succedi Petro; 2. Aut Succedere Romanos Episcopos. Causæ patebunt.

AUTOR. I. Iure diuino debet ALIQUIS Petro in Primatu Ecclesie totius succedere. Nam FINIS Pontificatus est, Pontificem esse propter Ecclesiam; non contra: Vnde Aug. lib. de Pastoribus c. 1. *Quòd Christiani sumus, propter nos est; quòd Præpositi sumus, propter vos est.* At magis nunc, quàm tunc sub Apostolis, Vno eget Pastore Ecclesia; cū nunc & plures, & deteriores sint Christiani. Non igitur cum morte Petri debuit

Pon-

Pontificatus extingui; sed cum Ecclesia continuari. Cùm autem Ecclesia iure diuino sic instituta sit Christiana, vt perduret vsque ad consummationem sæculi, omninò perinde necesse est, Põntificatum perdurare debere *in Vno Aliquo* Pontifice, demortuis succedente. Huc valent, quæ *quæst. 3. de Monarchia* disceptauimus.

Vide in *Antichristo p. 2. q. 4.* plura de Iure diuino.

NOTA paucula.

I. Aliud esse Successionem; aliud Rationem successionis. *Successio* in Pontificatum Petri est ex Instituto Christi, Iurisque Diuini, vt perduret vsque ad finem mundi: Ideo quisquis succedit, accipit à Christo Pontificatum. *Ratio Successionis* autem est ex Facto Petri, non ex Instituto Christi: Factum est Sessio eius Romæ. Hanc Petro apertè iussisse Christum sentiunt S. Marcellus *epist. ad Antiochenos*; S. Ambr. *Orat. contra Auxentium*; Athanas. *apologia pro fuga sua*. Neque est improbable.

II. ALIQUEM Succedere debere Petro est de Iure diuino: At *Rom. Pontificem* succedere oportere est de fide. *Prius*, quia Successio est à Christo instituta: patet in *Antichristo* meo: At verò hæc Romana successio est ab hominibus, scilicet à S. Petro & Conciliis orta descendit.

Potest autem esse aliquid de fide; vt V.g. Paulum habuisse penulam, quod nõ ideo tamen esse Iuris diuini dici debet. Quia non habuit eam ex Institutione Dei. Itaque *Romanum* Episcopum Succedere Petro debere, etsi non est expressè in Scriptura; ex ea tamen euidenter deducitur; Ideoque est de fide: Et orbis

totius, omniumque sæculorum Consensus sic tenuit semper.

III. *Pontificatus Petri, & Episcopatus Romanus* non sunt actu duo, sed vnum; etsi is à Christo immediatè, hic à Petro sit coeptus. Is enim in se continet Patriarchatum, Archiepiscopatum, Episcopatum; quæ vnũ sunt actu, potentiã plura.

IV. Petro succeditur; non aliis Apostolis in Apostolatu. Quia Petro nominatim in persona, ceu Capiti & Pastori Vniuersali data Potestas est Apostolica; cæteris nec tota supra etiam coapostolos; nec ita sigillatim, semel & simul: sed in genere certæ solum partes gregis; nec simul & semel: Vt ligandi potestas, *104. 20.* Prædicandi & Bagtizandi *Mat. 28.* Consecrãdi, *Luc. 22.* Quorũ par *Officiũ* manet cõmune; *Successio* autem, locorum est, & personarum peculiaris ac propria.

OBSTANT. I. Nilus. Papa est Episcopus, non Apostolus; Apostolici enim ordinarunt Pastores & Doctores, non Apostolos: Ergo Papa succedit Petro non in Apostolica potestate.

RESPOND. In Apostolo tria sunt: I. Vt sit immediatus Christi minister à Deo doctus sic, vt Sacros libros scribat. 2. Vt Ecclesias constituat: 3. Vt summam in omnes Ecclesias habeat potestatem. Duo posteriora, non primum, conueniunt Papæ Romano.

II. CALVINVS *Instit. libr. 4. c. 6. §. 8.* Etsi Petrus XII. Apostolis præfuit; non ideo toti orbi: minus Papa. *Ibid. §. 11.* Si ideo Papatus esse Romæ debeat, quia ibi Petrus vita perfunctus est; ergo Iudaicus Pontificatus debuisset in deserto fuisse, vbi diem clausit Moyses: at non hoc: ergo nec illud.

RESP. AT fixa Sedes inducit fixum Pontificatus locum; non migratio per deserta. Et Petrus orbi præfuit vniuerso, patet suprà.

X 2 3. Ibid.

III. Ibid. §. 12. Priuilegium Pontificatus si est *Locale*; iam hic debetur Antiochiæ: si *Personale*, iam nil ad Romam magis, quam aliam urbem: Si *Mixtum*, tunc fuit temporarium, expirauitque cum Petro.

RESP. Ex Instituto Christi, est Personale; ex Facto Petri, est Locale Personale autem est duplex: Priuatum, quod personæ pro se sola datum cum ea expirat: Publicum, quod datum est personæ pro se, & pro successoribus: Vt, Pontificatus Petro; Apostolatus verò datus est priore modo pro solis Apostolis, quibus ideo non successum est in priuilegio; sed in Episcopatu. Quia tamen Petrus Romæ sedit; ideo eius Personale priuilegium factum est mixtum.

IV. Ibid. c. 7. §. 28. Si, quæ Petro dicuntur, Romano Papæ dicta censentur; ergo hi omnes forent Satanz: Matth. 16. vii. Petrus est dictus.

RESP. Dicta Petro sunt triplicia: Quædam pro se, vt vni ex Fidelibus: Vt Matth. 18. Si peccauerit in te frater tuus, &c. Quædam pro se solo tantum: Vt vade Satana. Ter me negabis: scilic. ob priuatæ eius personæ defectum. Quædam pro se & successoribus, ratione officii Pastoralis: Vt Pasce oues. Confirma fratres. Quodcumque ligaueris.

LUTHERI argumentula sunt straminea, & ficulnea.

Q V Æ S T I O X.

An Petro Romanos Episcopos succedere in Monarchia Ecclesia, sit de Fide?

AUTOR. Petrus ex Instituto Christi, iure diuino, debuit habere Successores: patet quæstione præcedenti: maximè in Antichristo. Sed alios ha-

berere non potuit, non debuit (ex ipsius Facto) nisi Episcopos Romanos: Et is habuit summum Pontificatum: ergo et hi, etiam immediatè à Christo. Vide in Geneal. p. 2. q. 2.

2. Idem demonstrari vide apud Bell. c. 13. ex Conciliis, c. 14. Testimoniis Pontificum. cap. 15. Ex Patribus Græcis. c. 16. Latinis. cap. 17. ex Origine Primatus. c. 18. Ex Autoritate exercita Papæ. cap. 19. Ex Legibus, Dispensationibus, & Censuris. cap. 20. ex Vicariis Papæ. cap. 21. ex iure Appellationum.

F. LUTHERO-CALVINISTÆ, Concilia non recipiunt celebrata post annum Domini DC.

AT, ex prioribus docemus Rom. Pontificatum continuum.

II. TESTIMONIA Pontificum Rom. vsque ad annum DC. dicunt Luthero-caluinistæ esse recentia, & supposititia.

AT, consensu plurium redarguuntur.

Posteriores post annum DC. Papæ aiunt fuisse Antichristos.

AT, tunc vniuersa Ecclesia fuisset Antichristiana; & Ecclesia Dei interisset. De Papis aliis comminiscuntur Vana.

III. Ex S. Patribus Caluinus & Illyricus obiciunt Cyprianum, Hieronymum, Bernhardum.

AT, sycophanticè. Et, ex illis ostendisse, Romani Pontificis Monarchiam ab ipsa Christi resurrectione, Autore Christo, principium accepisse; Ostensivum genus argumenti dicitur.

IV. Ad Impossibile ducens argumentum tale est. 1. Si non est, vt dicimus; ergo alio tempore & autore coepisset illam dicendum est: at nec Tempus, nec

nec Autor alius notari potest. Ergo de fide est Pontificatum à Christo coepisse, & accipi porro.

QVÆSTIO XI.

An Pontificatus aliunde, quam à Christo, inceperit?

Hæreticorum opiniones quatuor sunt apud Ioann. de Turrecremata, l. 2. cap. 39.

Prima Dicentium, Autoritatem Rom. Pontificis esse ab Apostolis.

AUTOR. At, si de Facto Petri id dicat; Est. Si de consensu Apostolorum ad Christi Institutionem, adque Petri fixam Romæ Sessionem, etiam est ab Apostolis: Si de Institutione Pontificatus id dicat hæc est à solo Christo. Verè igitur Anacletus Epist. 3. *Sacrofancta Rom. Ecclesia non ab Apostolis; sed ab ipso Domino Primum obtinuit: ubi ait: Tu es Petrus, &c.*

II. **NIL** est hæresis: Ab Concilio Generali est Romanus Pontificatus.

AT, verè Gelasius. *S. Rom. Ecclesia nullis Synodicis constitutus ceteris Ecclesiis prælata est: sed Evangelica Voce Domini Primum obtinuit.*

III. Ab electibus Papam Cardinalibus coepisse Papam. Ita Synodus Schmalcaldica, docens inde Papam non esse supra Ecclesiam; quod hæc eam eligat.

AT, 1. Papæ priores fuerunt Cardinalibus; & hi ab eo creantur. 2. Si Cardinales conferrent Pontificatum, & eum auferre possent: at non possunt. ergo. Est tamen designatio Personæ electæ ab electoribus: coniunctio autem Pontificatus cum electa persona fit à Christo mediante actu humano electorum, declarantium talem esse Pontificem Summum.

IV. Hæresis fuit Marfilii de Padua: Dein Wicleffi; tum Hussi: Pontificatum à Cæsare Constantino Magno coepisse.

AT, hic palatium Lateranense quidem donavit, & Temporalia multa: nil autem Spiritale: Simul fatetur Petrum Christi Vicarium fuisse; ideoque Successores eius, Ecclesiæ totius Principes: Quo quid Fidei, quidque Iuris semper fuisset, declaravit.

CALVINVS *Instit. lib. 4. c. 7. §. 17.* fingit, in Græcos donatum Pontificatum à Phoca Imperatore descendisse: In Gallos translatum; Germanos à Pipino; dein à Carolo. Sic & **LUTHERVS** *lib. de Supputatione temporum. Centuriatores, Cent. 6. c. 1.* Illyricus in *hist. de Primatu. Schmalcaldici. &c.*

LUTHERVS *lib. de potest. Papæ. à Carolo IV. Pontificatum Romanis ait esse delatum; docetque ex Platina in vita Benedicti II.*

AUTOR. At Lutherus aut fallit, aut fallitur. Ita res habet.

1. A temporibus Iustiniani, qui à Gothis urbem liberarat, Imperatores consueverunt electionem Papæ non permittere, nisi ab iis confirmatam. Id quod Papæ tolerabant, ad maius bonum, pro tempore; quod inuito Imperatore muris suum exequi se non posse viderent: teste *S. Greg. in Ps. 4. pœnit.* Carolus IV. verò hoc ius suum remisit Benedicto II. Et hoc Platina dicit.

2. Phoca autem solum declaravit & testatus est Rom. Pontificem fecisse semper Caput Ecclesiæ. Causa declarationis erat, superbia Constantinopolitanorum Episcoporum. se scribentium *Vniuersales.*

3. De Pipino & Carolo vera historia est ista; testibus multis apud *Bellarmin. l. 2. de Pontif. c. 17.* Reges Franciæ, quòd ante

Pipinum per annos 80 vitam epicuræ-
am agerent, omnisque Religio penè ex-
tincta iaceret; proceres regni, & S. Boni-
facius Episcopus Mogunt. exorant Pa-
pam Zachariam, vt absolutis à iuramen-
to subditis, regnum transferret in Pipi-
num, & Carolum. Hi in Papam grati,
nil noui in eum beneficii contulerunt,
nisi quod Sedis Romanæ protectionem
& Religionis Christianæ profiterentur,
ac re ipsa præstarent. Vide *Bellarmin.*
lib. 2. c. 17.

QVÆSTIO XII.

*An Papa humano iudicio sub-
iacet?*

LUTHERANI, CALVINIANI, cæteri-
que hæretici duo aiunt: 1. Cum Marsilio
de Padua, olim damnato, teste *Turrecrem. l. 1.
4. de Eccl. p. 2. c. 37.* Papam ab imperatore
posse iudicari, puniri, deponi. 2. Cum
Nilo *lib. de Primatu: posse à Concilio. CAL-
VINVS similiter Inst. lib. 4. c. 1. §. 19.*

AUTOR, Romanus Pontifex. 1.
Quà Caput Pastorque orbis Christiani,
VNVS SOLVS dici debet; non PR I-
MVS: quia non habet secundum: Quà
Patriarcha, Primus est; quia plures post
eum sunt Patriarchæ ac Primates.

2. NEC quà Princeps secularis; nec
quà Episcopus potest vel ab Imperatore,
vel ab Cōcilio etiã generalissimo iudica-
ri. Quia supra omnes est: & Pontifica-
tum habet à Christo, nō ab hominibus:
ideo solius Christi subiacet iudicio.

3. Posito, non dato; Si fieret hæreti-
cus; tunc eo ipso per se desineret esse Pa-
pa, Caputque Ecclesiæ: Sicuti per se de-
sinit hæreticus esse Christianus, & Eccle-
siæ membrum. Declaratur verò hæreti-

cus aut ipsa facti notoritate; aut à Con-
cilio generali: Non ab eo deponitur; sed
à Deo depositus declaratur. 1. Sicut,
*Luc. 12. Veni, & Dominus serui illius, & po-
net partem eius cum infidelibus.* 2. Quia
præter Christum non habet se altio-
rem Dominū in terris Papa. 3. Sic Conci-
lia & S. Patres: *Sancta Sedes à nomine
iudicatur.* Vide *Bellarminum lib. 2.
cap. 26.*

1. **O**BIECT Nilus tria. 1. Petrus à Paulo se ob-
iugati tulit.

AT, ea fraterna correctio erat; nō iu-
dicialis. Et Paulus se Petro submitit;
ideo enim ascendit, vt conferret cum
eo Euangelium.

2. Honorius est à Synodo VI. condemnatus.

AT, solum hæreticus declaratus.

3. Papa Legibus subiacet Ecclesiasticis.

AT, directiue; non coactiue. Cano-
nes Synodi sextæ contrarii, sunt suppo-
siti.

II. **O**BIECT CALVINVS *Inst. l. 4.
c. 7. §. 19. 20. 21.* Gregorius se Imperatoris
seruum appellat.

AT, teste Diacono l. 4. vitæ eius, c.
38. idem Clericos Filios, seculares om-
nes Dominos suos dicere consuevit.
Tenebat autem tunc dominium tem-
porale in Urbem Imperator.

Adhæc, sæpè Imperatores, vt oues, à
Papis Pastoribus iudicatos; cont. à nun-
quam, legimus: Vt Philippus à Fabiano,
Theodosius ab Ambrosio: Arcadius ab
Innocentio &c. Et S. Greg. eadem *epi-
stol. 31. lib. 4.* quam citat Calvinus, docet,
Imperatorem debere Sacerdoti hono-
rem: Et Constantinum, etiam volen-
tes Episcopos, iudicare non ausum mes-
morat: Et vocatus ab Imperatore *Sim-
plex*, de graui cum iniuria culpat.

2. **O**BIE.

2. O B I E. Christus Pilato, Ioann. 19. *Non haberes potestatem aduersus me, nisi tibi datum esset de super.* Vbi Aug. Quia, Rom. 13. *Non est potestas nisi à Deo.*

RESP. Cyril. & Chryl. aiunt ibi, loqui Dominum de potestate permissionis diuinæ, non Iurisdictionis: iuxta, Luc. 22. *Hæc est hora vestra, & potestas te- nebrarum* permissa.

3. O B I E. Act. 25. *Ad tribunal Cesaris sto, ibi oportet me iudicari. Cesarum appello.*

RESP. Cæsar erat de facto, non de iure Iudex Pauli: etsi ethnicus, at Cæsar. Ideo neque infidelium Iudex est Papa: I. Cor. 6. *Quid ad me de his, quæ foris sunt, iudicare?* Proinde ciuilitate etiam Papæ erant Ethnicis Imp. subiecti.

4. O B I E. *Omnis anima Potestatibus sublimioribus subdita sit.*

RESP. Hæc generalis admonitio est ad omnes. Nam & Christo subditus Papa est.

5. O B I E. In Veteri lege, 3. Reg. 2. Salomon deposuit Abiathar Pontificem; substituitque Sadoch.

RESP. Hieron. lib. 1. contra Pelag. August. &c. In Veteri Testam. summa potestas fuit temporalis; in Nouo, Spiritalis. Dein Pontifices in Sacris erant supra Reges: at Abiathar in Politiam peccarat: ideo plexus est; *ut impleretur sermo Domini*; cuius executor Salomon erat. Quare Papæ sub ethnicis tolerabant potestatem facti, non iuris: Sicut Dominus, Matth. 17. pendens tributum, quod prius docebat se non debere.

Q V Æ S T I O XIII.

An Papæ rectè dicatur Vniuersalis; aliisque Nominibus?

L V THERVS lib. de potest. Papa, ait S. Gregorium titulum Vniuersalis, Summi, Sanctissimi, reculasse.

A T, Concil. Chalcedon. S. Leoni, & aliis cum alii tribuerunt.

2. Magdeburgenses Cent. 6. c. 7. mentiuntur Papam à Iustino Imperatore creatum Patriarcham anno 320.

A T, in Concil. Chalcedo. anno 454. dicitur prædecessoribus Vniuersalis Patriarcha.

3. CALVINVS Instit. lib. 4. c. 7. §. 4. Negat mendax, oblatum in Concilio Chalced. nomen Vniuersalis S. Gregorio fuisse.

A T, Act. 3. ab Conc. Chalced. sæpè id nomen datur illis.

CALVINVS instat ex S. Georg. l. 4. epist. 32. nomen Episcopi Vniuersalis esse profanum, Antichristi prænuncium, sacrilegum. Illyricus & Lutherus huc allegant Gratianum dist. 99. *Vniuersalis nec Romanus Pontifex appellatur.*

A T, Vniuersalis dicitur dupliciter: I. Sic, ut solus sit omnium locorum Episcopus, & cæteri eius Vicarii tantum: Ita verum dicit Calvinus. 2. Sic, ut Vniuersæ Ecclesiæ curam quidem habeat; non tamen locales Episcopos excludat: Et ita est Papa: agitque sycophantam Calvinus. Vide Bellarmin. lib. 2. de Pontif. c. 31.

II. Nomen est PAPA. S. Ignatius epist. ad Mariam Zarbensem: *Cum esses Romæ apud Papam Linum*. Significat Patrem, per modum blandientis. Hom. odyf. l. 6. *Χαίρει Παππα Φίλτατε.* Vox usurpata Iuuenali, Ausonio, Sacris, profanis.

INSTANT. Alii quoque Episcopi Papa dicti: ut Augustinus ab Hieronymo. Hinc & Sacerdotes dicuntur Patres.

A T Pontifex sic dicitur, 1. antonomasticus. 2. Solus est Vniuersalis Papa. 3. Ipse neminem vocat Papam.

III. Nomen, PATER PATRVM.

IV. Pon-

IV. Pontifex Christianorum. V. Summus Pontifex. VI. Princeps Sacerdotum. VII. Vicarius Christi. VIII. Caput Ecclesie. IX. Fundamentum. X. Pastor ouilis Domini. XI. Rector Domus Dei. XII. Custos Vineæ. XIII. Pater & Doctor omnium. XIV. Prasul Apostolica Sedis, &c.

III. DE PAPÆ POTE- STATE SPIRITALI.

QVÆSTIO XIV.

*An Papa quæstiones Fidei ac Mo-
rum infallibili iudicio definias?*

LUTHERVS *lib. de Conciliis*: CALVINVS *Iustit. l. 4. c. 7. §. 28.* Sic & omnes Luthero-calvinistæ, superantes hæresiarcham Nilum, pertendunt: Papam vt Papam, etsi cum Generali Concilio quid definiret, esse posse hæreticum in se, hæresinque alios docere: Et de facto docuisse: Calvinus narrat quædam cum Cardinalibus docuisse; Animã vnã cum corpore extingui.

I. Erronea Nil i. Papam, vt Papam, esse posse hæreticum, & de facto docuisse hæresin: sed, si absque Conc. generali definias. Sic & plures Parisienses vt Gerson, Almain, Alphonfus à Castro, Adrianus IV. qui Infallibilitatem in Ecclesia, non in Papa, constituunt.

III. Sententia, Alberti Pighii *lib. 4. Hierarc.* Papam, etiam solum quid definientem, non posse errare.

AVTOR. Sed omnes ex sententiæ reprobandur. 1. Vt malitiosa hæresis. 2. Vt periculosa: & erronea quoque, si accedat pertinacia pugna: 3. Vt non sit probabilis. 4. Igitur sequitur media talis.

Papa, vt Papa, siue cum Cardinalibus,

siue cum Concilio, siue sine his solus, nõ potest quicquam definire hæreticum, ab Ecclesia tota Credendum. Sic Communis cæterorum omnium Doctorum, Infallibilitatem constituit in Pontifice; non in Concilio. Debet tamen Papa facere quod in se est, idoneos consulendo. Qui enim promisit Finem, promisit & Media Christus. Est de Fide.

I. Quia Luc. 22. *Simon, Simon ecce*. &c. *Ego autem rogavi pro te, vt non*. &c.

1. Sententia Parisiensium vult, oratum pro Ecclesia; Cuius figuram Petrus representabat.

AT, falsum vtrumque. Quia Dominus personam designauit vnã, *Simon, Simon*; pro *Te*; *Fides Tua*; & *Tu*. Et incipiens loqui in plurali, *expetiuit vos*, mutauit formam in singularem, *Te, Tua, Tu, Et Tu aliquando conuersus confirma fratres Tuos*.

2. Alii volunt, oratum pro dono perseuerantiæ Petri solius.

AT secus est: Pro ea Petri, Apostolorum, & Fidelium Electorum orauit Ioann. 17. *Pater Sancte serua eos in nomine tuo, quos dedisti mihi*.

2. Quod autem pro Petro rogarit, patet ex designatione personali; & distinctione hac: *Satan expetiuit vos*. &c. at verò *Tu confirma*. &c. Tamen illud Petro exoratum donum etiam ad Successores eius pertinet, Ecclesiæque Vtilitatem: Sicut promissio, collatioq; Clauium.

Itaque duo hic impetrauit priuilegia Petro: 1. Fidem fixam & stabilem contra omnes tentationes, quoad sese. 2. Gratiam infallibiliter Docendi. Si non primum; certè secundum permanat ad Successores. De vtroque testantur S. Patres apud Bell. *lib. 4. de Pont. c. 3.*

Pulcrè

Fulcrè occupat Theophyl. in 22. Luc. *Quamuis breui tempore concutiendus sis, Petre cum ter me negabis; habes recondita semina fidei. Etiam si folia abiecerit spiritus inuadentis; radix tamen uiuet, & non deficiet fides tua.*

II. Math. 16. *Super hanc Petram ædific. &c.* Tamen enim Papa est Petra, quæ Petrus fuit: quia eadem perstat Ecclesia, Ecclesiæque fundamentum: hoc verò non à Domo, sed domus ab illo accipit firmitatem stabilem. Ita & S. Patres. Hinc S. Greg. lib. 4. epist. 32. docet Episcopum Constantinop. non posse dici *Vniuersalem*, caputque Ecclesiæ; quòd ea in Sede fuerint hæresiarchæ; vt Macedonius, Nestorius, Sergiusque.

III. Ioan. vlt. *Pasce oves meas.* Per hoc Petrus, eiusque successores, facti sunt Pastores & Doctores: ergo tota Ecclesia eos audire sequique tenetur; nō errare velit.

DICES. Oportet Deum audire magis, quam homines.

RESP. Rectè: at per Ministrum suū Christi que Vicarium loquitur Deus infallibilia: Hinc ad eum vnum, etiam ab Ecclesiâ, fiunt appellationes. Hic enim errauit nunquam; at sine hoc errauit aliquando Concilia: Vnde Papa est supra Concilium; vti Caput supra corpus. Deinde aliquando cogi nequeunt Concilia; vt, per CCC. annos ob persecuciones: quibus solus Papa definiuit omnia, aut multa.

IV. Figura fauet, *Exod. 28.* Iubet Dominus in Rationali scribi: *Veritas & Doctrina*: vt exponunt Aug. & Hier. Causa est, *Deut. 17* vt omnes dubium requirant à Pontifice, eiusque voci obediant, sub pœna mortis. Vnde monet Petrus Ra-

vennas Eutychem, *vt his, quæ à beatissimo Papa scripta sunt, obedienter attendat: Quoniam B. Petrus, qui in propria Sede & uiuit, & præsidet, præstat quærentibus fidei veritatem.*

V. Experientia testatur duplex Prior: Omnes Sedes Patriarchales in hæresim aliquando incidisse. Altera: Solum Papam Rom. sine Concilio, multas hæreses & hæresiarchas condemnasse: vt Pelagium, Priscill. Iouin. Vigilium. &c. At, vt in Symb. Exposit. Ruffinus, *in Ecclesia Urbis Rom. neque hæresis ulla sumpsit exordium; & Mos ibi seruetur antiquus. Quibus quinque argumentis docetur infallibile Iudicium Papæ in rebus Fidei.*

VI. Neque Ecclesia Rom. particularis errare potest, perstante ibi Sede Pont. Ita S. Patres; estque de fide. At Sedem Apost. nunquam posse ab ea separari ac transferri; ideoque nec errare posse; piè creditur sic; vt contrarium tamen non sit erroneum, minus hæreticum. Piè creditur: I. Quia translata Sedes nunquam adhuc fuit, cum præsentissimæ tamen verferint occasiones: Vt in Ethnorum persecutionibus; In Gothorum irruptionibus vrbe ab Gense ico captâ, ab Torila etiam euersâ: In Romanorū rebellionibus contra Papas exulare coactos: In Pontificum mora per LXX annos in Gallia. 2. Adhæc teste S. Mircello & Leone Papis, & S. Ambr. iussu Christi Petrus Sedem fixit Romæ: qui tamen id solum narrant, non definiunt.

VII. Nec in Moralibus; quæ toti præscribit Ecclesiæ aut ad salutem necessaria, vt per se bona; errare Papa non potest. I. Quia promissio Christi defice-

Y ret

ret in ead salutem necessaria: Ioan. 16. *Cum venerit ille Sp. Veritatis, docebit vos omnem veritatem*, Luc. 22. *Rogavi, ut non deficiat fides tua.* 2. Quia in naturaliter necessariis nunquam deficit Deus: ergo minus in supernaturalibus. 3. Quia sequeretur etiam errare Papam in fide posse. Fides enim docet omnem Virtutem.

QVÆSTIO XV.

Quæ obiciuntur contra infallibilem firmitatem Papalem?

LV THERANI, itemque CALVINIANI, cæterique certatim, iunctim, ac mixtim in vnam feruntur ac rapiunt Papæ infallibilitatem. Plaustra iaciunt conuictorum, calumniarum, & mendaciorum. Potissimum tamen, quibus pugnant, Ratio est, & Historia.

I. EX RATIONE. 1. Canones docent, Papam non posse iudicari, nisi à fide deuiet: ergo potest deniare.

A T, ij loquuntur de errore personali; non de Iudiciali.

2. Si solius Papæ sit iudicium infall. ergo nil opus Conciliis.

A T, Non debet Media negligere Papæ ordinaria.

3. Cyprianus de Rebaptizandis hæreticis sentit contra Papæ sententiam.

A T, hæc solum fuit comminatoria, patet ex Aug. Vincentio. A peccato tamen ægrè excusatur Sanctus Cyprianus.

4. Conc. Africanum dicit, Concilium prouinciale minus posse errare, quam Papam.

A T, in iudicio Facti particularis; non autem Fidei.

5. Nilus ait. Potest Papa labi in alia vi-

ta: ergo & in hæresin: vt qui, Tit. 1. *Constitentur se nosse Deum, factus autem negans.*

A T, totum id ex natura, qua homo, potest Papa: ex gratia autem Assistentiæ S. Spiritus non potest in fide errare, nisi vitiosissimus foret.

II. EX HISTORIA congeruntur ab Lutheranis, & Calvin. &c. in Pontifices cum plures multa errata, peccata, &c. sed mendacia; quæ videre est apud Bellarmin. *libr. 4. de Pontific. cap. 8. 9. &c. vsque ad 15.*

QVÆSTIO XVI.

Quis Summus & vltimus omnium in Ecclesia questionum Iudex? An Scriptura?

LV THERANI, CALVINIANIQUE, omnes Verbum Scriptum. conclamant; penetrantque altius, ad vsque *Interni spiritus sui cuiusq. Critirium*: quin in cælum os ponunt, ac Vltimum in terris Iudicem **D E V M** esse vociferantur. Vide in *Luthero-calvinist. part. 1. quest. 2.* Quibus huc eorum aditæ firmamenta; Sed infirmata in Colloquio Ratisbonensi, Anno M. DC. I.

I. O B I E. Id vnicum solum est norma Iudexque, quod nec Additionem patitur, nec Detractionem (nisi à Deo) rerum pertinentium ad Religionem: Tale est Verbum Scriptum: Cui superadditas Traditiones nullas habuere Iudæi.

R E S P. Contrariam Scripturæ Traditionem nullam, concedo: at Consentaneam; nego. Nam ad Pentateuchum additus est Iosue, cæterique libri & Prophetæ de rebus religionis. Præter quæ Scripta habuerunt Traditiones: Vt remedium peccati originalis pro foemineo sexu, pro infantibus ante octauum præceptis circumcisioni; Item libros Moy.

Moyſis eſſe Moyſis : Et Sacerdotes legem explicabant iuxta literam ſcriptam, ſed & juxta ſenſum traditum : illa, non hic, conſtabat cunctis.

II. OBIEC. Dominus, *Matth. 23.* iuſſit caueri Pharifæos.

AT, quoad Mores, non Doctrinam,

2. Sacerdotes malierant.

AT, quoad Mores : nec omnes.

3. Caiphas errauit Pontifex, cum toto Synedrio.

AT, ſub paſſionem Chriſti expirabat illius Pontificatus : quod Chriſtus eſſet verus Pontifex : alioquin Cayphas fuiſſet ſupra Chriſtum. Neque omnem poteſtatem amiſerat, ſed Summā ; hic prophetauit : *Melius eſt vnum. &c.* Vnde Aaronicum Sacerdotium durabat adhuc ſecundum quid.

4. Aaron Pont. errauit vitulum conſtituendo. &c.

AT, peccauit vi coactus permittendo Vitulum ; non definiendo. Summum tamen Sacerdotium erat in Moyſe, qui Aaronem conſecrarat vt Sacrificaret : Et verò etiam Moyſes ſacrificauit *Exod. 29.* Itaque in hoc Summus erat Magiſtratus Eccleſiaſticus & Politicus. Aaron tamen Summus dicitur reſpectu Succellorum, quorum primus erat : ſicut Petrus poſt Chriſtum primus & Summus ſequentium.

5. VRIAS Pontifex commiſit idololatriam aram renouando.

AT, error erat Facti, non Doctrinæ definiētis. Item erat perſonæ, non officii, aut Iudicii. Neque hoc implicat.

6. *Jeremia 6.* Omnes Sacerdotes errarunt.

AT, non vniuerſaliter accipi debet ſemper, quod ſonat vniuerſaliter.

7. Exempla Principum ſunt, qui ſuas reformationes inſtituerunt ſecundum Verbum Scriptum, vti normam.

AT, fuit id eis norma ; principalis ; ſed non ſola.

8. Deus punit omnes, qui à Scripto Verbo, quacunque intentione & modo, recedebant : ergo ſolum eſt norma : Ob tranſgreſſionem verò legis non Scriptæ nemo punitus vnquam eſt.

AT, illi puniti ſunt in actis ſuis Diſſentaneis à Scriptura. Alterum eſt falſum. Nam ante Moyſen per 2000. annos nulla fuit Lex Scripta : Item. Inter Gentiles ab Orbe Cond. ad vſque Chriſtum fuit Eccleſia Dei aliqua ; Lex autem ſcripta nulla : Vtrobique tamen puniti ſunt tranſgreſſores. Item, *3. Reg. 13.* Panes propoſitionis comedens punitur : non tamen in legem Scriptam peccarat. Item, Rechabita traditam à Patre, non ſcriptam legem tranſgredi verentur. Item, Non omnia dogmata poſſunt è S. Scriptura deduci euidenter, remota Eccleſiæ Autoritate. Hinc, *Eph. 3.* dicitur, *Super adificati ſuper fundamentum Apoſtolorum : non, ſuper Scripta Apoſtolorum ; Adæquatam verò Eccleſiæ fundamentum eſt, Vox Apoſtolica docens.* *Matth. 28.* *Docete eos ſeruare omnia, quæ præcepi :* Reſtè : Sed non ſola : nam ea etiam, quæ docturus erat Sp. Sanctus. Si enim in Eccleſia eſſe debet ad quem offenſæ referantur ; quanto magis ad quem res Fidei ? Et teſtatori licet viuâ voce ad Scriptum teſtamentum addere : ſic & Apoſtoliſ, ſicut acceperunt, licet tradere voce viuâ.

9. *Gal. 1.* *Si quis prædicauerit Euangelium aliud præter id. &c.* Y 2 AT,

AT, Aliud non sunt Traditiones illi consentaneæ. Et ibi $\pi\delta\mu\alpha$ significat *Contra*, sic Patres, uti Rom. ult. *præter doctrinam*. Sic Erasmus.

10. Deut. 17. dicuntur IVXTA LEGEM docentes audiendi; non *extra*, vel *præter* eam: Et ibidem solum de politicis agitur.

AT, & Iuristæ *juxta Legem* decidunt, quando casum in Lege non expressum definiunt. *Juxta* enim denotat *Consentaneum* quid Legi, non *Dissentaneum*. Et ibi est mentio de omnibus causis: nam generaliter dicitur, *Inter causam & non causam*.

Quid quod Traditio sit Lex in cordibus scripta? Quod Deut. 4. 5. 12. dicta, non sunt ad scripta solum præcepta restringenda? quia Deus ait, *Nil addes ad ea que Dixi, non qua Scripsi*. Non dicitur, *Hoc tantum fac quod scribo; sed quod præcipio tibi*. *Omnis* itaque scripta doctrina est utilis, 2. Tim. 3. *ut perfectus sis homo*: Sed non sola est Sufficiens. Non igitur sola Scriptura omnium esse controuersiarum Iudex sufficiens potest.

Q V Æ S T I O XVII.

*Iudex Summus & in terris ultimus
controuersiarum per Ecclesiam
an Papa?*

LUTHERANI & CALVINIANI quæ effutiant, quæstio præcedens aperuit: & patet in *Lutherocalis* p. 1. q. 4.

SVASORIAS eorum Instantias nostris probationibus hic subiiciam. Alias repete *ex part. 1. q. 4.*

AVTOR. Scripturam per se solam esse omnium Contr. Iudicem Non posse sic DOCEO. I. In omni Rep. benè ordinata Iudex est necessarius præter

Legem Scriptam: Sed Ecclesia est non minus benè ordinata, quam vlla sit Politia. Ergo. Iudex verò est ideo necessarius, qui litem cognoscat; Legem explicans declaret sententiã latã; contemtores sententiæ compellat. At hæc Scriptura per se non potest; quia non audit per se.

1. DICUNT. Audit Deus per Ministros; compellit per pium Magistratum. Ministerium est custos tabulæ, informans interpretando; non dominans conscientis prætorie pronunciando: Nec habens absolutam, sed restrictam ad Verbum Scriptum, potestatem interpretandi: Et quam diu sequitur illud, tam diu est infallibilis interpretatio.

AVTOR. Ecce; Ergo Scriptura per se non esse potest Iudex; sed opus habet Ministerio interpretis. At huic non in omni controuersia Scripturam aliam Scriptura suppeditat; imò de aliquibus controuersis nulla vsquam est Scriptura: ut infra patebit. Quin & inter ipsos interpretes quandoque cooritur controuersia: quis definiet? Non Deus; quia inuisibilis: Non Scriptura; quia vel dubia est interpretibus, vel nulla suppetit: Non Ministri; quia dissentiant in sensu. Ergo alio opus Iudice infallibili, visibili, audibili. Vbi autem Iudex est fallibilis, ibi potest populus errare, errante Iudice. Imò debet errare: quia in re dubia tenetur populus, deposito dubio, sequi Magistratum: cætro qui foret is Iudex sui Magistratus, & supra hunc. quod absurdum.

2. DICUNT. Non tenetur populus sequi Magistratum: quia hic non respondebit pro eo.

AVTOR. At, *obedite præpositis vestris*, Heb. 13. & *subiacete eis: ipsi enim peruigilant*

lani pro nobis tanquam rationem reddituri. Neque populus peccat, sequens in dubio Magistratum; secus, si in re expressè mala. Quia de illis habet mandatum parendi, etiam discolis: Et de his præceptum plus obediendi DEO; quam hominibus.

II. PROBATIO. Nec solùm Scriptum Verbum, nec ipse Sp. Sanctus, vt in eo loquitur, esse potest Iudex supremus. Nam huius est ita euidenter pronunciare sententiam vt victo, victoriqu; constet. At hoc Biblia præstare nequeunt.

1. DICUNT: Pronunciant euidenter, licet contumax non agnoscat. Ideo cæptū iam iudicium consummabitur in altero sæculo, vbi & contumax agnoscat. Nam & Iudæi contra Christum ipsum contumaces erant.

AUTOR. AT I. Sic nulla posset hic finiri controuersia. 2. Iudæi sciebant se esse condemnatos ex parte Christi iudicis.

2. DICUNT: Christus apud Iudæos sumpsit officium partis, non iudicis.

AT, falsum hoc.

III. PROB. Iudex debet posse dirimere omnes lites religionis; at Scriptura sola non potest omnes. 1. Nequit definire, quod die pascha celebrandum: & de eo est articulus fidei, definitus à S. Victore, cum anathematizatione Quartodecimanorum, vt hæreticorum: esseque cæpit creditu necessarium ac obseruatu, quod antè fuit liberum ex sola Traditione.

1. DICUNT. Non licuit Victori liberam ceremoniam definire sub præcepto, ob Coloss. 2. *Nemo vos iudicet in parte diei festi.*

AT, ibi agitur de festis Hebræorum.

Quæro: An necessarium in Ecclesia seruare Traditionem de Pascha?

2. DICUNT: Esse; non fidel ratione, sed Dispositionis Ecclesiasticæ, quam conuellere nefas.

AT: Sic constat aliquod seruandum esse dogma, quod non est in Scriptura. 2. Euangelium Matthæi esse Matthæi est articulus fidei; vt, qui negaret, esset hæreticus. Sed huius dogmatis iudex non est Scriptura sola: Sicut nec illius: An sit Quintum Euangelium.

3. DICUNT: Istius Ecclesia fuit iudex, iam testis est; hoc non agnoscat.

AT, remota Ecclesiæ Autoritate doceri è sola scriptura nequit: ergo Ecclesia est iudex. Hinc omnes hæretici prouocarunt semper ad Scripturam; nullus autem ad eum prouocat iudicem, à quo scit euidenter sese condemnari: ergo Scriptura non sufficienter iudicat. Vt Pharisei prouocantes ad Moysen, à Christo eos condemnari opuserat.

IV. PROB. 2. Thess. 2. *Stete & tenete TRADITIONES;* quæ sunt præcepta ad fidem pertinentia: neque in Scriptura aperte, neque ex ea euidenter deducuntur, exclusa Ecclesiæ Autoritate. Si tunc licebat non obstantibus Scripturis, ad Traditionem remittere obligatos illi; ergo & nunc licet. Ibidem tempus Antichristi patefecit credendū, quod nusquam in Scriptura erat: Monet ne moueantur à Sensu Apostolico *neque per Scripturam, neque per Traditionem:* ecce diuersa duo.

4. DICUNT. Res de aduentu Antichristi est de fide; non circumstantia temporis. Hæc tamen est tunc ab Apostolo designata, iam verò expleta: sicut Res ab Dan obignatè

Y 3 præ

prædicta est, nunc verò resignata, factò ipso: ideo credi debet.

A T, iam expletam esse, iamque resignatam non est in Scriptura: ergo ali- quod dogma credendum, quod non est in Scriptura, nec evidenter inde de- duci potest: Ergo nec ea est vnica nor- ma seu Iudex. Idem est de baptizandis Paruulis: credendum est, nec tamen eui- denter ex Scripturis deduci potest: Imò contrarium, scilicet baptizandos solùm qui possunt Doceri. Sique analogiæ Circumcisionis sit standum, tunc octa- no die baptismus dandus esset masculis, foemellis nullus. Idem est de non re- baptizandis hæreticis. Nam Augusti- nus non potuit id probare contra S. Cy- prianum, reposita Ecclesiæ autoritate. Hæc stante lites Ecclesiasticas omnes finiit Ecclesia, & damnauit hæreticos, vt sciretur esse damnatos: quod per so- lam Scripturam præstari nequiuit.

QVÆSTIO XVIII.

*An Iudex omnium Absolutus sit
Ecclesia?*

LVTHERO-CALVINIANI iudicium o- mnne tribuunt soli Verbo Dei scripto. Caluiclus *Instit. lib. 4. c. 8. §. 2.* Idque doce- rentur ex Lege, Prophetis, Apostolis, & Traditione. Volunt autem Ecclesiam adscri- ptam Scripturæ iudicare, & Deum ipsum per hanc.

A V T O R. At Ecclesia non ad Scri- pturam limitatus solum iudex est; sed absolutus. 1. Quia Ecclesiæ iudicio standum est absolutè: Cæteroquin nulla vnquam terminaretur controuer- sia: quod absurdum. Relinqueretur e- nim, post Iudicis sententiam, iudicium partibus.

D I C V N T. Harum lis manet tunc ad iu- dicium Extremum; nunc tamen ex parte Rei, & Scripturæ, finita est. Neque enim absurdum est, lites durare inter Christum & dæmonem ad vsque finem mundi.

A T, interim pars neutra cognoscit se esse iudicatam à Scriptura; perstatque lis indeterminata & indiremta; Nec au- ditor Ecclesia, dam de Scripturæ mente disceptatur: quod absurdum. Lis Chri- sti & Satanæ est à Christo diiudicata; scitque Satan.

2. Ab Ecclesia, vt absoluto Iudice fer- tur sententia absoluta & clara, id est, vlti- ma. Sic omnes hæreses ac hæretici iudi- cati sunt & damnati, vt post latam senten- tiam alia nec data sit, nec expectata Quia pronunciat Ecclesia ex officio & autori- tate absolutè. Hinc sententiæ eius statim executioni mandata fuerunt, vt vlti- mæ, nulla disceptatione remanente. V. g. Patres iuxta Scripturam damnarunt Arium; non Scriptura; Huius enim sen- tentiam Ariani non clarè intellexerunt: alioquin non defecissent à fide. Plura supra part. 1. q. 4. Mihi tamen hic subii- cienda videntur quædam

SVMMARIA DE IV- DICE DECISIO.

CVm IVD EX sit qui inter partes fert sententiam; **N O R M A** verò, secun- dum quam ea fertur: *Iudex* Controuer- siarum, est Ecclesia: eius *Norma*, est Scri- ptura simul & Traditio: Secundum hæc fertur sententia bifariam: *Vel* per Ponti- ficem, *Vel* per Concilia à Pontifice ap- probata: Et fertur *Infallibiliter*.

D O C E T U R I. **EX OFFICIO IV-
dicis:**

DICTIS: Hic debet pronunciare sententiam ita, ut uterque litigantium clarè intelligant sententiam latam, hic contra se; ille, pro se: Alioquin non desistent à lite. At Scriptura hoc præstare non potest: Ergo nec esse iudex potest. *Minor*: Quia Lutherani & Calvinistæ jam diu corrixantur de pædobaptismo, de Veritate Eucharistiæ, de Prædestinatione, de Persona Christi: de Exorcismo; nec tamen inter eos diiudicat Scriptura, ut litigare desistant: aut utriusque sunt pertinaces contra ipsam.

II. EX SCRIPTURA docetur: In qua duo, 2. Cor. 3. *Litera occidit & sensus seu Spiritus vivificans*, teste S. Aug. serm. 70. de temp. At secundum neutrum potest esse iudex.

I. NON SECUNDUM LITERAM. Quia hæc sola ducit homines in errorem; Nam occidit. I. Ita, 2. Cor. 3. *Cum legitur Moyses, velamen positum est super cor eorum Iudæorum*, totam literam spectantium, non sensum, id est, Christum non agnoscentium velatum sub ceremoniis. Unde exprobrat eis, Ioann. 5. *Scrutamini Scripturas: ille testimonium perhibent de me: & non vultis venire ad me.*

2. Ita multos hæreticos occidit litera sola: I. Ut Sabelliani ex hoc, Ioann. 10. *Ego & Pater Unum sumus*: inferebant Unitatem Personæ, non solum Essentiæ: negabantq; Trinitatem; sed Deum aiebant dici Patrem, quæ creavit omnia: Filium, quæ carnem assumpsit: Sp. Sanctum, quæ nos sanctificat: Indeque & Patrem passum, ac mortuum esse. 2. Ariani ex hoc, Ioann. 14. *Pater maior me est*, scilicet, absolutè aiebant etiam quoad Diuinitatem. 3. Macedoniani ex hoc, 1. Cor. 2.

Spiritus omnia scrutatur, etiam profunda Dei, ita colligebant: qui scrutatur, quærit; qui quærit, dubitat; qui dubitat, ignorat; qui ignorat, Deus non est: ergo Spiritus Sanctus non est Deus. At sensus est. *scrutatur*, id est, omnia comprehendit. 1. Paral. 28. *Corda scrutatur Deus*. 4. *Manichei* Nouum Testamentum Veteri contrarium esse docebant ex Litera; omisso sensu. 5. *Pelagiani* ex hoc Ezech. 18. *Filius non portabit iniquitatem patris*; negabant peccatum originale. At sensus asserit ita; *Filius, qui non est particeps peccati, non portabit. &c.* at posteri sunt Adæ peccati participes. 6. *Hæretici* olim ex hoc, Ioann. 6. *Caro non prodest quicquam*: colligebant, quorsum ergo resurrectura credetur? Nulla igitur erit resurrectio. Calvinistæ verò sic: Quorsum daret Christus suam Carnem in Eucharistia; cum nil prodest? At, ita *litera occidit*: ergo sensum specta: Si enim *Caro non prodest*, cur *Verbum Caro factum est*?

II. NEC SECUNDUM SENSUM Scriptura sola esse iudex potest.

1. Quia Scriptura, quoad sensum, sæpè obscura est, intellectuque difficilis: Ex quo multas nasci controuersias liquet experientiâ, ut ex fonte hæresium: Non igitur esse Scriptura iudex potest litigantibus de sensu. I. Quia clarè nequit pronunciare sententiam, sic ut partes intelligant & acquiescant: licet alibi ipsa se explicet. Nam neque sic lites finiunt hæretici. Patet in Sectis hodiernis pugnacissimis. Deinde; Aliud est, Verba Scripturæ esse clara; aliud Sensum esse clarum: ista claritas pendet ex grammatica; hæc ex Sp. Sancti intentione.

Item

Item quem Scripturæ locum hi putant esse clarum, is obscurus est aliis. Quis dirimet?

2. Quia multorum locorum sensus haberi non potest aliunde, nisi ex Traditione. Vt Matth. 28. *Baptizantes eos in ꝑ̄c.* Siquis fingeret, non opus esse verbali pronuntiatione formæ illius: *Ego te Baptizo in ꝑ̄c.* sufficere mentalem intentionem; ex Scriptura conuinci nequiret: opus Traditione foret. *Item*, ex hoc Ioan. 3. *Nisi quis renatus in aqua. ꝑ̄c.* docemus necessitatem aquæ in baptismo; negant Caluinistæ contra nos & Lutheranos: Dein; qualitas aquæ non exprimitur vsquam: Quis dirimet? Traditio; non scriptura. *Item*, In Cœnæ institutione etiam dixit, *Debetis alter alterius pedes lauare*: Hic non contineri præceptum; at contineri in hoc; *Commedite, & bibite*, asserunt nobiscum: Sed vnde docebitur? Ex sola Traditione: Ergo sola scriptura suimet sensus esse Iudex nequit semper.

III. EX PARTE CONTROVERSIARVM docetur. Quia multæ sunt controuersie religionis, quarum aut nulla, aut non sufficiens definitio ex scriptura sola peti potest: ergo alio opus Iudice. 1. *Vt*, Libros Tobie, Iudith, Sapientie Ecclesiastici, Machabæorum esse Canonicos negant Luthero-caluiniani: Quia aiunt non sunt in Canone Iudæorum. En ex Scriptura docere nequeunt, sed ex Traditione Iudæorum; & Christianorum Traditionem respuunt, quæ docet esse eos Canonicos. 2. *Item* de Numero Sacramentorum nil Scriptura; at de septenario, Traditio est Luthero-caluinistis suis binarius vnde cõ-

stat? Non ex Scriptura, nec ex Traditione: & credit tamen volunt. 3. *Item* vbi nomen *Sacramenti* reperient de Baptismo & Eucharistia in Scripturis? At de Matrimonio inuenitur. 4. *Item*, Vbi inuenitur Sacramenti definitio Lutherana: *Est promissio signo externo annexa: aut Caluiniana: Est ritus habens mandatum Dei, cui addita est promissio gratia*, id est, remissionis peccatorum. At hanc annexam Cœnæ promissionem esse nusquam dicit scriptura. Doceant. 5. *Item* Exorcismos in Baptismo adhiberi possent bene Lutherani; negant Caluiniani. Quis dirimet? Traditio sola; non Scriptura. 6. Et Caluinistæ plures in Baptismo ceremonias vturpant; de quibus nil in Scriptura: Vt baptizandum coram populo ad concionem congregato: Patrini spondendum de instruendo infante: Nomen ei imponendū: Symbolum esse recitandum, Pater noster, aliæque preces: pronuntiandam formulam. De his vbi in Scriptura? 7. *Item*, Lutherus vult, Infantes credere in Baptismo vi Exorcismi: Melancthon, vi Baptismi: Quis dirimet? Scriptura nequit. 8. *Item*, Baptizatos ab hæreticis rebaptizandos esse aiebat S. Cyprianus, negabat S. Augustinus, sola fides Traditio. 9. *Item*, Vna an trina cum mersione baptizandum: 10. Sabbathum, an Dominica celebranda: 11. B. Maria manseritne Virgo. 12. Petrus fueritne Romæ Episcopus: 13. Symbolum fidei sitne Apostolicum & Canonicum: 14. In Veteri Testam. fueritne remedium peccati originis, pro foemellis &c talia diiudicare nequit Scriptura; at potest Traditio.

IV. Pra-

IV. PRAXIS VETERIS TEST. docet, Pontificem non Scripturam esse Iudicem debere. Patet suprà: Vide *Bec. Manual. l. 1. c. 5.*

V. PRAXIS NOVI TESTAM. docet idem. I. Circumcisio & legalianum Christianis obseruanda? Desidit Concilium; non Scriptura; non Paulus & Barnabas: *Act. 13. 14. 15.* En & alias controuersias; quas Ecclesia determinare debuit; non potuit Scriptura. 1. Quartadecimanorum de Paschatis die. 2. Delapsis post Baptismum, an absoluendi. Negabat Nouatus damnatus anno 255. 3. De Trinitate, an tres realiter distinctæ sint Personæ? Negabat Sabellius; damnatus anno Christi 319. 4. De *oposita* æterna: quam negabat Arius; damnatus anno 325. 5. De Personis in Christo duabus affirmabat Nestorius, vnâ negans; dānatus an. 454. 6. Contrā Eutyches; dānatus ann. 454. 7. Duas in Christo voluntates fingebant Monotelitæ; damnati anno 679. 8. Spirit Sanctum esse Deum negabant Macedoniani; damnati anno 383. 9. Baptismum validè datum repeti posse aiebat Marcion: damnatus anno 313. 10. Datum ab hæreticis repeti debere aiebat Donatistæ; damnati anno 313. 11. Solis naturæ viribus legem impleri posse aiebat Pelagius; damnatus anno 416. 12. Paruulos nasci in pecc. orig. esseque Baptismo abolendum negabant Pelagius & Cœlestius; damnati anno 416. &c. Luthero-caluinistæ fatentur iustè damnatos: At facta est damnatio ab Ecclesia clarè, vt partes sciuerint sententiam; quam Scriptura nequit ita clarè pronunciare; ac proinde necesse iudex sola potest.

QVÆSTIO XIX.

Sitne Papæ Iuridictio cœcitiua, vt possit condere leges, obligare conscientias, punire transgressores?

LUTHERVS lib. 1. de Captiu Babyl. c. de Ba. 11. ait: *Quis dedit Papæ potestatem captiuanda libertatis nostræ, per Baptismum nobis donata? Cum nullus hominum habeat ius vnus Syllaba constituenda super Christianum hominem; nisi fiat eiusdem consensu.* Similia & alibi. Idem factu monstrauit, cum anno 1520. Corpus Iuris Canonici publicè combussit in rogo Wittenbergæ; testibus Cochleæ & Surio. Melanchthon docet idem in *Confess. Aug. art. 28. &c.* Itemque CALVINVS *Instit. l. 4. c. 10. 11. 12.*

Horum doctrinæ summa in tribus consistit. I. Non posse Papam, aut Episcopos vllam veram condere legem, quæ non sit expressè in S. Scriptura. Possè tamen ordinem disciplinæ constituere in aduendo templo. canendis Psalmis. &c. Sed neque hoc cū obligatione conscientie, nisi ratione scandali. II. Nec posse eos cogere Christianos ad seruandâ Dei legē; nisi iudicialiter procedendo contra transgressores, aut monendo, increpandoue. III. Esse excōmunicandi potestatem, sed penes Ecclesiam, id est, Ministros populo consentiente? Sic omnes.

SVADENT istis. 1. *Matth. vlt. Docentes eos seruare omnia, quacunque mandauero vobis, sc. mea, non vltra, mandata.*

2. *Deut. 4. Non addetis ad verbum, quod ego loquor vobis, neque minuetis ex eo.* Deut. 12. *Quod præ ipso tibi, hoc tantum facito: non addas, neque minuas, scilicet. præcepta.* 3. *Isa. 33. Dominus Iudex, & Legisfer noster.* Iacob. 4. *Vnus est legislator & Iudex.*

4. *Ies. 29. Timuerunt me mandato hominis, & doctrinis.* Sic & *Matth. 15. Marc. 7.*

5. *2. Cor. 3. Vbi Spiritus Domini, ibi libertas.* Gal. 4. *Qua libertate Christus nos liberauit.*

6. Christus antiquauit leges Diuinas cetero.

Z remo-

ceremoniales & judiciales: ergo minus voluit Humanas imponi, & plures, & grauiores istis iudaicis.

7. 4. Reg. 16. Altare alterum addiderunt templo Achaz & Viias; at Deus id reprobavit: cap. 17. Samaritæ puniuntur à Deo immissis leonibus, quòd nouis ceremoniis coluissent Deum: cap. 21. Manasses peccauit, quòd aras in templo extruxisset, citra præceptum Dei.

8. 1. Cor. 7. Verat conscientias in hominum redigi s. ruitutem: *Nam pretio emti estis, nolite fieri serui hominum. Si potes fieri liber, magis utere.*

9. Conscientia ad solius Dei pertinet forum: *Nam homo non potest damnare ad inferos; ergo, nec obligare sub pœna damnationis.*

AUTOR. Cùm omnis vera lex sit & directiua & coactiua; utpote quæ, ait Arist. 10. Eth. c. 9. *vim habet immediatè à Deo, vel mediatè:* Cùm homo quoque possit habere auctoritatem in conscientias subditorum sub peccato obligandas: quippe pater audiendus, ut Deus, est: Vnde Rom. 13. *Necessitati subiecti estote, non tantum propter iram, sed etiam propter conscientiam.* Nam qui Potestati resistunt, Dei ordinationi resistunt. Ideo, Eph. 6. *Serui obedite Dominis. &c. sicut Christo.*

Idcirco in sua diœcesi Epit. opus, Papam in orbetoto eandem habere potestatem in ferendis legibus semper creditum fuit; etiam ad actus per se indifferentes, faciendo necessarios.

¶ Ut patet in suffocatis, ac idolothytis cauendis. Act. 15. Inque bigamis non ordinandis. 1. Tim. 3. Sic & Vetus Script. Deut. 17. *Qui superbierit nolens obedire sacerdotis imperio; ex decreto Iudicis morietur.* 1. Cor. 4. *Quid vultis? in virga veniam?* id est, aiunt Chryf. & August. l. 3.

contra Parm. c. 1. in iudiciaria puniendi potestate? Hebr. 13. *Obedite Præpositis vestris.*

2. Traditio perpes probat idem. Nullum fuit vnquam Cõcilium, quod non aliquid præcipiat cum obligatione.

3. Ratio fauet. Quia Lex Euangelica sæpè nimis est vniuersalis, ut determinatione indigeat obligante item, ut Euangelium. Sic ex illo: *Qui mihi ministrat, &c. fit lex: Qui continere nolunt, non ordinentur.*

DICO AD I. At & Prælatorum mandata seruari mandauit Deus: *Qui vos audit, me audit.*

AD II. Verbum ibi est Decalogus, nec augendus, nec minuendus. Nam alia præcepta Iudæi multis additis rectè auxerunt. *Vel:* Rem præceptam, seu opus, non duplicabit, seu minuet: *Ut non comedetis duos agnos, cum vnus sit præceptus. Vel:* Non corrumpetis addendo, seu minuendo.

AD III. Vnus est primarius ac Summus legifer; at & alii sunt subordinati; qui à Deo iudicandi sunt, non à subditis.

AD IV. Mandata hominum sunt, quæ nec in spirante Deo, nec ab legitimo Magistratu facta sunt; & ea Vel diuinis contraria; qualia Matth. 23. arguuntur: Vel inutilia ac vana; qualia tamen diuinis anteponebant Pharisei, Marc. 7. Vel bona, sed pluris æstimata, quàm diuina: de quibus ait Matth. 23. *Huc oportet facere, & illa non omittere.*

AD V. Libertas Christiana est in tribus: A peccato: Rom. 6. A seruitute moralis legis, quæ poenam minabatur, & gra-

& gratiam sufficiebat nullam; vti lex Christiana dat. A seruitute ceremonialium & iudicialium Moysis; Non à lege Prælatorum: nam *Obedite Præpositis. &c.* 1. Pet. 2. *Non quasi velamen habentes malitia libertatem.*

AD VI. Antiquauit; quia impleuit, vti figuras veritate præsentæ. Hebr. 7. *Translatio enim Sacerdotio, necesse est, vt legis translatio fiat, id est, mutatio, non vt nulla foret lex.* Neque leges Ecclesiæ Vniuersales sunt plures quatuor, de Festis, Ieiuniis, Confessione & Communione: cæteri Canones sunt particulares. Nec sunt graues; cum sint quædam determinationes iuris diuini ad tempora certa.

AD VII. Isti omnes peccarunt peccatum idololatriæ. Nam Achaz extruxit aram ad formam idoli in Damasco: Manasses M. litia cœli, seu siderum: Samaritæ Babylonicam idololatriam miscuerunt cum Iudaismo.

AD VIII. Vetat seruire hominibus propter homines; sed Deo in hominibus. Ita Chryl.

AD IX. Conscientiæ pertinent ad solum Deum; vel quòd solus eas introspicat: vel, quòd sic legibus eas vinciat, vt sentiant se peccasse in transgressione. Hoc, non isto modo, etiam Magistratus obligat: Et quidem ad pœnam æternam, quatenus violatione legis humanæ Deus offenditur.

QVÆSTIO XX.

Eccunde sua Apostolis, Papæ & Episcopis descendit Iurisdictione?

AVTOR. I. Iurisdictione Ordinis, ad Sacramenta administranda, vna

par, & communis est omnibus ritè Ordinatis in Clero, iure diuino, sic instituyente Christo.

II. Iurisdictione exteriori fori interioris, ad regendos Fideles in conscientiis, in actu signato, immediatè à Deo est, vt Ordinis collati; at in actu exercito, ab Episcopo, subditos suos alteri subiiciente. Ita, Eph. 4. *Ipse dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam Prophetas, alios Pastores & Doctores. &c.* Quæ distinctio functionum, cum à Christo manat autore; mutari nō potest, nec à Papa, sic, vt nullus sit vsquam Episcopus.

III. Iurisdictione exteriori fori exterioris, ad regendos Fideles in foro exteriori, in Totam Ecclesiam. I. APOSTOLIS quidem data est à Christo immediatè: Ioan. 20. *Sicut misit me Pater; & Ego mitto vos.* Ita Cypr. l. de vnit. Eccl. Patet, Act. 1. in Electione Matthiæ. Et Gal. 1. *Paulus Apostolus, non ab hominibus, neque per hominem, sed per Iesum Christum, & Deum Patrem.*

2. Itemque PAPA, sicut Petrus, à solo Christo immediatè suam in totum orbem, accipit Potestatem: quo de supra.

3. EPISCOPORVM autem hæc tertia Iurisdictione descendit immediatè à Papa. I. Teste figura, Num. 11. Deus auferens de spiritu Moysis, dedit LXX. lenioribus; non diminuens, ait S. Aug. *quest. 18.* sed deriuans. 2. Regimen Ecclesiasticum cum sit Monarchicum, vt parte 1. liquet, omnem in Vno reside-re Autoritatem necesse est, inque alios ab vno deriuari: vt à capite in membra. ait Cypr. l. de vnit. Eccl. 3. Si Deus eam immediatè conferret Episcopis Iurisdictione.

tionem, æqualem haberent omnes; sicut illam Ordinis: Foretque de ea quid in Scriptura: Nec Papa eam mutare vel adimere posset: At nihil horum est: ergo. Quæ obiciuntur Vide in *Bell. libr. 4. de Pontif. c. 24. 25.*

Q V Æ S T I O XXI.

An Papa habeat aliquam Iurisdictionem temporalem?

LUTHERANI, vt Magdeburgenses *Cens. 1. l. 2. cap. 4.* inter notas Antichristi referunt duos quos gerit Papa, gladios. *Cens. 8. 9. 10. 11. cap. 10.* Papas de iurisdictione peracerbè castigant. Itemque BRENTVS in prolegomnis contra Petrum Soto. Petrus Martyr *inc. 13. Rom.*

CALVINVS *Instit. lib. 4. c. 11. §. 9. &c.* duo cum Lutheranis asserit. 1. Papam ex Iure diuino nullam habere temporalem potestatem tum Dominiorum, tum Principum. 2. Non licuisse Papæ & Episcopis accipere dominia, vrbesque. &c. quas habent; esseque possessionem mero latrocinio paratam.

SVADENT istis. 1. Quia, *Matth. 20. Reges gentium dominantur eorum: vos autem non sic: Significat Pastoris officium & Principis res esse magis distinctas, quam vt in vnum hominem coire queant. Quod Moyses vtrumque sustinuit, raro id miraculo factum est. Vbi autem certa forma præscribitur, Civilis gubernatio ei relinquatur, Sacerdotium iubetur fratri resignare. Et merito est enim supra naturam, vt vnus homo vtrique oneri sufficiat.* 2. Quia *Luc. 12. Quis me constituit Iudicem inter vos? q. d. doctor sum, non rector. Act. 6. Non est æquum nos relinquere Verbum Dei, & ministrare mensis.* 3. Quia *Bern. l. 2. de Consid. Forma Apostolica hæc est: Interdicitur dominatio; indicitur ministratio.* 4. Quia, *2. Tim. 2. Nemo militans Deo implicat se negotiis secularibus.*

AUTOR. Papa non est Dominus

totius orbis. I. Non Absolutus. 1. Quia Petro solas Oves commisit; at infideles non sunt oues. *1. Cor. 5. Quid mihi de his, qui foris sunt indicare?* 2. Dominiū in lib. arbitrio, non in fide fundatur. 3. Nec Episcopi sunt Domini vrbiū; nec orbis Papa: teste Alexandro III. Quippe nec Scriptura, neque Traditio est de Clauibus regni terreni.

II. Nec directè est iure diuino vllius loci Dominus Papa. Quia Christus, cuius in terris Vicarius est Papa, regnum temporale non habuit hæditario: nā Sceptrum Dauidis defecerat: Nec electione populi, nā *Luc. 12. & Ioan. 6.* fugit eligi: Nec iure belli: Nec donatione: Quia, *Ioann. 18. Regnum meum non est de hoc mundo.*

III. Papatamen habet orbis Dominium indirectè, scilicet in ordine ad bonum spirituale: Ob quod potest regna transferre; leges Regum abrogare; sed incidenter, non ordinariè; si derogent Bono spirituali. 1. Quia potestas civilis est subiecta spirituali, vt caro spiritui: Ob fines; quia felicitas temporalis subordinatur æternæ. *Eph. 1. Faciuntque Clerus & Populus vnum Corpus & Ecclesiam.* 2. Petro, *Ioann. ult.* data potestas est triplex: Arcere lupos: Arietum impetus cohibere: pabula ouibus præbere. Si ergo è Principe oue lupo euadat, aut tyrannicè arietet in oues; expelli potest. 3. Exemplis liquet. *Ozias, 2. Paral. 26.* regno cedere iussus ab Sacerdote, ob lepram: hæresios indicem. *Atalia iussu Ioiadæ Pont. occissa ob cultum Baal, &c. Vide Bellarmin. libr. 5. de Pontif. cap. 8.*

IV. Non pugnat cum Verbo Dei, eun-

eundem esse Principem & Ecclesiasticum, & Politicum. I. Quia, *Gen. 14.* Melchisedech fuit Pontifex & Rex: Item, *Exod. 18.* Moyses. Item omnis Primogenitus, teste *S. Hieron. in qq. Hebr.* 2. Ratio. Pax & bellum magis pugnant quam temporalia & spiritalia: at vnus Rex præesse potest togatis & armatis: Quid nō & Episcopus? Machabæi erant & Pontifices & Duces. Itemque Heli.

RESPONDEO NUNC AD I. Prohibetur tyrannicum dominium Christianis omnibus, non solum Ecclesiasticis. Moyses verò permansit Pontifex & Rex; quia deposuit Aaronem, & suffecit Eleazarum. *Nu. 20.* Idque multo exemplo, non raro. Ita *August. q. 23. in Lex.*

AD II III. IV. Monentur isthic Pontif & Principes ne minutis ac vilibus misceantur, cum iactura maiorum ac meliorum; Cuius Moysen Iethro monebat; *Exod. 18.* S. Bernardus autē loquitur de eo, quod Pont. vt Pontifex, habet ex Institutione Christi. Vnde ait, *Esto, vt alia quacunq. ratione ista tibi vendices; sed non Apostolico iure. Nec enim ille tibi dare, quod non habuit, potuit.* Negotia porro sæcularia sunt parare viduum, negociari, &c.

IV. DE ANTI CHRISTO.

QVÆSTIO XXII.

*Antichristus qualis erit verus
Homo?*

LUTHERANVS Wolfgangus Musculus in *Locu. de potest. Ministr.* vult vocem ANTI significare Vice, proinde Antichristum esse Vicarium Christi. Sic & Magdeburgenses *Cent. 1. l. 2. q. 4.*

AUTOR. AVT significat simpliciter contrarium alteri in Sede & dignitate. I. Patet ex etymo, quod oppositionem sonat: Vicarius autem non, sed subordinationem sub alio. 2. Cum quaestio hæc sit Fidei, è S. Scriptura decidi oportet, sicque capi vocem Antichristum, vt in Scriptura describitur: scilicet, 2. Theff. 2. dicitur is, qui exiollitur super omne, quod dicitur Deus. 1. Ioann. 2. Qui negat Iesum esse Christum. Quique, *Mat. 24.* dicat se esse Christum. Quod non est esse Vicarium; sed inimicum & mulum. Ita Henr. Stephanus, (licet sit Genuensis Calvinista;) in Thesaurō græcæ linguæ.

II. VERVS ERIT HOMO. I. Nam, 2. Theff. 2. dicitur Ille Homo peccati. *Dan 7.* Ecce oculi hominis erant in cornu isto & os loquens ingentia. 2. Dein verè morietur; at mox vitam præsupponit. Et Dominus Iesus interficiet eum spiritu oris sui. 2. Theff. 2. Vnde, *Apoc. 19.* Bestia & Pseudopropheta eius viuis missi sunt in stagnum ignis; vt Dathan. 3. Ad hæc, Qui generatur & nascitur; (vt è familia *Dan Ille Homo peccati*) is verus homo est.

III. Non erit dæmon incarnatus; et si dæmonis domicilium: teste *Damasc. l. 4. cap. 27.* Beda, Hieron. Quia creatum suppositum nequit alteri naturæ se hypostaticè adunire.

Dicere, Formandum virtute dæmonis absque semine humano, è sola muliere; erroneum est. Quia id nequit dæmon absque causis secundis.

Z 3. Dice.

Dicere, Formandum ab succubo & incubo, mediate humano semine raptos; incertum est; etsi non erroneum, nec impossibile. *Bellarmin. libr. 3. de Pontif. cap. 12.*

Q V Æ S T I O XXIII.

Antichristus an erit Vnus homo certus ac singularis?

LUTHERO-CALVINISTÆ: 1. Vt **M**AGDEBURGENSES *Cens. 1. l. 2. c. 4.* Docent Apostoli. Antichristum non fore unam personam tantū, sed integrū regnū, per falsos doctores in Templo Dei præsidentes; in Vrbe magna, operā diaboli. 1. Nam, 2. Theff. 2. *Mysterium iam operatur iniquitatis. Vbi BEZA: Dent mihi quempiam, qui à Pauli saculo ad diem vsque iudicis superstes maneat.*

2. **BEZA.** *Dan. 7.* Nominibus bestiarū Vrsi, leonis, pardis, intelliguntur regna, quorum quodque multos Reges continet: Ergo & 2. Theff. 2. per hominem peccati intelligitur quoddam Corpus tyrannorum, non vnus singularis. Vt 1. Ioan. 4. *Omnis spiritus qui soluit Iesum, ex Deo non est; & hic est Antichristus; & nunc in mundo est.*

3. **CALVINVS** in 1. Ioan. 2. Sponte errant ac delirant, qui Vnum credunt hominem, fore Antichristum: quia Apostasia, de qua 2. Theff. 2. est generalis defectio, quæ vnum facit Corpus & regnum.

AVTOR. Vt vox CHRISTVS, iam pro IESV solo, iam pro quocunq; ipsius Christi simili accipitur; ita & vox Antichristus capitur Propriè pro Vno singulari certo Christi hoste; Communiter, pro quocunq; Christi aduersario. 1. Ioan. 2. *Antichristus venit;* Communiter accepta voce: *Licet nondum venerit, de quo audistis, vt indiuiduo: Attamen Antichristi nunc multi sunt.* Sic 1. Ioan. 4.

Omnis spiritus. &c. Vtigitur mysterium pietatis Christi cœpit operari ab initio mundi in Sanctis. ita Antichristi in impiis.

¶ Vnus tamen propriè dictus Antichristus erit.

I. Quia sibi Vni Christus opponit Vnum, Ioan. 5. *Ego in nomine Patris mei veni, & non recepistis me: Si alius venerit in Nomine suo, illum recipietis.* Calvinus hic & Musculus id de falsis Prophetis vniuersis accipi volunt. 1. At contra S. Patrum consensum, Chryf. Cyril. Amb. Hier. Aug. 2. Dein; hic personæ personam opponit; non regno regnum. 3. Iudæi quoq; nunquam receperunt Papam pro suo Christo. 4. Iam ante Christum plures Pseudoprophetæ venerant, venturique erunt; Vnum tamen certum designat.

II. 2. Theff. 2. *Nisi reuelatus fuerit ὁ ἀνθρώπος τῆς ἀμαρτίας, ὁ ἦὸς τῆς ἀπολείας.* Ecce Ille homo, ille filius perditionis, scilicet singularis. Sic & 1. Ioan. 2. *ἤκαστα πὸτι ὁ ἀντίχριστος ἔρχεται: καὶ ὄν ἀντίχριστοι, &c.* En ibi, non hic, articulum.

III. *Dan. 7. 11. 12.* agi de Antichristo docent S. Patres; & dant Calvinus ac Magdeb. At 1. *Rex vnus* vocatur ibidem, non *regnum vnum*: 2. Et fatetur Calvinus intelligi Antiochum: At hic vnus erat; & vnum præsignabat Antichristum: teste Cypr. Hieron. ibid. 3. Et *Apoc. 13. & 17.* is Danielis Rex dicitur decem Reges terræ subacturus, & solus semiquatuor annis regnaturus. sic & Patres.

IV. Antichristus proponitur in S. Scriptura vt signum certum immèdiate ex-

tè extremo Iudicio antecessurum.

RESPONSIO hinc liquet ad obie-
cta Magdeburgensium, Beze, & Calvin.

QVÆSTIO XXIV.

Antichristus an iam aduenerit?

LUTHERVS in supputatione temporum ait, Anti-
christum aduenisse cum gladio Spirituali post annū
600. cum Phocas Papam vocauit Caput Ecclesiarum.
Cum Temporalis vero post annum 1000. Vltimumque
Papam fuisse vult Gregorium VII. Sic & Bilander.
A Magdeburg. *Cens. 6 c. 1.* clamant Gregorium præ-
omnibus adlaborasse ad Antichristum introducen-
dum.

II. Samosateni noui in Hungaria &
Tranfyl. volunt, vero Christo abolito Ro-
manum Antichristum protinus introductū
fuisse, fecisseque Deum trinum, & Chri-
stum binum.

AT, 2. *Thess. 2.* Antichristus, cum ve-
nerit, seipsum faciet Deum, non alium.
Et Christus ait, *Matt. 16.* prædixit *Porte inferi non prauolebunt aduersus.* Petram suam.

III. Illyricus ait Antichristum venisse sub annum
412. cum Rom Imperium coepit inclinare.

AT, Logi: IV. Similesque sunt &
Chytrai: Negantis tamen Flacco suo,
duraturum eius regnum 1260. annis.
Quia sic constaret finis mundi.

V. Henr. Bullingerus ait Antichristum apparuisse
anno 763. Quia *Apoc. 13.* nomen Bestiæ, est numerus
666. queis adde annos 97. Scriptam Apocalypsim an-
tegressos à Christo nato, erunt anni 763.

AT, *Apoc. 3.* dicitur is numerus esse
nominis, non temporis: vt S. Irenæus
exponit.

VI. Wolsf. Moleculus vult sub annum 1200. Quia
S. Bernardus *serm. 6.* in *Psal. 90.* post Ecclesie vitia &
persecutiones recentissas ait: *superest, & reuelatur Ho-*
mo peccati.

AT, nux hæ.

Orthodoxos varia varios fuisse opi-
natos. Vide *Bell. l. 3. de Pont. c. 3.*

AUTOR, Necdum venit; nec tem-

pus Aduentus sciri potest. Patet è signis
aduentum Christi secundum Antece-
dentibus, Comitantibus, & Sequētib.

I. Quia Euangelium nondum vbique
prædicatum est; ceu prædictum *Matth.*
24. II. Nondum Imperii venit omni-
moda desolatio, prædicta *Daniel. 2. & 7.*

Nec in decem id regna diuisum tenetur
ab vno. III. Necdum venerunt He-

lias & Enoch. *Apo. 11. Dabo duobus testi-*
bus meis, & prophetabunt diebus 1260. He-
lias Iudæis, *Malach. 4.* Henoch Gentib.
Ecc. 44. Qui XXX. diebus ante finem

Antichristi necabuntur. IV. Non-
dum iuge sacrificium est sæuissima illa
tribulatione sublatum; ceu prædictum,

Matth. 24. & vt *Apoc. 9.* Tuba sexta si-
gnificat. Tuba quinta forsan est Lu-
thero caluinismus. V. *Daniel. 7. & 12.*

Apoc. 12. Antichristus regnabit solum
mensibus 42. hoc est, dies 1290. Helias

autem & Enoch diebus 1260. prædica-
bunt. VI. Antichristi aduentus erit

paulò ante consummationem sæculi,
Matth. 24. & 1. Ioan. 2. *Apoc. 12. Bea-*
tus, qui expectat ad illos dies, scilicet 40 post
necem Antichristi.

QVÆSTIO XXV.

Antichristi Nomen, Character, Ge-
neratio, Sedes, Doctrina, &c.
quæ, quæ?

ITA est *Apoc. 13. Faciet omnes. & ha-*
bere Characterem in manu, aut in fronti-
bis suis. &c. aut nomen bestia, aut Numerū
nominis eius 666.

I. Bullingerus vult designari tempus aduentus,
mortisue Antichristi: Mahumeti autem alii.

AT, Ioannes loquitur de numero
nominis; & viuētis bestia; non mor-
tua.

ruæ. 2. Chytræus nugarur in numero
nominis λατρίῃ: Se fallunt alii Ca-
tholici aliter.

Vera est sententia fatentium se igno-
rare nomen Antichristi. Vt *Irenæus l. 5.*
Nec dici posse nomen; quia plura sunt,
quæ dictum numerum habent: inque
multa incidunt incommoda, qui de no-
mine scrutantur. Sicut enim IESVS no-
men Christi notum fuit, cum venit; at
prius ignotum: ita & Antichristi est, e-
titque. Vnde Marloratus Calvinista in
Apoc. 13. Loci huius eos sunt expositiones,
quos expositores; quo apparet obscurissimum
& enigmaticum esse.

II. LUTHERANI: Characterem Antichristi esse
volunt signum obedientiæ sub Papa: vt est Bullingero
in libro Christianismi: Blandro Professio fidei Romanæ:
Chytræo iuramentum fidelitatis factum Pape; aut
Vnctio sacerdotalis; aut Adoratio Sanctorum, Eucha-
ristia, Missæ funebres &c.

AVTOR. At, *Apoc. 13.* de Vnico dici-
tur Characterem numeri & nominis: 2.
Communi omnibus: 3. In dextera,
aut frontibus. 4. Nequis possit eme-
re, aut vendere, nisi habeat Characte-
rem istum.

Quæ autem Sectarii esse characteres
dicunt, ea ab origine Christianismi di-
manarunt vt sanctissima.

III. LUTHERO-CALVINISTÆ. Papa
est Antichristus.

AVTOR. At Antichristi origo id re-
ferat. Nam hic oriundus erit ex Iudæis
Iudæus, circumcisis, & sabbatizaturus
saltem ad tempus. Ita S. Patres ex Io-
ann. 5. *Ego veni in nomine Patris mei. &c.*
Et Iudæi cum vt Iudæum recipient in
Messiam. Talis autem Papa nunquam
extitit, nec pro Messia habitus fuit. Quia,
Caput Orbis cum sit, eum appellant
Caudam orbis per despectum, proque eo
vt hoste orant.

IV. LUTHERO-CALVIN. Roma sedes
est solumque Antichristi. 1. Quia *Apoc. 17.*
est purpurata Meretrix, sedens super 7. col-
les. 2. Sulfurus est, 2. Thesl. 2. in Templo
Dei ibidem.

AVTOR. Ierosolyma sedes erit An-
tichristi. 1. Quia, *Apoc. 11.* hic Elias
& Enoch cum eo depugnabunt, occisus
que iacebunt in plateis civitatis magna, qua
dicitur Sodoma, ubi est Dominus eorum cru-
cifixus. At Ierosolyma vocatur Sodoma,
Isa. 1. 2. Quia, *Apoc. 17.* Roma desola-
bitur ab Antichristo parvulo cornu, ex-
tincturo decem regna. 3. Quia, 2 Thesl. 2.
Ita vt in Templo Dei sedeat, scilicet Salo-
monzo: quod solum in Scriptura dicitur
appellatur. Ita S. Patres.

AD I. DICO. Beda Rupertus &c.
purpuratam meretricem esse dicunt om-
nem diaboli civitatem, quæ sæpe Ba-
bylon vocatur. 2. Tertull. & Hierony-
mus intelligunt Romam idola colentem;
Nam de iam Christiana sic scribit libr. 2.
contra Iovin. *Scriptam in fronte blas-
phemiam, Christi confessione delicti.* Idem
eam odit Antichristus.

AD II. In Templo Dei sedebit, vel Sa-
lomonæo, vel in Ecclesia Dei; sed vt De-
us. At ibi nullus Papa sedit; nec vlti-
quam, vt Deus.

V. DOCTRINAM Antichristi Lu-
thero-calvinistæ nobiscum ponunt in
quatuor: 1. Christum negabit: 2.
Se esse Christum asseret. 3. Deum
quoque se esse. 4. Deos abolebit om-
nes: Sed sequius hæc exponunt.

I. Negabit Christum, non verbis nec pa-
lam; sed opere, & specie Christianismi cor-
rumperet doctrinam de Sacramento, &c. Ita
Calvinus *Instit. l. 4. c. 7. §. 25.* *Nec Christi,*
nec Ecclesia nomen abolebit, sed potius Christi
præ-

pretextu abuteretur, & sub Ecclesia titulo, velut
larna, delitesceret.

Magdeburg. Cent. 1. lib. 2. c. 2. Ita, ut constet do-
ctrinam Christum profertente; sed tamen eius Meritum, &
Officium abnegante, &c. Ostendet, Christum integrum
nos redemisse, & saluasse; sed propter nostra bona opera
etiam aliquam ad salutem nos conferre.

II. Se faciet Christum, & Deum, non ver-
bo; sed opere. Magdeburg. ibid. Ostendet
se pro Deo, ut qui sit Christi Vicarius, & Ca-
put Ecclesie, & possit fingere atque refingere arti-
culos fidei.

III. Deos & idola non reiiciet, sed pa-
lam adorabit.

AVTOR. I. Christum negabit, eius-
que Sacramenta proculcabit. 1. Quia
Iudæus, Iudæorumque Messias Christum
minimè prædicabit. 2. Cum non
sint duo Christi, verum neget necesse
est, seque Christum faciet. Vide 1. Ioa 2.
*Quis mendax, nisi qui negat Iesum esse Chri-
stum? Et hic est Antichristus*, scilicet, simpli-
citer & excellenter; at hæretici sunt An-
tichristi secundum quid, ut eius prodro-
mi. 3. Ita S. Patres. At Papa nec Chri-
stum negat, nec eius doctrinam depra-
uat, nec Sacramenta proculcat. Ergo

II. Antichristus se esse Christum as-
seret verbo & facto; non autem Christi
ministrum. Ioann. 5. *Si ALIUS venerit
in nomine SVO, illum recipietis.* At Papa
venit in nomine Christi, Seruus seruo-
rum Christi: ergo non est Antichri-
stus.

III. Se, seipsum faciet Deum:
2. Thess. 2. *Ita, ut in templo Dei sedeat, o-
stendens se tanquam sit Deus.* Sic S. Pa-
tres.

IV. Nec verum, nec falsum patietur
Deum vllum, aut idola. 2. Thess. 2. *Quia
extollitur supra omne quod dicitur Deus, aut
quod colitur.* Ita & S. Patres, Daniel, 11.

Deum Patrum suorum non reputabit, nec
quengquam Deorum curabit; quia aduersum
vniuersa consurges idola. Deum autem
Mazim colet auro, &c. scilicet, diabolum;
vt magus: aut seipsum excitatis sibi aris
& templis. At procul hæc à Papis, vt &
Antichristianismus ipse.

V. Antichristus obscure natus arte
regnum Iudæorum inuadet. Daniel. 11.
2. Reges tres Ægypti, Libiæ, Æthio-
piæ armis expugnabit. Daniel. 7. & 11.
3. Alios VII. Reges subiget, euadetque
in Monarchâ orbis. Ita Patres. 4. Proc-
lius orbem miscebit vniuersum, vt Gog
cum suo Magog, Apoc. 20. At procul
à Papis talia: ergo.

SVMMA BREVIS.

LVTHERO-CALVINISTÆ quatuor
asserunt; Antichristi Aduentum, Tempus,
Personam, Notas.

I. Aduenisse volunt constare sibi ex Scri-
ptura. 2. Thess. 2. *Mysterium iam operatur
iniquitatis.* 1. Ioan. 2. *Antichristus venit: &
nunc Antichristi multi facti sunt.* 1. Ioan. 4.
*Hic est Antichristus, de quo audistis, quoniam
venit; & nunc iam in mundo est.*

II. Quando aduenit? Va iant. 1. Lu-
therus in *supput. temporum* & alii; post annū
600. sub Phoca. 2. Bullingerus *præfat. in
Apoc.* & alii, sub annum 753. 3. MUSEIUS
in *Locis, Tit. de Eccl. post tempora Bernardi.*
4. Alii aliud dant tempus.

III. Quis Papa fuit primus Antichristus?
Centuriatores Cent. 6. c. 1. Chytræus, &c.
Gregorius Magnus, homo pessimus.

IV. Papa Rom. est Antichristus. Quia
omnes NOTÆ Antichristianæ, in Scriptura
fundatæ, illi conueniunt: Quæ sunt: 1.
Deficere à vera fide. 1. Thess. 2. 2. Sedere
in templo Dei: *ibid.* 3. Ostendere se tan-
quam Deum: *ibid.* 4. Extollere se supra
Aa omnem

omnem Deum: *Ibid.* 5. Negare Christum: *1. Ioann.* 2. 6. Falsa edere miracula: *2. Thess.* 2. 7. Imprimere subditis characterem: *Apoc.* 13.

AUTOR. I. Antichristus proprie dictus, homo peccati, & Filius perditionis, nondum venit.

1. **QVIA**, Cyril. Catechesi 15. Veniet, quando impleta fuerint tempora Rom. Imperii. Sic & S. Patres Chryf. in 2. Thef. 2. Quando sublatum fuerit Rom. Imperium. Sic Scriptura, *Dan.* 2. Statuæ caput, Chaldæorum; pectus, Persarum; venter Græcorum; Pedes, Romanorum regnum designabat. Tibiarum digiti decem, in quibus statua definebat, notabat Regnum Rom. in X. Reges fore diuidendum; eoque euertendum. *Dan.* 7. Idem significat quatuor bestia, *Apoc.* 17. Bestia septiceps, cum X. Cornibus. 2. Sic Traditio apud S. Hier. in *Dan.* 7. Nec antè veniet Antichristus, quàm venerit **DISCESSIO**, id est, vel Apostasia à fide; vel euersio Rom. Imperii.

2. **QVIA** Venient prius duo testes, *1. Amicti sacco: 2. Prophetabunt diebus 1260. 3. Habebunt potestatem claudendi cælum, ne pluat; & conuertendi aquas in sanguinem, & percussendi terram omni plaga. 4. Post 1260. dies Antichristus occidet illos: 5. Corpora eorum iacebunt inhumata Ierosolymis triduo cum semidie. 6. Post hos rediuiui ascendent in cælos. 7. Moxè terremotu pars vrbis tertia corruet, occisis 7000. hominum. Ista *Apoc.* 11. At hi duo testes nondum venerunt: ergo nec Antichristus. Sæctarii eos putant esse Hufs, & Lutherum, &c. alii mystica de iis vanè comminiscuntur.*

II. Papa Rom. non est Antichristus. 1. Quia Antichristus non veniet, nisi everso prius Imperio Rom. 2. Quia occidet duos illos Testes: hoc nullus Papa fecit. 3. Antichristus regnabit semiquatuor annis tantum: *Dan.* 7. *Per tempus, & tempora, & dimidium tempus, Apoc.* II. Mensibus XLII. seu diebus 1260. 4. Antichristus ab Iudæis pro Messia recipietur: Ita S. Patres, ex *Ioan.* 5. *Si Alius venerit in nomine meo, illum recipietis: 2. Theff.* 2. *Operationem erroris, ut credant mendacio. 5. Antichristus faciet ignem descendere cælo: Apoc.* 13. At ista nulli Papæ conueniunt Ergo.

DICO AD I. Pugnans Sæctarii Scripturis. Nam illa si probarent aduenisse Antichristum; probarent venisse tempore Apostolorum, cum ea scribebantur: At hoc negant iidem. *Dein:* Scripturam non intelligunt: nam *Mysterium iam operatur. &c.* loquitur de Nerone, typo Antichristi. Alia duo ex *Ioanne* loquuntur de hæreticis tunc ortis, qui erant prodromi Antichristi; & generatim, non speciatim, dicuntur Antichristi. Ita S. August. aliique Patres.

AD II & III. Sæctariorum dissidium est eorum falsitatis indicium; & veritatis nostræ præsidium.

AD IV. I. Econtrà, Sæctarii desciuerunt à fide; quia negant purgatorium Missam &c. quæ affirmant Scripturæ & S. Patres &c.

AD 2. Ergo Papa sedet in Templo Dei, seu, Ecclesia; foris, Sæctarii. Sed S. Patres per Templum intelligunt illud Ierosolymitanum; non Ecclesiam; iuxta *Dan.* 7. v. 27.

AD 3. Papa ostendit se pro Visibili Capi-

Capite, non tanquam Deum.

AD 4. Præsidere Ecclesiæ toti, non est extollere se supra Deum.

AD 5. Corruptere doctrinam de Mediatore, est negare Christum: at corrumpunt eam Sectarii, non Papa.

AD 6. Miracula facit Deus; non Papa, non homo.

AD 7. At Sectarii dissentiunt in hoc, quid sit character.

Bullinger vult esse Chrisma: Bibliander, professorem Fidei Rom: Chytræus, esse iuramentum Papæ factum, vñtionem Sacerdotum, statuatam venerationem.

At Character esse debet 1. Communis omnibus; 2. Possit imprimi in quocunque membro; 3. Ut nemo possit negotiari non habens eum; hæc vero istis non conueniunt.

Cum igitur Papæ non cõueniant diste 7. Notæ: Cum etiam Ecclesia toto orbe dispersa errare non possit; & hæc Papam neget esse Antichristum: ergo nec is esse potest. E contra: Omnes hæretici sunt præcursores Antichristi; Lutherocaluinistæ sunt hæretici: ergo.

IV. DE CONCILIIS.

QVÆSTIO XXVI.

Cuius sit indicere Concilia, & cur? Papa, an Imperatoris?

LUTHERVS lib. de Concil. *Ideo vocantur Concilia Generalia, quia ab vniuersali omnium Domino Imperatore edebantur.* Molinæus infert: Ideo Conc. Trid. non est recipiendum, quia à Papa, non Imperatore, indictam fuit. Sic & Liber Protestantium, cur non comparuerint in Concilio. Sic quoque

CALVINVS *Instit. l. 4. cap. 7.* Illyricus *Cent. 4. c. 7.* Brentius. &c. ex atauo suo Nilo, *lib. de Primatu Eccl.*

Quia, prima Conc. Generalia sic indicta sunt ab imperatoribus. Id quod inductio docet. 1. Nilus quia Leo I. epist. 42. supplicat Theodosio, vt iubeat intra Italiam prouinciale conuocari Concilium.

2. MAGDEBURGENSES; quia Liberius concessit, esse in potestate Imper. conuocare Concilia.

3. Molinæus, Quia S. Hier. ait: *Dic, quis Imperator iusserit hanc synodum conuocari?*

4. Quia simul cœperunt & esse Imperatores Christiani, & cogi Concilia post annum 300.

AUTOR. Solius est Papæ Roman. Generalem indicere Synodum. I. Quia Concilia non sunt legitima, nisi in Nomine Christi congregata: vt assentit Calvinus *Instit. 4. c. 9 §. 1. & 2.* Atqui in Nomine Christi congregari, est *Au horitate Christi* congregari. Patet similibus è locis: Vt Matth. vlt. *In nomine meo demonia eicient.* Ioann. 5. *Ego veni in nomine Patris mei.* Matth. 7. *Nonne in nomine tuo Prophetauimus?* Apertissimè Act. 4. *In qua virtute, aut in quo Nomine hoc fecistis?*

DICIT CALVINVS. *In nomine Christi congregari esse congregati sic, vt præsideat Christus solus.*

AT 1. Hoc nusquam in Scripturis est. 2. Nemo id discernere potest, an Christus præsideat; nam omnes pseudo-synodi affirmant è S. Scriptura se promere omnia, ex sese nihil. 3. Christus visibilem sui præsentiam ablaturus Ecclesiæ, Petro non Tiberio dixit: *Pasce oues meas:* ac Præsideas quoque; *Et tu confirma Fratres tuos.*

II. Illius est indicere Concilia Generalia, qui possit omnes per orbem ex officio cogere: Vt Papa, non Imperator potest. Quia maior est orbis Christianus, quàm Imperium, &c.

III. Illius est indicere Generalia, sine cuius Autoritate nequeunt celebrari: Atqui Apostolicus Canon est, in Niceno innovatus: *Solius Romani Episcopi est celebrare Concilia.* Vnde Concil. Calcedonense vetuit Dioscorum Alexand. sedere inter Episcopos; quòd absque consensu Papæ coëgisset Concilium.

IV. Sic Praxis obtinuit perpetua: Communisque Patrum est Consensus, ac etiam Imperatorum & Imperii.

IMPERATORES olim quædam indixerunt Concilia; sed non absque consensu Pontif. Romanorum. Ob causas. 1. Quia, teste *Isid. l. 1. Etym. c. 16.* primis trecentis annis, ob sæuientes persecutiones, Christianis omnes conuentus erant interdicti: Vigentibus igitur diu postea legibus iisdem, Imperatores ipsi ad Concilia adiuuabant: 2. Quia cū in vrbe aliqua esset Concilium cogendum, Dominus autem orbis esset Imperator, ideo & huius consensus pro loco requirebatur, proque sumtibus vehiculorum. *Baron. tom. 3. anno 240.* 3. Quia id ætatis Papæ nondum erant temporalium potentes, vt potestate ac licentia indiguerint Imperatorum. Ex his patet Responsio ad documenta Luthero-calvinistarum. Liberius autem petiit ab Imperatore fieri; non concessit cogi Concilium.

Conuocari quoque Concilia, minime est de absoluta necessitate vnquam; sed ad suauiore[m] regendi modum iuxta

ordinariam Dei prouidentiam. Nam causis cogendi Concilia generalia potest aliter consuli, vt sunt Hæresis, Schisma, Morum corruptio & Abusus.

SOLVUNTUR facilè ex his commenta Sectariorum.

QVÆSTIO XXVII.

Qui ad Concilium sint conuocandi?

LUTHERO-CALVINISTÆ, vt 1. Lutherus *libr. de Conciliis part. 2.* Carolus Molinæus *de Conc. Trid. non recipiendo.* Magdeburg. *Cent. 1. l. 2. c. 9.* Ex omni genere hominum eruditos debere interessere, esseque Iudices, & habere suffragium decisiuum.

2. Brentius *in Confess. wittenb. c. de Concil.* Omnesque Confessionistæ & Calvinistæ aiunt, concilium constare solis verè piis & electis; eò quòd hi soli ad Ecclesiam pertineant.

3. Protestantes *libro. Cur non venerint ad Concil. Trid. causas adferunt,* 1. Quia à Papa erat indictum. 2. Quia non licebat etiam laicis doctis suffragium habere decisiuum, sed solum Clericis.

SVADENTISTIS. 1. In primo Concilio Act. 15. placuit *Apostolis, & Senioribus, cum omni Ecclesia.* 2. Quia Concil. Generale totam Ecclesiam representat; ergo omne genus fidelium ei interesse licet, & debet. 3. Quia Communis causa communibus votis ac viribus agenda est; at talis est causa fidei in Conciliis; ergo, &c.

AUTOR. Ius suffragii in Conciliis solum habent Prælati; Clerici aut laici doctius verbi habent in discussione ac disputatione; at non in definitione: Principes sæculares adiunt vt protectores, aut vindices malorum.

1. Quia definire in Conciliis credenda &

da & agenda, est Pascere: at hoc est Pastorum: Eph. 4. *Posuit alios Pastores & Doctores.* Ierem. 3. *Dabo vobis Pastores secundum cor meum, & pascunt vos scientia & doctrina.* Porro tales sunt Episcopi. Act. 10. *Attendite vobis, & uniuerso gregi; in quo vos Sp. Sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei, id est, docere pascua, quæ bona, quæ mala.*

2. Quin Melanchthon in *Locis c. de numero Sacramentorum*, & Calvinus *Inst. l. 4 c. 14 §. 20* Ordinationem Pastorum qui dedicantur ad docendum, referunt inter Sacramenta Ecclesie. Neque hoc Sacram. esse voluit commune toti Ecclesie, sed solum ad id initiatis. Atqui Laici non sunt ordinati Pastores: ergo docere autoritate Concilii eorum non est.

3. Ita Sancti Patres, & Praxis continua.

4. Quia Ecclesiastica & publica ab Ecclesiasticis & publicis tractanda sunt: at tales sunt Episcopi, non è vulgo Clerici & laici. &c.

RESPONSIO ad Rationes prædictas patet ex dictis.

AD I. Eo in Concilio interfuerunt Apostoli, ad Definendum: Presbyter, ad consultandum; laici, ad audiendum.

AD II. Comitua generalia Principum totam Rempubl. repræsentant; neque ramen quilibet interesse debent: Ita nec Conciliis.

AD III. Causa fidei ad omnes pertinet; sed non eodem modo nam ad Prælatos, vt ad Doctores; ad cæteros, vt ad discipulos: Vt vincere est exercitus; ducere Ducum; militum pugnare. Vide *Bell. l. 1. de Conc. c. 16.*

Q V Æ S T I O XXVIII.

Concilia an habeant formam Iudicij, an Inquisitionis?

LUTHERVS in *Afert. art. 29.* CALVINVS *Insti. 4. c. 9. §. 2.* BRENTIUS in *Confess. Wirtembergica.* KEMNITIUS in *Exam. 4. Sess. Conc. Trid.* Concilium est Inquisitio solum: Christus verò solus, eiusque Verbum Scriptum, habet suffragium decisiuum: Sæpèque vnum sequendum potius, pro quo stet Scriptura, quam totum Concilium: Ideo licet cuique examinare Concilia, & ea sequi, aut relinquere. Ideo, ait Lutherus art. 115. ex quingentis: *Res insana est, Concilia statuere, quid credendum; cum sæpè nullus ibi sit, qui diuinum spiritum vel modicum olfecerit. Vt contigit in Nicæno, vbi statuebant, ne status Ecclesiasticus sit in matrimonio. Ibi iam omnes erant falsi. Vnus procedit Paphnutius; refutat hoc; quòd non esset Christianum. Tunc oportuit Concilium desistere.*

AUTOR. Solum Iudices, non Consiliarii, sunt in Conciliis Episcopi. 1. Sic Scriptura. Vide in *Antichristo meo p. 2. q. 9.* 2. Sic Concilia statuunt tum factò ipso, quod anathema dicunt non obtemperantibus: tum Scripto; nam ita subscribunt: *Ego N. definiens subscripsi:* Denique contradicentes pro hæreticis sunt habiti: Disputare igitur est quidè doctorum quorumcunque; at suffragari & definire, solum Episcoporum. Sectarii verò Hoc quærunt, ne quæstiones finiantur, durante circa Scripturam litigio.

DICO autem narrationem de Paphnutio incertam esse; vt ignotam priscis scriptoribus, 2. Dein; ille restitit ante definitionem factam, non post: Nec audiri debuit, iuxta Sectarios; quia Scri-

A a 3 ptu-

pturam non allegavit. 3. Demum, interdici noluit vsum vxorum ante Sacerdotium aut Professionem ductarum; sed postea. 4. Adde: Idem Concilium can. 3. contrà statuit, quam sentiant Luthero caluinistæ: scilicet. Nedomi habeant Sacerdotes fœminas, nisi matrem, sororem, vel amitam.

Neque Papa tenetur sequi partem maiorem suffragiorum vt Præses: quia est Princeps Concilii absolutus, non Præses solùm; ab illo autem pendet confirmatio decisionum.

Q V Æ S T I O XXIX.

*Præsidere Concilio cuius est proprium?
Et quibus conditionibus?*

LUTHERO-CALVINISTÆ contendunt esse Imperatoris solius, aut eius Legati: Ita Magdeburg. Cent. 4. c. 7. Calvinus Inst. 4. c. 7. §. 1. Molinæus, Brentius. &c.

SVASIONES afferunt vanas, apud Bellarminum c. 20.

AVTOR. I. Nullus Papa generalibus orientis Conciliis interfuit per se, sed per Legatos: Et Imperator Episcopos conuocabat præcipiendo; Papam verò inuitabat. Cur? An, quòd Caput sequi membra indecens? An, quòd Imperator sedem teneret in iis primam; etsi non vt Iudex?

II. Papa iure solus præsidet Conciliis. 1. Quia ipsi dictum, *Pasce ovis meas*, vt Pastori Pastorum. 2. Ita praxis habet. Act 15 Petrus in Concilio primus surgit, loquitur definit: omnes aut S. Hier. sententiam eius sequuntur. Sic in octo generalibus Concil. vsitatum à Papis, apud Bell. l. 1. de Conc. c. 19. Menda-

cia Luthero-caluinistarum vide in *Anti-papista mend. part. 2. q. 3.*

III. Si quando Imperatores, aliue sæculares appellationes, lite (que admiserint in causis Ecclesiasticis; nunquam eiusmodi iudicia pro legitimis sunt habita.

IV. Plebi item nunquam in publicis Conciliis aut Disputationibus permittum est iudicium publicum de fidei Quæstis: Priuatum suum semper cuique liberum fuit. Ex quibus historica patent mendacia Sectariorum.

II. LUTHERO-CALVINISTÆ requirunt tales Concilii Conditiones. 1. Vt irritentur Acta Tridentini.

AT, prius legitimo iudicio condemnatur, alio antè Concilio examinatum.

II. Concilium fiat in Germania, vbi litte exortæ sunt.

AT, non fiat ibi, vbi hæretici prævalent.

III. Papa nec indicet Concilium, nec præsit ei.

AT, in possessione huius-juris iam fuit ab 1500 annis.

IV. Sententiæ ferantur è sola Scriptura, non ex Traditionibus aut Canonibus.

AT, ita nunquam ad finem controuersiarum perueniretur.

V. Decisio fiat iuxta Scripturam, non iuxta pluralitatem suffragiorum.

AT, Scriptura vtrique prolata controuertitur.

VI. Papa absoluat Prælatos iuramento, quo sunt obstricti ad fidelitatem.

AT, tunc prius deberet legitime deponi.

VII. Confessionistæ ius habeant æquè ac Papistæ decidendi sententias.

AT, reorum est accipere, non ferre

scilicet.

sententias: se tamen purgandi, suaque probandi facultas eis ter est facta à Concilio. Sess. 13. 15 & 18.

VIII. Detur saluus conductus ab Imperatore Personis, ne puniantur; & Causæ, ne damnetur, et si defendi nequeat.

AT, Conductus saluus ter oblatus est: cætera sunt ridicula & absurda postulata.

AVTOR. CONDITIONES Conciliorum legitime sunt. I. Ut quatuor, Eucatio sit generalis ad omnes prouincias. 2. Nullus Episcopus verus excludatur, nisi excommunicatus. 3. Adsint per se, vel alios Patriarchæ quatuor. 4. Saltem ex maiore parte prouinciarum Christianarum adsint Episcopi.

QVÆSTIO XXX.

An Conciliis legitima, & adprobata sit infallibilis Autoritas, ut errare non possint?

LUTHERANI & CALVINIANI pernegant.

SVADERE nituntur. I. CALVINVS *Instit. l. 4. c. 9. § 3. &c.* Scripturas crepat, quibus omnes Pastores, Sacerdotes & Prophetæ arguuntur improbitatis, ignorantie, & erroris.

AT, ait *August. de Unit. Eccl.* propter quosdam malos reprehenduntur sapè & boni. Ut *Phil. 2. Omnes, quæ sua sunt, querunt.* Dein: Ecclesiæ & Synagogæ diuersa est ratio.

II. Errata sunt Conciliorum plura: vt *3. Reg. 22.* Concilium 400. Prophetarum Et, *Ioann. 9.* Iudæorum Concilium præside Caipha: Hæc Calvinus. *Lutherus* affert Concilium Apostolorum *Act. 15.*

AT, ij Prophetæ erant falsi: & Iudæi

subordinarant falsos testes Concilio factum tumultuario, non iusto. Plura *Bel. larminus l. 2. c. 8.* historica, sycophanticè allata refutat.

AVTOR. I. Conciliorum permagna est diuersitas. Generalia adprobata sunt duodeuiginti: Reprobata octo: Adprobata partim, partim reprobata sex: Nec adprobatum, nec reprobatum vnum Pisanum.

II. De fide est, Concil. gen. confirmata per Papam, errare non posse in fide seu moribus. I. Quia Christus interest iis. *Matth. 18. Vbi sunt duo. &c.* Vide *Antichristum part. 2. quæst.*

III. Quia Ecclesia nequit errare: *Matth. 16. Porte inferi non prauat. &c.* Attota formalitas Ecclesiæ est in Prælati: Quare neque hiritè congregati errare queunt. Accedit, quòd repræsentant vniuersam Ecclesiam, proindeque habent consensum eiusdem. Vnde, *3. Reg. 8. cœtus Procerum cum Salomone congregatus dicitur tota Ecclesia Israël.* Ita S. Patres.

IV. Quia, Papa non potest errare in fide. *Luc. 22. Rogauit pro te. &c.* de hoc a lubi. Ergo nec errare potest Conciliū à Pontif. confirmatum.

V. Quia, Episcopi sunt habendi vt Pastores, audiendi vt Magistri, sequendi vt Duces. *Luc. 10. Qui vos audit. &c.* *Heb. 13. Obedite Præpositis:* *Act. 20, Eph. 4.* dicuntur Pastores, ideò, vt non circumferantur omni vento. Item Doctores, *Matth. vlt. Docete omnes gentes. &c.* Item speculatores: *Ezech. 33. Speculatore domui Israël dedi te.* S. Patres vocant Episcopos *Speculatores & oculos, & Patres.* Hosce cum sequi iubeamur à Deo, si se felle-

fellerint, certè in Deum culpa referenda foret. Utque singuli errare possint, non tamen collecti in nomine Christi.

VI. Quia, sic & Patres. Hi affirmant I. Concil. generalis sententiam esse vltimum Ecclesiæ iudicium in causa fidei, à quo non datur appellatio; quodque retractari nequit. 2. Esse hæreticos, qui Concilio generali non acquiescunt: eò, quod ista errare non possint. 3. Esse diuina decreta ab Conciliis generalibus profecta. 4. Esse moriendum potius, quam ab iis abeundum. Docet ista testimoniis *Bell. l. 2. c. 3.*

VII. Quia nō foret infallibilis Conciliis veritas, 1. Nullum foret in Ecclesia firmum iudicium, quo finiretur controuersia, vnitasq; seruaretur. 2. Possent reuocari in dubium damnatæ hæreses. 3. Nulla esset certitudo de libris S. Scripturæ. 4. Nullo digna forent honore, & intolerabilem continerent errorē; quia proponere quid credendum possent, quod nunquam in Symbolo fuisset. Quæ omnia de Confirmatis capienda sunt Conciliis. Nam generalia non confirmata errarunt plura: Et omnia ante confirmationem Papæ errare queunt, nisi Papæ sequantur infallibilitatem.

Q V Æ S T I O XXXI.

Maiore sit auctoritas Concilij, quam Scripturæ?

LUTHERANI quam infanda in nos constringant, in Antipapista Mendace part. 1. retulimus. Lutheri vox est libr. de Ecclesia. *Papa S. Scripturam in cenno & puluere sepeliit. & doctrinam Christianam penam integram deleuit.* Vide etiam in Antipapista part. 2. q. 3. Vociferantur omnes, Scripturam à nobis subici Concilij.

CALVINVS Instit. l. 4. c. 9. §. 14. ait, *Subicere eum in modum Dei Oracula hominum censura, ut ideo rata sint, quia placuerim hominibus; blasphemia est, indigna qua commemoretur.*

AUTOR. Magnum & multiplex discrimen est Scripturæ ab Conciliis.

I. Scriptura est immediatè à Deo reuelata, sic vt, 2. Pet. 1. *Spiritu S. inspirante locuti sint Sancti Dei:* Et si quidam Scripserunt, quæ viderunt, vt Matthæus & Ioannes: alii quæ audierunt, vt Marcus & Lucas; *Sicut, ait, tradiderunt nobis, qui ab initio ipsi viderunt.* Concilia autem non scribunt reuelationes; sed 2. Tim. 3. *Omnia Scriptura diuinitus inspirata* solum declaratur ab eis vel quoad sensum, vel quoad ipsam Scripturam, quæ sit canonica, quæ non.

II. Scriptores sine labore scripserunt, aut prophetarunt: at Concilia discutunt summa cum diligentia: patet *Autorum 15.*

III. In S. Scriptura nullus inesse potest error: At Concilia possunt in iudiciis morum, & particularibus errare.

IV. In S. Scriptura tam Verba, quam sententiæ pertinent ad fidem: at in Conciliis solum decreta de fide; non disputationes, & rationes.

V. Scripturæ non eget approbatione Papæ, vt sit autentica; sed tantum eius innotescat Auctoritas: at Concilia confirmari oportet, vt rata sint.

Q V Æ S T I O XXXII.

Papa, an Concilij sit potior Auctoritas?

LUTHERANI & CALVINISTÆ Conciliis Papam subiiciunt: voluntque tantum suæ esse Ecclesiæ Præulem; aut, ad summum,

num, Patriarcham Occidentis: minimè verò Caput totius Ecclesiæ. Huc vtuntur auctoritate orthodoxorum anteponentium Concilium Papæ.

AUTOR. I. Papa Caput est & singularum omnium, & vniuersæ Ecclesiæ, à Christo immediatè constitutus. 1. Sic Scriptura. Matth. 16. *Tu es Petrus, &c.* Ioann. vlt. *Pasce oves, &c.* 2. Sic Concilia. Et Chalcedonense, omnium maximum, in epistola talem agnoscit Leonem. Et Constantiense damnauit negantem id Hussium.

3. Ratio euincit. I. Papa est vnum Caput; ergo vnius Corporis: at singulæ Ecclesiæ seorsim non sunt vnum Corpus: ergo Papa est Caput vniuersæ Ecclesiæ. 2. Papa est immediatus Vicarius Christi: nam in Constantiensi Concil. Sess. 8. damnatur Wicleff id negans: ergo, ræ est Ecclesiæ visibiliter Papa; cui inuisibiliter Christus præsidet.

II. Summa Potestas Ecclesiastica nõ est in Ecclesia, vel Concilio, remoto Papa leu formaliter, siue suppletiuè. 1. *Non formaliter*; quia Ecclesia est Monarchia; iuxta Psal. 2. *Postula à me gentes, &c.* Ego autem constitutus sum Rex ab eo super Sion. Luc. 1. *Regni eius non erit finis.* Et Ioan. 18. *Regnum meum non est de hoc mundo.* Regnum igitur Ecclesiæ ab vno regitur. 2. *Non suppletiuè*: nam in regnis humanis, vbi potestas Regi datur à populo, eadem est in populo radicaliter & suppletiuè: at in regno Christi, quod est Ecclesia à Christo collecta; iuxta Apoc. 5. *Fecisti nos Deo nostro regnum*; potestas est immediatè tantum à Christo. Hinc comparatur Ecclesia familiæ, Matth. 24. Hebr. 3. Et sponsæ, Eph. 4. 5, Et Corpori, Ioan. 10.

Et, Potestas ea Petro data est immediatè, non Apostolis: Ergo neque Concilio generali sine Papa.

Vnde Concilia egent confirmatione Papæ; quam & petierunt. Quia ea sine Papa errare possunt etiam in decretis fidei; cum Papa non possunt.

III. Papa simpliciter & absolutè est supra totam Ecclesiam, & Concilium; sic, vt in terris nullum supra se iudicium agnoscat. 1. Quia quæ Christo Capiti in Scripturis nomina tribuuntur, conueniunt & Papæ. Vt, Luc. 12. *Paterfamilias: Pastor, Ioan. 10.* Et Eph. 4. *Caput: Eph. 5. Vir & Sponsa.* 2. Quia sic Concilia contentiunt apud Bell. l. 2. c. 17.

IV. Papa etiam nec committere potest supra se iudicium coactiuum; sed solum discretiuum, vt Arbitro, non vt Iudici, cuius parendum sententiæ sit. I. Quia Potestas Papæ supra omnes est de lure diuino: at in hoc dispensare nequit homo. Hinc iudicium de Papa soli Deo est reueruatum, nec alteri committi potest.

VI. DE ECCLESIA.

QVÆSTIO XXXIII.

An soli Perfecti sint in Ecclesia?

ANABAPTISTÆ sicut Calvinus *Instit. l. 4. c. 1. §. 2.* volunt cum Pelagianis, solos Perfectos efficere Ecclesiam, omni peccato carentium. 2. **CONFESSIO** Augustana *art. 7.* vult, Ecclesiam esse Sanctorum congregationem, qui vere credunt, & obedunt Deo. Et hanc internam esse Ecclesiam: Externam verò esse bonorum & malorum in vna fide & vsu Sacramentorum conuenientium.

3. **CALVINVS** *Instit. l. 4. c. 1. §. 2.* docet idem: Simulque solos prædestinatos, id est

Bb verè

verè credentes esse Ecclesiam.

SVADENT ita. 1. Quia, Cant. 4. *Tota pulchra es Amica mea. & macula non est in te.* 2. Eph. 5. *Vt exhiberet sibi gloriosam Ecclesiam, non habentem maculam.* Vide Genealog. part. 2. q. 6.

AVTOR. Concilium Milevitanum iam olim, contra Pelagianismum istum definiuit, iustos humiliter & varaciter dicere: *Dimitte nobis debita nostra.* Ambr. Serm. 16. in Pla. 118. *Non potest hoc iustus negare; quia nemo sine peccato est.* S. Aug. l. de Sp. & lit. c. ult. docet posse hominè, ex privilegio Dei vivere sine omni peccato, re ipsa tamen esse neminem, præter Christum, & l. de Nat. & grat. c. 36. B. V. Mariam. Idem l. 1. contra Pelag. & S. Greg. l. 21. Mor. c. 9. *Baptizati sunt sine crimine; sine peccato autem in hac vita neminem dixerim.*

DICO AD I. Id intelligi de anima iusti, carente mortalibus. Sic August. lib. de perfectione. Sic, Gen. 6. *Noë vir iustus fuit atque perfectus.* Phil. 3. *Quicumque perfecti sumus, hoc sentiamus.* Eph. 1. *Electi nos in iusto, ut essemus sancti & immaculati, sc. ab perpetua morte.* 2. Intelligitur de potiore parte Ecclesiæ iusta; unde fit denominatio.

Sic etiam AD II. Dico, cum Concilio Toletano, Chryl. Hieron. Theophylacto. Vel cum Aug. & Bern. talem fore Ecclesiam post resurrectionem.

Q V Æ S T I O XXXIV.

An sint in Ecclesia grandi etiam peccatores, & manifesti?

CONFESSIONISTÆ, licet damnent Pelagianos Ecclesiam ex sola iustitia constare; Item Novarianos & Donatistas, desinere solos

esse in Ecclesia circa fidem lapsos; Volunt nihilominus tria: 1. Nullum esse Veniale peccatum ex natura sua; sed omnia ex se mortalia. LUTHERVS in ass. rt. art. 32. Melancthon in Locis. CALVINVS Inst. l. 2. c. 8. §. 58.

II. CONFESSIO AVGVST art. 7. *Ecclesiam esse Sanctorum Congregationem, qui Vere credunt, & obediunt Deo.* Apologia Ph. lippii: *Peccatores non pertinent ad Ecclesiam, nisi nomine.* Istud Pelagianum est. Finguntque duplicem Ecclesiam, Internam sancto. um, & Invisibilem, nisi oculis fidei: Externam, de nomine solo Ecclesiam convenientium bono uo ac malorum in doctrina fidei, & usu Sacramentorum. BRENTIUS: *malos esse in Ecclesia, sed non de Ecclesia.* sic &

LUTHERVS lib. de Conciliis, esse eam Sanctorum ait, id est, omni peccato carentium, etiam leuibus; quæ in istos faciunt, quia sunt mortalia.

III. Confessio ista art. 6. & 20. Lutherus assert. art. 32. *Omnia esse a hominibus, etiam iustificati, sunt peccata mortalia; non tamen imputantur, si adit fides.* Sic & Nouariani & Donatistæ solos fide lapsos excludunt ex Ecclesia Felium.

SVADENT istis. I. Illa 51. *Non adiciet vltra, ut peccatores per te circumcisi sis & immundus.* Ibidem. *Recedite, exite, pollutum non ite tangere.* Et, 2 Cor. 6. *raciliam vos.* Quia enim participatio iusticia cum iniquitate? Ergo prius fiat separatio, quam receptio. Item 1 Cor. 10. *Vnus panis, & vnum Corpus multi sumus.* At quis sit extrumentum, non è paleis, Rom. 8. *Qui spiritum Christi non habet, non est eius:* At eum non habent peccatores; ergo non sunt ei s membrum. II. Ecclesia solum dicitur Sancta: at si & peccatores in ea forent, etiam Scelerata dici debe et. III. S. Cyrillus lib. de Vnit. Eccl. *Non habet Deum Patrem, qui Ecclesiam non habet matrem; & contra; At improbi non habent Deum Patrem.* Nam Rom. 8. *Qui spiritu Dei aguntur, hi sunt filii Dei &c.*

AVTOR. Peccatores quantoscunque dum modò sint Fideles, intra Ecclesiam esse, liquet ex S. Scriptura in meo Antichristo part. 2. q. 8. Et pluribus, in Geneal. par. 2. q. 6.

Adde quod S. Aug. tract. 6 in Ioann. ait: *Nos fatemur, in Ecclesia Catholica & bonos, & malos esse; sed tanquam grana & paleas.* S. Hieron. in dial. contra Luciferianos: *Arca Noë typus Ecclesiæ fuit: Vt in illa omnium animalium genera; ita & in hac uniuersarum gentium ac morum homines.*

nes sunt vasa aurea cum ligneis & fictilibus commorantur. Ratio: Quia, Si peccatores esse in Ecclesia desinerent; iam Prælati, lapsi quo peccato, non forent amplius Prælati; nec eis obediendum. &c.

DICO AD I. ex S. Cyrillo & Hieron. ibid. Recedere iubentur ex Captiuitate Babylonica, literaliter; nec aliam eos comprehensuram: Et; Paulus loquitur de participatione cum Infidelibus, non autem cum peccatoribus. Et; panis vnus sumus per Baptismi aquam factus, id est, vna Christiana congregatio; & in hoc consistit similitudo. Et; mali sunt membra Christi vera, etsi non viua.

AD II. Ecclesia dicitur Sancta ob Baptismum Fidei professionem, ac Vnionem Christianorum cum Capite. Et; denominatio fit a meliori parte; que potior censenda; non à deteriore. Denique tota Deo consecrata est Ecclesia.

AD III. Mens Cypriani est; non esse vltos extra Ecclesiam Filios, aut bonos. Plura apud Bell. l. 3. c. 9.

Q V Æ S T I O XXXV.

An ex solis Prædestinatis consistet Ecclesia, An etiam ex reprobis?

CALVINVS tria asserit: I. *Instit.* l. 3. c. 2. §. 3. Fidem semel verè habitam nunquãdã perdi posse; ideoq; omnem Fidelem verè prædestinatum esse. Sic & olim Iouianus, teste Hieron. *libr. 2. contra Iouin.*

II. Ecclesiam à solo Deo cognosci: *Instit.* l. 4. c. 1. §. 2. &c.

III. Externam esse Ecclesiam, in qua sint boni & mali,

SVADENT Istis: I. Quia, Cant. 4. Ecclesia est hortus conclusus, fons signatus, puteus aqua viuentis. &c. quæ de Electis exponit S. August. l. 5. de Bapt. c. 27.

II. Quia in Arca Noë non fuerunt, nisi ex aquis saluandi: at ea fuit typus Ecclesiæ, ait Aug. *ibid. c. vlt.*

III. Quia Christus non est Caput, nisi illius Ecclesiæ, quam saluabit, & in iudicio extr. sibi exhibebit immaculatam.

IV. Quia, *Ioan. 10.* Ecclesia est vnum Ouille: at, ait, Aug. *tract. 45. in Ioann.* non sunt nisi prædestinati: ergo hi soli sunt in Ecclesia.

V. Similia olim Wickleff & Huls.

AVTOR. Reprobos quoque in Ecclesia esse. 1. S. Scriptura testatur in meo Antichristo par. 2. q. 2. Ita & S. Patres: *Cypr. l. 3. Epist. 3.* prolixè docet in eadem Ecclesia esse triticum & zizania, vasa in honorem & contumeliam. Aug. *tract. 45. in Ioan. Secundum præscientiam & prædestinationem, quam multa oues foris, quam multi lupi intus?* 3. S. Aug. *Serm. 1. de Conuers.* ait Paulum fuisse prius lupum, dein ouem. Chrys. prius vas fictile, dein aureum: Iudam verò prius aureum, dein fictile. Item Iudas reprobus euasit, *Act. 1.* & tamen, ait Aug. *in Ps. 3.* filius Dei fuerat; & *lib. de Vnit. Eccl. c. 13.* in Ecclesia fuit, in qua & cæteri Apostoli. Malè igitur Huls fingit, Paulum semper in Ecclesia fuisse; Iudam nunquam.

4. Quia si prædestinatio sola facit esse in Ecclesia iam Turcæ, Iudæi &c. necdũ Baptizati, sed prædestinati; forent in Ecclesia, viuaque membra Christi. & nunc pij Christiani extra eam forent, si non sint prædestinati: Vtrumq; falsum; quia S. Scripturæ contrarium. De nondum Baptizatis, *Rom. 8. Qui spiritum Christi*

Bb 2 non

non habet, non est eius membrum viuum: at reprobi habent spiritum diaboli; patet ex operibus. De piis baptizatis, 1. Cor. 12. *Omnes nos in vno spiritu in vnum corpus, baptizati sumus, & potati* Gal 3. *Omnes filij Dei estis per fidem: & tamen non omnes Corinthios & Galatas fuisse prædestinatos credibile est.*

DICO AD I. Non omnia in Canticis sunt de Ecclesia intelligenda. Deinde ibi tribuitur toti, quod conuenit parti: vt *Math. 27. Latrones blasphemarunt; at vnus solus: Phil. 2. Omnes, que sua sunt, querunt, id est, multi.*

AD II. Arca in hoc typus fuit Ecclesie, quod extra eam nemo saluus: Non in omnibus, Ecclesie similis est; alioquin omnis baptizatus esset prædestinatus, quia 1. *Pet. 3. Baptismus confertur cum Arca.*

AD III. Christus est Caput Totius Ecclesie; non partes saluandæ solum ex gratia & merito; sed & damnandæ ex iustitia sua erunt.

AD IV. In ouili, præter oues, sunt etiam reprobi hædi, *Math. 25. Oves autem dicuntur tam reprobi, quam iusti: vt & Ezech. 34. de sanis ouibus & ægris dicitur: de omnibus, Ioann. vlt. Pascite oues. Psal. 73. Iratus est furor tuus super oues pascuaturæ.*

Q V Æ S T I O XXXVI.

An Ecclesia sit Visibilis?

LUTHERANI, est *Frid. Scaphylo* in *Apol. 1. par. 2.* locuerunt Inuisibilem; Deinde ob absurda secuta, clam in hoc conuenerunt; *Nomine esse Visibilem, Re inuisibilem.* LUTHERVS *ib. de seruo arb.* (obicitur enim Melanchthoni; Incredible, Deum tam diu Ecclesiam deteruisse: & spondit, Deum nunquam deseruisse; sed eam non esse hanc Papiſticam; Paucos piros esse Eccle-

siam; non illam qua vulgo dicitur Ecclesia: & vtrumque semper in mundo sic fuisse. Libro cont. a Catharino: *Ecclesia, ut esse Spiritus, & solum a fide perceptibilem, Lib. de Miss. pr. uata abrog. part. 1. Quis Ecclesiam rebus monstrabit, cum sit occulta in spiritu, & solum credatur. Vnde Credo Ecclesiam Sanctam? Migdeburg. fi. Cent. 1. l. 1. c. 4.* Veram Ecclesiam dicunt esse cœcum exiguum; numerolum falsum; sicut, qua intratus, porta angusta est, & lata. Melanchth. in *Locis: Ecclesia est Visibilis; at iuxta Dei verbum, soli electi & à Deo illuminati sunt Ecclesia. Sic & cæteri.*

CALVINVS *Instit. l. 4. c. 1. §. 7. Bisariam de Ecclesia S. l. itera loquuntur; Internam intelligunt, qua est reuera coram Deo. Infra: Nobis inuisibilem, solius Dei oculis conspicuam, credere necesse est.*

3. *Ad amplexandam eo modo Ecclesia Vnitatem, nihil opus est ipsam oculis cernere, aut manibus palpare.*

SVADENTISTIS: I. *Frem. 3. Dabo legem meam in cordibus eorum, & ero eis in Deum, & ipsi erunt mihi in populum. q. d. Fuit cœtus externus Ecclesia legalis; at Christiana interna erit.*

II. *Luc. 17. Regnum Dei non venit cum obseruatione; neque dicent, Ecce hic, aut ecce illic. Ecce enim Regnum Dei intra vos est.*

III. *De cultu interno, Ioann. 4. Venit hora, & nunc est, quando veri Adoratores adorabunt Patrem in spiritu, & veritate*

IV *Heb. 12. Non accessistis ad tractabilem montem, Sinai veteris Ecclesie; sed ad Sion montem, & Ciuitatem Dei viuentis, nouam Ecclesiam spiritalem.*

V. *1. Pet. 2. Tanquam lapides viuæ superedificamini Domus spiritualis, Sacerdotium sanctum, offerentes spirituales hostias.*

VI. Ecclesiam esse, creditur: ergo non videtur.

AUTOR. Ecclesia Dei verè est Visibilis. I. Sic S. Scriptura in meo *Antichristo part. 2. q. 15. Adde Sic præfigurata est Ecclesia: Psal. 2. Dabo tibi Gentes. Sic. Psal. 21. Conuertentur ad Dominum fines terræ. Isa. 49. Ecce isti de longè. &c. Ha. 54. Videbunt omnes fines terræ Salutare Dei.*

Dei. Isaia. 60. *Omnes isti congregati sunt. &c.*

2. Nec soli Deo cogniti: nam Isa. 61. *Sciatur in Gētib; semen eorum: Omnes, qui viderint eos, cognoscent eos, quia isti sunt Semē, cui benedixit Deus.* Dan. 2. Christus est lapis excisus crescens in montem magnum, qui impleuit totam terram.

3. Omnes tenentur se Ecclesiā adiūgere: Iuxta Isa. 60. *Ambulabunt gentes in lumine tuo: ergo con'pici debet.* Item dignosci ab hæreticis: Vnde *Splendor eius sicut lux; ne, ait August. l. 18. Ciuit. c. 32. credentes ad obscuri nominis sectam transseant.*

4. Gloria Christi debet necessariò ex gloria visibilis Ecclesiā clarescere. Hinc, 1. Tim. 3. *Eccl. sicut Columna. &c. Et manifestè magnum est pietatis Sacramentum, sc. Incarnatio, quod manifestatum est in carne, iustificatum in spiritu, apparuit Angelis, prædicatum est in gentibus, creditum in mūdo, assumptum in gloria.* Et sic omnia, quæ dixit Scriptura de Christo incarnato Ecclesiā quoque inferunt manifestationē. Vnde Aug. epist. 48. *Quomodo confidimus ex Scriptura nos accepisse Christum manifestum; si non inde accepimus Ecclesiam manifestam?*

DICO AD I. Ieremias confert Verus Testamentum cum Nouo; non Ecclesiam cum Ecclesia. Neque lex in cordibus scripta infert Ecclesiam inuisibilem.

AD II. Loquitur ibi de suo aduentu primo, vel de gratia.

AD III. Agit ibi Christus de ritu modoque adorationis; non de loco: sc. *in spiritu*, contra corporales Iudæorum adorationes; & *Veritate*, contra Sama-

ritanorum falsitatem. Ita D. Thomas.

AD IV. Intelligitur per Sion Ecclesia triumphans, non Militans; ad quā spc, non reaccessimus. Ita Chryf. Theophil. S. Thomas.

AD V. Ecclesia dicitur spiritualis, nō secundum substantiam, vt Angeli; sed secundum Ordinationem; quia ordinatur ad spiritum, & dominatur in ea spiritus. Sic, 1. Cor. 2 dicitur *homo spiritualis*: 1. Cor. 13. *Corpus spiritale.*

AD VI. Non Ecclesia creditur; sed Sanctitas Ecclesiā; quæ est inuisibilis. Aut, Videmus cœtum Ecclesiā; quod autem is sit Ecclesia, hoc credimus. &c.

QVÆSTIO XXXVII.

An vera & Visibilis Ecclesia possit deficere?

LUTHERO-CALVINISTÆ apud Bell. l. 3. de Eccl. c. 11. docent Visibilem Ecclesiam interdum errare in fide & moribus sic, vt penitus deficiat.

SVADENT istis. 1. Quia, Adam & Eva à Deo apostatarunt. 2. Aaron torusque Istaël apostatarunt ad vituli latrām: Exod. 32. 3. Item tempore Helix. 3. Reg. 19. *Relictus sum ego solus: Et illi 7000. nec Helix erant cogniti.* 4. Tempore Christi pauci supererant fideles; tempore Antichristi, Luc. 18. *putasne Filius hominis veniens inueniet fidem?* 5. Non obstant factæ promissiones, quod non sit defectura: Nam *Leu. 28. promisit se populum non abiecturam; abiicit tamen, Osee, 2.*

AUTOR. Visibilis Ecclesia nunquā potest deficere. 1. Ita *Verbum Domini, quod manet in æternum*, in meo Antichristo p. 2. q. 15. 2. Quia Regnum Christi æternat, quod est Eccl. Visibilis. Pt 88.

Bb 3 Thro.

Thronus eius sicut sol in consp. eius, & sicut luna perfecta in aeternum &c. Ponam in saeculum saeculi semen eius, & Thronum eius sicut dies caeli. Dan. 2. *Suscitabit Deus caeli regnum, quod in aeternum non dissipabitur.* Luc. I. *Et regni eius non erit finis.* quae de Ecclesia Visibili dicuntur. 3. Donatistae dicebant, totam visibilem Ecclesiam perisse; solum in Africa paucos de ea superesse Donatistas: Quo; refutat S. Aug. in *Psa. 101.* Inuisibilem perire non posse Donatistae aequè, ac Luthero-calvinistae, asseriebant.

4. Ratio. Si aliquando sola esset inuisibilis Ecclesia; esset etiam aliquando talis impossibilis ijs qui extra eam sunt; Nam ingredi non possent eam, quam ignorant. Item: Illi, qui inuisibilem faciunt, aut palam profitentur fidem, aut non si palam; iam est visibilis: si non; iam nulla est Ecclesia & talis. Quia, Rom. 10. *Ore fit Confessio ad salutem: Nec est Ecclesia, vbi non est Confessio fidei.*

DICO AD I. Illi duo non erant Ecclesia, sed initium futurae.

AD II. Moyses erat summus Pontif. & Caput; is non erravit: Aaron tunc non erat Pontif. Nec totus populus defecit. Nam tribus *Leuierat Domini, congregatiq; sunt ad Moysen. &c.*

AD III. Iudaei non erant soli Ecclesia Vniuersalis. Nec Iudaei omnes defecerunt, sed solus Israel subiectus Regi Samariae; Populus Iudae subditus regi Ierusalemitano.

AD IV. Tunc multi erant fideles. Ioann. 12. Act. 2. & 8. *Conueniebant viri religiosi ex omninatione.* Sub Antichristo fides erit; etsi minus eximia.

AD V. Fuit ea conditionalis pro-

missio: Ecclesiae autem facta est absoluta. Quin etiam, *Ego rogaui pro te, NE DEFICIAT FIDES TVA*, seu personalis, seu Christiana vniuersa, &c.

QVÆSTIO XXXVIII.

An Ecclesia Visibilis possit errare?

CALVINVS, *Instit. lib. 4. c. 8. §. 13.* Inuisibilis Ecclesia nec deficere, nec errare potest in necessariis ad salutem: in aliis potest. Sic ferè Lutherani.

SVADENT istis. 1. Quia, 3. Reg. 22. omnes Prophetæ 400. errarunt, excepto Michæa: 2. Isa. 56. *speculatores eius caci omnes, nescierunt vniuersi.*

3. Pōtifex, Sacerdotes, omnisque populus clamauerunt: *Crucifige.* Et Apostoli fidem amiserunt: iuxta Matth. 26. *Omnes vos scandalum patiemini.* Et Marc. vlt. *Exprobrauit incredulitatem eorum.*

Duas tamen restrictiones apponit: 1. Si reiiciat Traditiones, & nihil extra Scripturam proponat. 2. Vniuersalis Ecclesia sola non errat, si non extendatur ad Episcopos; qui singuli sunt particularis Ecclesiae.

AVTOR. I. Ecclesia Vniuersa, etsi Dubitare in quibusdam possit; vt in Cōceptione immaculata B. V. Absolutè tamē & pertinaciter nequit errare in Credendis, aut Faciendis; siue ea proponat ex Verbo Scripto, siue Tradito: idque tam in Vniuersi, fidelibus, quam in Episcopis repræsentatiuè.

1. Quia, sic in Euangelio Dominus: *Vide meum Antichristum par. 2. q. 15.* Adde 1. Tim. 3. *Ecclesia Dei est Columna & firmamentum Veritatis.* Non hic ait, *Scripturarum Custos*, vt Calvinus fingit. Nam fuit *Columna* tunc etiam Ecclesia, cum nulla esset S. Scriptura vsquam. Deinde, Eph. 5. *Vir caput est mulieris, sicut*
Chri-

Christus Caput Ecclesie in gubernando; itaque tenetur Christus ab ea remouere omnem; non Ignorantiam, vt vult Caluinus; sed errorem in fide, Hoc, non illa, damnabilis est.

2. Ecclesia est Sancta scilicet in professione fidei Sancta: quare nil continere potest, nisi Sanctum, id est, Verum, quoad Doctrinam fidei; & iustum, quoad præcepta morum.

3. Multa sunt de fide, non tamen ad salutem necessaria: Vt esse Scripturas Sacras: nã sine hac fide saluati sunt multi antè quam essent Scripturæ. Vnde si vera esset Caluini sententia, multa fidei dogmata possent in dubium vocari.

4. Sic Patres. Quare Aug in Ps. 118. *Disputare contra id, quod vniuersa Ecclesia sentit, i. solentissime in sania est.*

II. Nec Ecclesia repræsentatiuè, errare potest. Quia populi tenentur suos sequi Pastores: Luc. 10. *Qui vos audit, me audit.* Matth. 23. *Quacunque dixerint, facite.* Episcopi autem repræsentant Ecclesiam.

DICO AD I. Illi 400 fuerunt pseudoprophete in Samaritæ regno, at in Iudæa plures erant veri.

AD II. Istud omnes hinc, vt sæpè, non accipitur vniuersè, excepto nemine.

AD III. Illi habuerunt privilegiũ non errandi, vsque ad Christum: iuxta Ierem s *Peribit Lex a Sacerdote. &c.* Et pars populi clamabat, *Crucifige.* Apostoli tunc erant partes Ecclesie tantum materiales, & designati solum Episcopi: nã status Ecclesie coepit in die Pentecostes perfectè. Et ij reprehenduntur de infidelitate quoad resurrectionem, nõ quoad cetera: Fidem autem resurrectionis

nondum acceperant, Ioann. 20. Luc. 18. Et Magdalena, B. V. Maria. &c. interim ardebant fide, spe, & Charitate.

Q V Æ S T I O XXIX.

ECCLESIE *Luthero-Caluinista* NOTIS quid inest veri?

LUTHERVS lib. de Conciliis; Notas septenas designat, & Legitimas. 1. Prædicationem Euangelii; 2. Administrationem Baptismi. 3. Vsum Eucharistie. 4. Vsum Clauium 5. Electionem Ministrorum. 6. Orationem, Psalmosiam, Catechismum. 7. Mysteriũ Crucis interna vt pusillanimitas, terror; externa, vt persecutio &c.

Sic & CONFESSIO Augustana art. 6. in Apolog. Bientius, Cen. unario ei &c.

CALVINVS *Inst.* l. 4. c. 1. § 9. 10. 11. & Calviniste, priores quinq; reducunt ad duas: Prædicationem Verbi sinceram, & Vsum Sacramentorum. Addunt Constantiam in Confessione fidei, & Obedientiam in Ministros Verbi.

PRÆDICATIONEM hinc

SVADENT Bientius, Melanchthon, Caluinus. 1. Ioann. 10. *Oue mee Vocem meam audiunt.* Ergo vbi Auditus Verbi, ibi & Ecclesia. 2. Melanchthon, vbi est Verbum mundans, ibi est Ecclesia. Eph. 5. *Mundans eam lauacro fidei.* 3. Caluinus Matth. 18. *Vbi sunt duo vel tres. &c.* 4. Bientius, Ioann. 10. *Illos dixit Deos, ad quos sermo Dei factus est. &c.*

AUTOR. Nihil sufficientes hæ Notæ sunt ad demonstrationem Ecclesie; & vixdum ad probabilitatem.

I Quia, Notæ debent esse propriae, non communes: at Prædicatio cunctis Sectis est communis adeo, vt quantumuis inter se pugnent, singulæ sinceram veramque eam se habere pertendant. *Luthero-Caluinista* fatentur suam Prædicationem non carere Nauis: vt Lutherus *lib. de Ecclesia.* Verbum Dei est Nota; licet aliis magis, aliis minus purè prædicetur. Caluinus, §. 12. idem fatetur.

2. Quia,

2. Quia, Notæ esse notiores debent illo cuius sunt Notæ: At de Vera prædicatione controuertitur, de receptione Verbi in animis nescitur: Et de vero sensu Scripturæ solum scitur ex testimonio Ecclesiæ, teste August. l. de utilit. credend. c. 14. Brentius l. de Conf. Wirtenb. ait, Ecclesiam habere ius & Testandi de Scriptura, & Interpretandi eam. Calvinus, 4. c. 1. §. 5. Eam esse Custodem Scripturæ, Melanchthon. in Locis. requirit testimonium Ecclesiæ ad lites dirimendas. At notior esse debet Custos, quam res custodita; Doctor, quam doctrina: Ecclesia, quam Scriptura; non contrà.

3. Quia, Notæ sunt inseparabiles à vera Ecclesia: at aliquando in Veris Ecclesiis Corinthiorum, & Galatarum nõ erat sincera Prædicatione; 1. Cor. 1. Gal. 1. Neque tamen errabant obstinatè, sed ignorabant. Item in falsa Ecclesia subinde potest esse vera prædicatione: Vt apud Schismaticos.

DICO AD I. Auditus Verbi verus interior nemini est notus: ergo nec Nota.

AD II. Mandatio item interna & ignota est.

AD III. Id docet vbi sit Christus; non vbi Ecclesia. Vbi hæc est, ibi & Christus est; non semper contrà. Dein, congregati in Nomine meo, id est. Autoritate mea Vicario relicta meo: non cuiunque.

AD IV. Non prædicatione, sed Receptio Verbi facit Deos; at hæc ignota est. Et Ecclesia fuit ante Scripturam; ideoque notior, vt Testis huius. &c.

II. VSVS SACRAMENTORVM

non est Nota. 1. Quia, de hoc non illoquet inter Lutheranos & Calvinianos: &c quippe ideo separatos ab sese & aliis. 2. Quia, Ecclesia est notior Vsu; hic enim pendet ab illa, ceu & Scriptura. 3. Quia, Corinthiorum Ecclesia erat vera; & tamen Synaxios vltum non sincerum habebat.

III. ORATIO & PSALMODIA non est Nota: Quia, est exterior & cõmunis: interior est ignota nobis.

IV. PERSEVERANTIA in Confessione fidei non est Nota: 1. Quia, hæc tam est dubia quam prædicatione, vel Vtus Sacramentorum. 2. Quia, Lutherani aiunt, eam ante Lutherum diu cessasse in publico; sed latuisse inuisibilem. 3. Nulla Secta perseueravit: nec potuit.

NOTÆ VERÆ.

1. CATHOLICA: 2. Antiquitas: 3. Duratio: 4. Multitudo credentium: 5. Successio Episcoporum. 6. Doctrinæ Consensus: 7. Vnio mēbrorum: 8. Sanctitas Doctrinæ: 9. Efficacia Doctrinæ. 10. Sanctitas vitæ. 11. Miracula. 12. Prophetiæ donum. 13. Confessio aduersariorum. 14. Infelix exitus hæreticorum. 15. Felicitas Romano-catholicorum. *Has multi renocant ad quatuor: Vnam, Sanctam, Catholicam, & Apostolicam, iuxta Concilium*

eilium, Constantinopolitanum quas fugiunt
Sectarii.

Q V Æ S T I O X L.

ECCLESIAE Romano-catholicae
Notis quid veri subest?

LUTHERO-CALVINISTÆ videri, dici-
que affectant CATHOLICI; vt pleriq;
hæretici, teste *August. lib. contra epist. funda-
menti c. 4.* noique vocitant Papistas, Roma-
nenses, Pontificolas, idololatrias, Panico-
las. &c.

AUTOR. 1. Ante MC. annos Ro-
manensis idem fuit quod Catholicus,
teste *S. Ambr. in funebri Satyri.* 2. Et
Chry. hom. 33. in Acta, docet rectè nos vo-
cari ab Vniuersali Rectore Ecclesie, scil.
Papa. 3. *Cyrillus Catech. 13. Si ueris
in urbem aliquam, non peras ubi sit Domus
Dei; nam & hæretici dicunt se habere: Sed,
ubi Catholica Ecclesia: id enim nomen huic
proprium est.* Ita Patres apud *Beil. l. 4. de
Ecc. c. 4.* *Chryl. hom. 33. in Act.* *Nobis
nullus uir nomen dedit, sed Fides uisa.* *Pa-
cianus epist. ad Sympronium: Christianus
mibi nomen est; Catholicus uerò co-
gnomen: illud me nuncupat; istud osten-
dit.*

II. LUTHERO-CALVINISTÆ Catho-
licam oppugnant ANTIQVITATEM: vt,
1. *Caluinus Inst. l. 4. c. 2. §. 3.* Ex ea inui-
ctum peti argumentum nequit. Nam *Is-
mael* senior *Ilaaco*; & tamen eiectus est. 2. Mu-
tatio in Papatum non tota simul facta est, sed
paulatim irrepserunt errores, vt certum tē-
pus ostendi non possit. 3. Insignis tamen
deprauatio accidit sub annum 600. cū *Pho-
cas* Papæ concessit titulum, *Caput Ecclesie,* &
aperuit Ecclesiam Pantheon. Ita *Magdeb.*
& plerique Lutherani. 4. *Caluinus in
præf. Inst.* ait, Suam Ecclesiam non esse no-

vam, sed Antiquissimam, à Christo funda-
tam; sed non uisam diu, nunc apparuisse.

AUTOR. 1. Sicut Deus prior dia-
bolo; sic uera antiquior esse falsâ debet
Ecclesia. Nam, *Matth. 13.* prius semina-
tum bonum semen, quam zizania.

2. Et Catholica dicitur, quia omni
tempore durauit: Apostolica, quia ab
Apostolis fundata est.

3. Quia, in omni Nouatione religi-
onis demonstrari possunt, 1. *Autor,* 2.
Dogma, 3. *Tempus,* 4. *Locus,* 5. *Oppu-
gnatore eius,* 6. *Cetus succrescens.* At ue-
ræ Ecclesie Autor est Christus (vnde ap-
pellamur) prædicare incipiens Euange-
lium anno XV. Imperii Tiberii, in Iu-
dæa; contradicentibus scribis; cum par-
uo cœtu Apostolorum. Nec ullam o-
riginem aliam nostram docere vnquam
possunt hæretici ulli; Nec autorem aliū:
Nec tempus certum nostræ defectio-
nis; Nec Locum: adeo Vniuersalis Con-
sensus cum vno Capite semper liquidò cō-
stitit: Nec ullum contra Romanos Cō-
cilium fuit celebratum legitimum, nisi
hæreticum: Nec Rom. Ecclesia ulli alte-
ri maiori seu minori adhæsit vnquam.

4. Hoc argumentum ab Antiquitate
S. Patribus semper fuit validum & inui-
ctum contra hæreticos.

DICO AD I. *Ismael* non fuit fi-
gura Religionis; *Gal. 4.* *Hec enim sunt
duo Testamenta, duo sibi Abrahæ.*

AD II. Nec ulla hæresis facta est to-
ta simul; sed paulatim.

AD III. At post annum 670. cele-
bratum est Conciliū VI. generale, quod
ipsi hæretici faciunt permagni; vt par.
Et *Iustinianus senior,* annis ante *Phocā*
fere 100. vocauit Papam *Caput Ecclesie:*

Bb item.

itemque & Concilium Chalcedonense. Et Antichristus pugnabit contra omnes Deos; ergo aperiens Pantheon. Papa non est Antichristus: Inuocatio autem Sanctorum fuit ante S. Gregorium: quod mendaciter negat Melancthon.

AD IV. August. lib. 3. de Baptismo: *Donatistarum Ecclesia si perit, unde ergo Donatus apparuit?* 2. Falsumne istud Matth. 6. *Porta inferi non prauat &c.* Matth. ult. *Ego vobiscum sum usque. &c.* 3. Si latuit; aut fidem confitebatur; ergo manifesta fuit; aut non confitebatur; ergo Ecclesia Nulla fuit, Nam aiunt Luthero-caluinista Notam Ecclesie esse Confessionem. 4. Dein; gloriam Ecclesie mirificam fore predicarunt propheta; omnes mendaces forent, si latuisset. 5. Et semper haereses fuerunt; ea que ab Ecclesia vera segregata contra ipsam.

III. LUTHERO-CALVINISTAE de sua DVRATIONE male sperant. CALVINVS in praef. Cetech. Geneuens. *De posteritate sic sum anxius, ut tamen vix cogitare audeam. Nisi enim Deus mirabiliter e celo succurrerit, videre mihi videor extremam barbariam orbi impendere. Atque vinam non paulo post sentiant filij nostri, fuisse hoc verum potius vaticinium, quam coniecturam.* Quia sectam sciebat suam merè humanam esse. Sic & MAGDEBURGENSES in praef. Cent. 2.

LUTHERVS vix cepit anno 1517. iam Cinglius anno 1525. ab eo deseiuit: Anno 1527. Anabaptista plurimos ei abstraxerunt: Reliqui vix vlli puri remanserunt, vt Illyricus conuertitur in praef. Centur.

CALVINVS anno 1538. defecit à Cinglio, eum plerisque Heluetiorum oppidis. Calvinista mox secti sunt in Libertinos in Gallia, Puritanos in Anglia, Trinitarios in Polonia,

Samofatenos in Transylvania: iam Armenianos & Gomorristas in Hollandia, in Mitiores per Palatinatum Rheni.

AVTOR. Perstat DVratio Catholica. I. Quia est, Dan. 9. *Regnum, quod in aeternum non dissipabitur.* Act. 3. *Si est ex hominibus Concilium hoc, aut opus, dissoluetur; Si verò ex Deo est; non pote iis dissoluere.* At haeretici, 2. Tim. 3. *Vltra non proficiunt.* Aug. in Psal. 57. *Multa haeresis iam emortua sunt. Cucurrerunt in rivis suis, quantum potuerunt; decurrerunt, siccati sunt rivus; vix eorum memoria reperitur, vel quia fuerint.* E contra, Leo serm. I. de Apost. *Augetur persecutionibus Ecclesia: semper Dominicus ager segete ditiore vestitur, dum grana, quae singula cadunt, multiplicata nascuntur.*

2. Quia, ante Lutherum fuit solum Paganismus, Iudaismus, Mahumetism' Graeci Nestoriani, Hussita, & Romana Ecclesia: Et Lutherani fatentur apud nullos istorum veram Ecclesiam fuisse; ergo aut apud Romanam fuit; aut perit stirpitus: quod fieri nequit.

IV. AMPLITVDO autem eius successiva omnes orbis oras comprehendit.

V. LUTHERO-CALVINISTAE nullam habent SVCCESIONEM EPISCOPORVM ab antiquo.

IACANT tamen; 1. Legitimè vocatissimi à populo & magistratu ad Episcopatus; non intusi sumus.

2. Papista fidem veram deseruerunt; ergo non sunt Episcopi amplius.

3. Caiphas successit antiquis Pontif. nec tamen ab eo petierunt ordinationem Apostoli. Hac Brentius.

4. CALVINVS Instit. l. 4. c. 2. 3. Non numeramus Episcopos Asiae, Africae, Aegypti; quia perit ibi ista successio.

5. Idem'

3. Idem, In Græcia perstat Successio; nec tamen est vera Ecclesia.

AUTOR. SUCCESSIO EPISCOPORVM est apud Nos Omnino **APOSTOLICA**, index, Ecclesieque Nota. At apud Luthero-caluinistas nec Ordinatio est Episcoporum, minus Successio: ergo neque vera Ecclesia. Hoc ariete semper S. Patres euerterunt hæreses. 1. Nec enim potest Ecclesia esse sine Pastoribus, teste Scriptura & S. Patribus: Et ij semper habiti sunt pro legitimis soli, quorum Successio & Ordinatio ab Apostolis descendit omnes alii fides, qui ascendunt aliunde. 2. Sicut enim in Lege Sacerdotium per carnalem generationem propagabatur, ita in Nouo Testamento, per Ordinationem: Vnde 1. Tim. 4. *Noli negligere gratiam qua in te est; qua data est tibi cum impositione manuum Presbyteri* Prisci hæretici eo studiosius obseruabant Ordinationem; quo plus eos deficiebat Successio.

DICO AD I. Quomodocunque facta fuerit Electio Episcopi; Ordinatio semper vna fuit sui que similis, facta ab Episcopis. Hac carent hæretici hodierni.

AD II. Calumnia est; dein & controuersia; qua nil probatur.

AD III. Sacerdotium Aaronicum durauit solum ad vsque Christum, vti temporale: Nonum Sacerdotium Successionem habet Christo, non Caiphæ.

AD IV. Si perit ibi Successio, ergo & Ecclesia: at apud nos constat Successio; ergo & Ecclesia constat. Perit ibi quidem Successio particularium Ecclesiarum; at non eis perit Successio Vniuersalis Romæ.

AD V. Hæreses notoriæ in Græcia

interruperunt legitimam Successionem; sicut & in Septentrione.

VI. LUTHERO-CALVINISTÆ non habent **CONSENSVM DOCTRINÆ** cum S. Patribus; sed cum damnatis hæreticis.

DISSENTIUNT à S. Patribus **LUTHERANI**, testibus Centuriatoribus, qui singulis Centuriis subtexunt cathalogum Patrum, quæ nobiscum docent; vocantque *Nanos Patrum*. Vide *Bell. l. 4. de Eccl. c. 9.*

CALVINVS in Instit. passim fatetur, oppugnans Nostros, se toti repugnare Antiquitati. Vt de libero arbitrio, se nullum sequi, excepto Augustino: Quem & ipsum tamen mox reiecit: Vt, de subiectione Christi sub Patre, & iam quoad Diuinitatem: De concupiscentia: De satisfactione.

CONSENTIUNT cum hæreticis damnatis per primos 700. annos: de quibus catalogizant &c. Irenæus, Hier. Epiph. Philastrius, Augustinus, Theodosius, Damascenus, &c. Nam reuocant damnatam hæresin: 1. Simonianam & Eunomianam, *de Sola fide*. 2. Florinianam, *Deum esse causam peccati*. 3. Origenis: *Adam perdidisse imaginem Dei*. 4. Pepuzianam, *de mulierum Principatu in Ecclesiasticis*: 5. Procli, *Concupiscentiam esse peccatum*. 6. Nouatianam; *de Pœnitentiæ contemptu*. 7. Sabelianam, *de Vna Persona in Trinitate*. 8. Manichæanam, *de seruo arbitrio*. 9. Donatistarum, *Ecclesiam solis constare iustis: Visibilem perisse Eccles. Romouendas, aras, templa, Sacerd &c.* 10. Aërianam, *contra homouesiam*. 11. Arianam, *de neglectu orationis pro defunctis*. 12. Vigilantii & Iconoclastarum, *de hagiomachis imaginum, reliquiarum, Sanctorum*. 13. Petrobrusinam, *de idololatria Missæ*. 14. Iouinianam, *de baptizatorum impeccabilitate; contra ieiunium, de Virginitatis & Con-*

ingij equali merito. 15. Pelagianam; *Nasci infantes sine peccato originis, & omne peccatum actuale esse mortale.* 16. Nestorianam, *Duas in Christo personas esse: Et in asseruata Eucharistia extra usum non esse Corpus Christi.* 17. Eutychianam; *in Christo unam esse naturam.* 18. Lampe-tianam, *Vota monastica non obligare.* 19. Xenaiianam Perſæ: *Christi & Sanctorum imagines non venerandas.* 20. Sacramentariorum; *Christi carnem non esse in Eucharistia; sed solam figuram seu Efficaciã.*

VII. LUTHERANI & CALVINIANI, ut in multis conspirent, in multis tamen mirificè dissentiunt: ad eò nullam habent VNI-ONEM MEMBRORVM, seu vno cum Capite, seu inter sese.

1. LUTHERVS lib. de Votis monast. *Mendacia certius dignoscere non potest, nisi quando sibi metipsis contraria sunt. A Deo enim ita ordinatum est, ut impii semper seipſos confundant.* Ioann. Cochleus in Septicis pite collegit LUTHERI contradictiones, de quæ articulo vno 36. sententias: 2. Confessionem Augustinam toties recoxerunt, ut ipsi nesciant nunc, quæ vera sit, teste Harmonia Fabritii. 3. Lutherani vix dum nati, simul scissi sunt in Anabaptistas, Confessionistas, Sacramentarios, &c. quorum oðia pugnalque vide in Bell. l. 4. de Eccl. c. 10.

CALVINVS in præfat. Instit. ait, mirum non esse, si è sua religione mox orientur sectæ contrariæ; nam id & Apostolorum accidisse Ecclesiæ; è qua prodierunt Simoniani, Nicolaitæ, &c. Sathan enim semper bono seminizania superfeminat. 2. In Inst. l. 4. c. 13. §. 14. Ex Vnione mutua Papistatum liquet, non veram eorum esse Ecclesiam: tot enim sunt Schismata, quot monasteria, olim Monachi ad Ecclesiâs Ordinariorum concurrebant; iam monasteria singula propriû habent altare. 3. Sectas habent Thomistarum, Scotistarum, &c.

AUTOR. Mirifica semper VNI-ONEM MEMBRORVM & vno cum Capite, & Inter sese, extitit in Ecclesia vera. Adeo omnes retro sæculorum Scriptores, tot

tamque diuersarum nationum ac linguarum; tot & Pontificum, & Conciliorum Decreta, & dogmata, contra tot hæreses, Schismata, morumque corruptelas ac rituum, &c. semper consenserunt, ut hodieque: Quia omnes sensû suum sensui vnus Capitis subiecere; & inter sese Vnum sentire. Vide Bell. l. 4. c. 10. *Nec enim, I. Cor. 14. dissensionis est Deus, sed pacis.* Et Matth. 12. *Omne regnum in se diuisum desolabitur.*

DICO AD I. Ecclesiæ veræ doctrina per se gignit Vnionem; hæresis vero per se parit diuisionem. Et in Ecclesia est norma componendi dissensionem subortam, determinante vel Papa, vel Concilio: pertinaces autem eiicente, ut hæreticos: At apud hæreticos non est regula modusque conciliandi, vel eiicendi, vel terminandi lites.

AD II. Mendacium est, Monachos olim temper in parochiis synaxes egisse; nam & proprias aras & sacra habuerunt, uti hodie monasteria. Nece sunt Schismata, cum aræ materialiter plures sint, formaliter vnæ.

AD III. Scholastici non dissentunt in rebus fidei, sed adiaphoris: secus hæretici; quorum lites de articulis fidei vide in Hosio libr. I. contra BRENTI-VM, &c.

VIII. LUTHERO-CALVINISTIS nulla est SANCTITAS DOCTRINAE. 1. Lutherani euehunt spiritum præsum; & tamen fides eorum tollit Oracionem Dominicam: Nam si credo, Nullum me habere peccatum, mentior orans, *Dimitte nobis debita nostra &c.*

CALVINISTÆ sciunt, Anabaptistas certò credere, se esse iustos; & tamen eos damnant, negantque posse iust fieri, nisi conuertantur. Item docent, *Omnia absoluta necessitate euenire; Deum esse causam peccatorum:*

Luthe-

Lutherani verò ab hoc abhorrent pluri-
mi.

AUTOR. Ecclesia S A N C T A est: quia professio eius est Sancta seu Fidei, seu Morum: adeo Pl. IIS est *Lex Domini immaculata, testimonium fidele, preceptum Domini illuminans.* Sola igitur ea est Vera: alia nulla, seu Paganorum, seu Philosophorū, seu Mahumetistarū, seu Iudæorum, seu Hæreticorum, seu Lutherocaluinistarum: ob complura quæ continet absurda. *Bell. l. 4. c. II.* At verò, Aug. l. 2. Ciuit. c. 28. *Nihil in Christianis Ecclesiis turpe & flagitiosum spectandum, imitandū, proponitur: ubi veri Dei aut precepta insinuantur; aut miracula narrantur, aut dona laudantur, aut beneficia postulantur.*

IX. EFFICACIA DOCTRINÆ nota est Ecclesiæ, per eam omnes orbis oras conuertentis; testibus ipsis Centuriatoribus ordine sæculorum: de sua Nouitate nil tale valentibus memorare.

X. DOCTORVM in Ecclesia vera S A N C T I T A S mirifica est: vt Bernardum, Dominicum, Franciscum ipsi fateantur sanctos fuisse, Lutherus *l. de Captiuit. Bab. c. 2.* Melanchthon, *in Apologia art. 5. & 27.* At hæresiarcharum superbia fuit semper non ferenda: Inprimis Lutheri & Lutherani populi, testibus ipsis Lutheranis. *Bellarminus lib. 4. cap. 13.*

XI. LVTHERO-CALVINISTIS nulla est M I R A C V L O R V M G L O R I A.

LVTHERVVS, teste *Steph. bylo.* tentauit de sua discipula demonem eiecit; at periculum erat, vt ipse periret. Nescium in Albi subuersum nitebatur vanis murmurationibus reseruit: at mortuo canebat, teste *Cochlæo in Actu Lutheri anno 1523.* Sic an. 1558,

in finibus Poloniæ Mattheus prædicans persuasum, vt se mortuum fingeret, ve è mortuum effecit, testibus *Lindano in Dubitatio, Alano Capo l. 6. Dial.*

Similem attentationem Caluini testatur *Bolfecus in vita eius cap. 13.* Iniuriam, ait Caluinus, faciunt nobis, qui miracula exigunt; cum Doctrina nostra sit perantiqua, & Apostolorum ac Martyrum confirmata miraculis: Nec Baptista patrauit vllum miraculum; *Toann. 10.*

AUTOR. Ecclesia vera Luxit, Lu-
cetque M I R A C V L I S veris; quæ ad no-
uam olim fidem necessaria erant, & suf-
ficientia ad insignem demonstrationē.
1. Teste S. Scriptura de Moyse, Iosue,
Helia. &c. de Christo, Apostolis. &c. 2.
Nulla lecta villo claruit vnquam miracu-
lo teste. *Bell. c. 14.*

XII. LVTHERO-CALVINISTIS
nullum est P R O P H E T I Æ D O -
N V M.

LVTHERVVS se ipse iactauit prophetam & Heliam Germanicum, teste *Cochlæo anno 1525.* Prædixit anno 1521, si duos adhuc prædicaret annos, fore vt euasceret Papa, Cardinales, Episcopi, Monachi, turres, campana, Missæ; prædicauit fere XXII. annis post, mortuus anno 1546. & illi sunt, eruntque. 2. Thomas Muncerus se Gedeonem venditaur; rusticos in arma vocauit; prædixit v. storiæ certam, globosque manicæ se excepturum. At illi cæsi, captus ipse securi percussus est. 3. Anno 1531, dixerunt diem iudicii instare; agri, aræque cessant; datus ad est dies; sed non iudicij nisi de sua falsitate. Teste *Cochlæo.*

CALVINVS sua sibi fata cecinit; vt supra ostendi.

AUTOR. In Romana Ecclesia sole clarior viget Prophetia, gratis data.

XIII. LVTHERI, lib. contra Anabaptistas, C O N -
F E S S I O est. *Fatemur plurimum esse boni Christiani; imò omne bonum Christianum; atque illinc ad nos deuenisse. Quippe fatemur, in Papatu veram esse Scripturam, verum baptismum, verum Sacramentum altaris, Veras Clauis ad remissionem peccatorum, verum prædicandi officium, verum Catechismum. Dico insuper sub Papatu veram Christianitatem, imò verum nucleum Christianitatis esse.*

CALVINVS *Inst. c. 10. §. 17.* S. Bernar-
dum *Pium Scriptorem. &c.*

AVTOR. Vera est CONFESSIO de Veritate Ecclesiæ Romanæ, Ethnicorum, Iudæorum, Hæreticorum, Turcarum. &c.

XIV. LUTHERO-CALVINISTARVM, omniumque hostium Ecclesiæ, infelix semper exitus fuit.

XV. Felix autem Prosperitas, cum Deo, Ecclesiæ veræ fuit, est, erit.

VII. DE CLERICIS.

QVÆSTIO XLI.

Rectene hi Clerici, isti Laici appellantur?

LUTHERO-CALVINISTÆ, quod rem attinet, haud negant, ministerium Verbi & Sacramentorum non ex æquo ad omnes pertinere: vocem tamen Cleri auersantur.

LUTHERVS lib de abroganda Msa priuata, par. 1. *Quo in nostra translatio habet? Non dominantes in Cleris, inter pretu incuria fait, qua fecit, in Clerum hoc loco intelligunt, quos nunc à Laicis discreuit in pia hominum transitio. Infra Hoc dixisse contenti sumus: Christianum populum esse simplicem; in quo prorsus nulla secta, nulla differentia personarum, nullus clericus, nullus Laicus, nullus natus, nullus rarus, nullus Monachus esse debeat.*

CALVINVS Instit. l. 4. c. 4. § 9. *Hæc appellatio aut errore, aut certo ex praua affectione nata est: cum tota Ecclesia Clerus, id est, hereditas Domini, à Petro dicatur: Idem ad 1. Pet. 5. Vtinam Patribus nunquam venisset in mentem, ut hac voce vterentur. Gal. 3. Omnes enim vos unum estis in Christo Iesu.*

AVTOR. I. Distinctio Clericorum & Laicorum est omnino Christi, Ioa. 15. *Ego elegi vos, scilicet turba.* 2. Est Apostolica, 1. Pet. 5. *Non Dominantes in Cleris.* 3. Est Canonica in descriptis à S. Cle-

mente Canonibus Apostolorum, Can. 3. 12. 15. 4. Est ea antiquissimorum Patrum, & Conciliorum: apud Bellarm. lib. de Clericis c. 1.

II Vnitatis & Simplicitas populi Christiani est, quæ describitur eph. 4. *Vnus Dominus, una fides, unum baptisma, unus Deus & Pater omnium.* Vt unum dicant, idem sentiant, & non sint in eis schismata. Hæc simplicitas procul à Lutheris calvinistis exulat. 2. Nec Cleri & Populi distinctio cum Vnitate ea pugnat magis, quam membrorum diuersitas cum Corporis Vnitate. 1. Cor. 12. *Si totum corpus oculus; ubi auditus? &c. Et si omnia essent unum membrum, ubi Corpus? Nunc autem multa sunt membra, unum autem corpus.* 3. S. Petrus uice, Cleri, alludit ad Leuitas, Deut. 18. Num. 18. à quibus fors natiuitatis transit ad Christianos forte Electionis.

SVASIONES contrariæ ex his conuertunt vltro.

QVÆSTIO XLII.

Ius Eligendi, Ordinandiq; Pastores, seu Ministros estne Populi, an Episcoporum?

LUTHERVS lib de potest. Papa. Illyricus & Centuriatores, Brentius, & Kemnicus &c. Itemq; CALVINVS Instit. l. 4. c. 3. §. 15. *Habemus esse hanc Legitimam ex Verbo Dei Ministri vocationem.* 1. *Ubi ex populi consensu & approbatione creantur, qui visi fuerint idonei.* 2. *Praesertim Electioni debent Pastores; ne quid per leuitatem, vel per mala studia, vel per tumultum à multitudine peccetur.* Voluntigitur: *Vocare & Eligere, Populi esse, Iure diuino; non Papæ, non Prælati, non Canonorum: 1. Ordinare*

nare verò, Pastorum tantum; sed nomine Populi, quem representant Pastores. Plura infra quaest. 44.

AUTOR. Iure diuino Potestas Eligendi Ordinandique est penes Episcopos solos. 1. Ita S. Scriptura, in meo *Antichristo part. 2. q. 13.* 2. Ita S. Cōcilia & S. Patres vniuersi. 3. Quod si Sacrum Clerum Eligere & Ordinare nefas est Sacerdotibus; quanto magis Laicis?

4. Et illius tam constans Ecclesiae est Consuetudo, vt à *Saculo non sit auditum*, Episcopum à non Episcopo ordinari: vt nec vlla vnquam hæretica licentia tale quid vsurparit. Lutherum Orthodoxus Episcopus ordinauit Sacerdotem; Episcopum nemo, nisi ipse. *Esse quia vult, sit Deus Alexander;* ait Laconicus Sarcasmus. Et ipse ictum se telo foemur adspiciens irrisit isto: *Ecce Deum Ammonium.*

5. Iple Calvinus Instit. l. 4. c. 3. § 16. *Licet nullum extet certum preceptum de Manuum Impositione; quia tamen fuisse in perpetuo vsu Apostolicis videmus, illa tam accurata eorum observatio, Precepti vice nobis esse debet.* Infra: *Hoc habendum est, non vniuersam multitudinem manus iusposuisse Ministros, id est, Sacerdotibus; nam Episcopos vocat Pastores.*

Iam sic argumentor. Non sunt veri Pastores, id est, Episcopi, qui nō sunt per manum Impositionem à veris Pastoribus ordinati: Atqui tales sunt Lutherus, Zyvinglius, Calvinus. &c. Ergo. Nam istud S. Hieronymi Epist. ad Euangrium approbat Calvinus: *Quid facit, excepti Ordinatione, Episcopus, quod Presbyter non faciat?*

6. Ordinationem Romano-catholicam nihili facit Calvinus Instit. l. 4. c. 5. § 3. *Ordinatio nihil est aliud, quam merum ludibrium.* Sic & Kemnitius: Ergo Lutheri, Caluini, &c. Ordinatio ipsis nulla fuit; & nec illis Sacerdotes fuerunt, nec Episcopi: neque à populo ordinari potuerunt.

Sequitur porro: Cū veros Episcopos non habuerint, nec veram Ecclesiam habuisse vnquam. Quia bene Calvinus Instit. l. 4. c. 3. § 4. *Sequuntur Pastores & Doctores, quibus carere nunquam potest Ecclesia. Est enim Ecclesia, ait S. Cypr. epist. 9 l. 4. plebs Episcopo adunata, & Pastori suo Grex adherens.* Hoc argumento S. Hieron. in Dialogo contra Luciferianos, Hiliarium hæreticum constrinxit.

Vnum super refugium est Caluino ibi d. *Apostolos postea quoque, vel saltem eorum loco Euangelistas interdum excitauit Deus, (vt Lutherum, ipsum, &c.) vt nostro tempore factum est. Talibus enim, qui Ecclesiam, ab Antichristi defectione reducerent, opus fuit. Munus tamen ipsum nihilominus Extraordinarium appello: Quia in Ecclesiis ritè constitutis locum non habet.*

AT, infelix effugium! Nam semel constituta à Christo Ecclesia ruere non potest: vtpote fundata supra Petram, nō arenam: quocirca nouis haud eget Apostolis: præsertim qui sine signis venerunt non missi; vti Lutherus, Calvinus, Arius, Mahumet. &c.

7. Denique, *Act. 14.* Paulus & Barnabas, Episcopi & Apostoli constituebant per ciuitates Presbyteros; non populus, non Magistratus ciuilis. Ad Titum l. *Huius rei gratia reliqui te Episcopum Creta, vt constituas per ciuitates Presbyteros.*

byteros; Sicut ego constitui tibi. Et Flacciani Cent. 1. l. 2. c. 2. primos Episcopos ab Apostolis esse constitutos fatentur.

QVÆSTIO XLIII.

Sitne Pastorum Electio immediate à Deo solo, aut ex carnali propagine?

IOAN. WICLEF & HVSS, teste Tho. Walden. l. 2. doctrina fidei. 39. & 40. Solius Dei esse aiebant, Pastores eligere. Quia solus nouit prædestinatos pios; quales Pastores oportet esse. Eorum articuli in Concilio Constantiensi Sess. 8. damnantur tales. *Prælatum præfatum & malum non habet potestatem super Fideles; Et, est æquiuocè Pastor, Et, Non electioni hominū, sed operibus electi oportet credere.*

AVTOR. Deus, 1. Reg. 10. elegit Saulem, at dein reprobum Christus Iudam; Ioan. 6. *Nonne ego vos XII. elegi, & unus ex vobis diabolus est?* Apostoli inter Diaconos, Act. 6. Nicolaum elegerunt præfulem. S. Patres consentiunt, improbos Episcopos esse tamen veros: vt Ioan. 11. *Cyphas, cum esset Pontif. anni; illius, prophetauit.* Electio autem per Sortes etfi. Act. 1. ab Apostolis vfurpata ex priuilegio, tamen recte ab Ecclesia est prorsus omiffa. Vide Bell. l. 1. de Clericis c. 6. De Luthero caluinianis Prædestinatis fileo. VVicleffizant.

II. HENRÆIS nascibatur Sacerdotes, Tribu Leuitica (mel à Deo ad d. destinatas; Benetune.

AVTOR. At Christianū non decebat Sacerdotium propago carnalis. I. Quia sunt Sacerdotes secundum ordinem Melchisedech. Hebr. 7. Ideoque sine patre, sine matre, sine Gentilogia. 2. Sic prædixit Isa. 66. *Asp. mam ex eis Sacerdotes & Leuitas. &c.* Aliud est, vt Sacrificium, sic & Sacerdotium, in Nouo Testamento;

QVÆSTIO XLIV.

Ius eligendi Papam & Episcopos. &c. An sit Populi de iure diuino?

LUTHERO-CALVINISTÆ supra q. 41. affirmant.

SVADENT istis. 1. Quia, ait Calvinus, veteres popularem electionem vsurpabant. Sicut in politicis, electio Regis est Populi. Cætera a gumenta colligit ex Luthero Bætio, Caluino, Illiricus l. de electione.

2. Quia, Matth. 16. *Tibi, vt Ecclesiam representanti, ait Aug. tract. 124. in Ioann. dabo claues. &c.* 3. March. 18. *Quicumque alligaueritis: Qui alii? Dic Ecclesia, id est, Populo.*

3. Episcopi sunt Ministri Ecclesie, non Domini: 1. Cor. 3. 1. Pet. 5. Ecclesia autem, 1. Tim. 3. est *Columna veritatis*: ergo penes hanc, non illos, summum est tribunal.

4. Quia, Act. 1. Tota Ecclesia, legit Matthiam & Barnabam; non Apostoli.

5. Act. 6. Multitudo credentium elegerunt Stephanum.

6. Act. 14. *Cum constituisent, χριστιανιστας, id est, elegerint per suffragia, illi per singulas ciuitates Presbyteros.*

7. Quia sic docet S. Cyprianus, & Conc. Nycanum, & II generale: E. sic vsus per 1300. annos in Ecclesia.

AVTOR. Electio non est Plebis vlllo iure.

1. Non diuino, patet in *Antich. isto part. 2. quest. 17. itemque supra q. 42.*

2. Adde, Hebr. 5. *Nemo sumit sibi honorem; sed qui vocatur, vt Aaron; qui à Moyle, non à Populo est electus.*

3. Iure diuino & naturali Episcopi sunt Pastores plebis: Act. 20. 1. Pet. 5. Nec controuertitur. At Pastorum est Pascere, id est, Regere; ad quod *Eligere* quoque pertinet.

4. Apo-

4. Apostoli ad procul distitas gentes mittebant Episcopos; ergo ipsi, non gentes, eligebant. Neque populus, præsens Apostolis, eligebant; quia vnus populus non potest alteri Pastorem eligere: vt cōtrā fingit Kemnitius absque testimonio villo.

5. Sic Concilia, & S. Patres.

6. Plura sequentur incommoda ex populari electione, *B. ll. c. 7.*

DICO AD I. Vsurpationis fuit surreptitia, ideo & sublata est. Nam postulatione testimonii à populo fiebat de vita eligendi, (vt esset tantò acceptior,) & degeneravit in Consuetudinem, Apostolicæ contrariam constitutioni.

AD II. Augustinus ideo ait Petrū in persona Ecclesiæ Claves accepisse, quia in eius utilitatem accepit, & transfusus ad posteros erat.

AD III. Prælati sunt Ecclesiæ, vt pars melior, ideoque maior; itaque habet soluendi, &c.

AD IV. Episcopi sunt ministri Ecclesiæ, eam regendo, non ei obediendo.

AD V. Chryostomus, ait, id Petrū fecisse ex concessione; non necessitate. Et ab exemplo vno non valet argumentum contra legem.

AD VI. Idem dico. Dein, ea erat electio Diaconi, non Episcopi.

AD VII. Grammaticè ita significat *χειροτονέω*: at Ecclesiasticè est *Ordinare per manuum impositionem.*

AD VIII. Vide *Bell.* Postulationem populi fuisse, non Electionem: Sicque loquuntur historiæ, &c.

Q V Æ S T I O XLV.

An sint Ordines Sacri septeni? Et quæ officia singulorum?

LUTHERANI (vt Kemnitius in *Exam. Trid. Sess. 21.*) numerum Ordinum septenarium reprehendunt: Statuuntque ternarium: Episcoporum, quos Pastores: Presbyterorum, quos Seniores, seu Doctores, vel Ministros verbi dicunt; & Diaconorum, Exorcistas plane reiciunt: reliquos autem à Pastoribus pro necessitate ad se cooperatores.

SVADET Kemnitius, 1. Quia, S. Dionysius tres solum numerat. 2. Canones Apostolorum quinos, 3. S. Ambrosius item quinos. 4. S. Ignatius plures quam septem. 5. Canonistæ addunt Plalmistam.

CALVINVS consonat Kemnitio, *Instit. l. 4. c. 4. §. 19.* Quia, ait, S. Hieronymus numerat quinque ordines.

AUTOR. Semper in Ecclesiâ viguerunt Ordines septem, qui ad Eucharistiæ ministerium certo ritu referuntur; Minores quatuor; Ostiar. Lect. Exorc. Ac luthorū: Maiores tres, Subdi. Diac. Presbyterorum. Sic Clemens, Ignatius, &c. & S. Patres, & Concilia. *D. Thomas. p. 3. q. 37. art. 2.*

Tres Sacri sunt ex Institutione diuina: habentque Antiquitatem parem Ecclesiæ primitiue omnes septem. Mentitur itaque Calvinus dicens, *Primitiue Ecclesiæ incogniti fuerunt, & multi postea annis excogitati.* *Bell. l. 1. c. 12.*

DICO AD I. S. Dionysius numerum triū dedit Hierarchiarum militantis Ecclesiæ, non Ordinum.

AD II. S. Dionysius instituit nesciam quam omnes referre; sed ex occasione iam hos, iam istos.

AD III. S. Ambrosius non negat alios duos: quos obseruauit factis.

AD IV. S. Ignatius etiam improprie dictos numerauit.

AD V. Canonistæ quia distinguunt Episcopum à Presbytero, Lectorem à

Dd. Can.

Cantore, nouem constituunt: non sic Theologi: Neque tamen est dissensio: quia illi eos referunt ad Hierarchiā, hi ad Eucharistiā.

AD VI. Hieronymus loquitur de ordinibus Christianorum, non Clericorum, &c.

II. CALVINVS *Instit. lib. 4. cap. 4. §. 9.* Oltiariorum Ordinem negat, & idet; officium Ianitoris esse dicit: non docet. 1. Lecturam item tyrocinium prædicaturæ fuisse, ut affluerent ferre populi conspectum, & plebi innotescerent. 3. Exorcistas ait, gratiam gratis datam fuisse, non ordinem. 4. *Acolutus*, vult esse vocem magicam, & linguis ignotam: idem quod Cubicularius Episcopi, & ceroferrarius. 5. Subdiaconos vult solum in curandis pauperibus iuuisse Diaconos. 6. De Diaconis nos inter & hæreticos conuenit ex *Act. 6.* Et si nos plura eis tribuamus.

AUTOR. Dicit ista Calvinus; non docet. Docent autem S. Patres & Concilia nos recte sentire, & sua singulis officia ordinibus assignare sancta, apud *Bell. c. 14.*

Q V Æ S T I O XLVI.

Sitne Episcopus maior, an par Sacerdoti?

LUTHERANI, ut Kemniti in Exam. Sess. 27. Trid. Erasmus annot. ad 1. Tim. 4. æquant utroque.

CALVINIANI item autore Calvino *Instit. l. 4. c. 4. §. 2.* Quibus, ait, docendi munus iniunctum erat, eos omnes nominabant Presbyteros: illi ex suo numero in singulis ciuitatib. vnus eligebant, cui specialiter dabant titulum Episcopi: ne ex æqualitate, ut furi solet, dissidia nascerentur. Neque tamen sic honore & dignitate superior erat Episcopus, ut dominium in collegas haberet; sed quas partes habet Consul in Senatu,

ut referat de negotiis, &c. autoritate totam actionem regat, & decretum exequatur. Atque id ipsum pro temporum necessitate, fuisse humano consensu inductum fatentur ipsi Veteres.

SVADERE id conantur 1. Phil. 1. Paulus, &c. *Omnibus Sanctis, qui sunt Philippis, cum Episcopis & Diaconibus.* En Presbyteri dicuntur Episcopi: Sic & Tit. 1. *Constituas per Ciuitates Presbyteros: &c. Oportet Episcopum irreprehensibilem esse.* 2. 1. Tim. 3. *Gratia, &c. data est tibi per impositionem Presbyteri:* ergo Presbyter potest ordinare Episcopum ut par parem. 3. *Act. 10.* *In quo vos posuit Sp. Sanctus Episcopus, regere Ecclesiam.* 1. Pet. 5. *Seniores obsecro consenior, pascite Gregem Dei, prouidentes, επινοουτες.* 4. S. Hieron. in Tit. *Episcopi norint, se magis Consuetudine, quam Dispositione Dominica veritate Presbyteris esse maiores.* Plura in uiscula uide in *Bell. l. 1. c. 15.*

AUTOR. Sancte Concilium Tridētinum *sess. 23. Can. 7.* *Si quis dixerit, Episcopos non esse Presbyteris superiores &c. anathematis sit.* Distincte tria. 1. Iure diuino Episcopus est præ Presbytero, in potestate Ordinis. 1. Quia soli Episcopi Ordines Sacros conferre possunt; Presbyteri ex suo caractere Sacerdotali non possunt. At Ordinatio est Sacramentum, ut Calvinus concedit; proinde à Deo instituta solo: ergo q maior Ordinis potestate; maior est etiam iure diuino. 2. Item Episcopus potest dare Sacramentum Confirmationis, templa, arasque consecrare; Presbyter non potest. 3. Item, *Act. 8.* Apostoli, quibus succedunt Episcopi, sunt missi ut per manuum Impositionem darent Spiritum Sanctum baptizatis; quod Presbyteri non possunt. 4. Sic Patres.

II. Episcopus iure diuino maior est Iurisdictionis potestate. 1. Quia in Lege

Legetres erant Ordines, Pontificum ab Aaron: Sacerdorum, à filiis Aaron: & Leuitarum, qui ab Leui oriundi: At hi tres erant iure diuino distincti in potestate quà Ordinis, quà Iurisdictionis, sic, vt summus, medius, imus esset, vnusque altero maior. *Exod. 28. 40. Lev. 8. Num. 3. 4. 20.* vbi de distinctis eorum consecrationibus, vestibus, & officiis. Nec ratio est, vt in Veteri, quàm Nouo Testamento, distinctior sit hierarchia. Illis verò succedunt hodie Episcopi, Presbyteri, Diaconi: ergo non minus, ac illi, distincti sunt. 2. Quia Christus XII. Apostolos delegit ex LXX. Discipulis: vt illi hinc iure diuino maiores fuerint: At Apostolis Episcopi, Discipulis Presbyteri succedunt; ergo pari vtrinque iure. 3. Quia Patres Episcopis dictum volunt, *Matth. 24. Fidelis seruus & prudens, quem constituit Dominus super familiam suam:* at hæc institutio est iuris diuini. Sicut & istud, *Act. 20. Attendite vniuerso Oregi, in quo vos Spiritus Sanctus constituit Episcopos, regere Ecclesiam Dei.* 4. Sic vsus habet à Christo & Apostolis huc vsque: Sic & S. Patres.

III. Episcoporum Autoritas in Cœtu Presbyterorum est vt Principis ac Iudicis in Concilio consiliariorum sibi subditorum: non vt Consul in Senatu. 1. Patet è S. Literis in *Antichristo meo p. 2. q. 18.* 2. Sic Patres, & Concilia, & Vnus vniuersalis omnium temporum, & locorum.

DICO AD I. ex Ambrosio: Dicit Episcopos & Diaconos qui cum Paulo erant. Ex Theodoro: tunc Presbyteros dicit solitos Episcopos; & hosce, Apostolos: *vt Rom. 16. Andronicus Apostolus:*

Philip. 2. Epaphroditus Apostolus. Ex Chryl Tunc voces *Episcopus & Presbyter,* communes fuisse Sacerdotibus, distincta tamen potestate.

AD II. Sic hinc inferre S. Hieronymum mentitur Kemnitius: cum solum ostendat Presbyteros in Scripturis etiam vocari Episcopos; non hos ab illis ordinari posse.

AD III. vti ad. 1. ex Theodoro.

AD IV. Similiter dicendum. Et mentiuntur Waldenses, Hieronymum sequi Aërium: falliturque Mic. Medina. Videtur tamen S. Hier. sententiæ hac in re incertus fuisse; ideoque variasse.

Q V Æ S T I O XLVII

De CARDINALATV quid sentiendum?

CALVINVS Instit. l. 4. cap. 7. §. 30. 1. Hic titulus Gregorij atate in solos Episcopos competeat; non Romana Ecclesia, sed aliis eum attribuit. Apud superioris sæculi scriptores nomen hoc non reperio. 2. Video tamen fuisse tunc Episcopis minores, quos nunc longè antecellunt. &c. Et in Episcopatus Presbyterio maior sit; tamen in multis Augustinus Hieronymo minor est, ait, *Aug. Epist. 19 &c.* 3. Nihil officij tunc habebant, nisi vt in doctrina & Sacramentorum administratione Episcopo adessent, & subessent. Nunc ad eò mutata fors est, vt facti sint Regum & Cesarum cognati. Tunc cum suo Capite sensim creuerunt. Nihil habent legitimi in Ecclesia muneris; fucum duntaxat & inanem larvam retinent. Vnde Gregorius: Flens dico: cum Sacerdotalis Ordo intus cecidit; foris quoque diu stare non poterit.

AUTOR. Tria hæc: I. NOMINIS Antiquitas: Annis 300. ante S. Gregorium in Concilio Romano sub

Dd 2 S. Syl-

S. Syluestro, can. 6. proditur de VII Diaconis Cardinalibus Romæ. Significat idem quod *Principalis*, vt à quo pendeant Episcopi, ceu cardine. Vt Cardinales virtutes, venti, puncta cœli, &c. dicuntur: Sic & Tituli seu Ecclesiæ Principales VII. dicebantur Cardinales; itaque à loco ad personas nomen transit.

II. OFFICIUM Antiquitas, 1. Est aut Episcopalis, aut Presbyteralis, aut Diaconalis. 2. Eligere Papam. 3. Assistere Papæ in regimine, vt Senatores Consuli, vt Consilium Principi. In primitiua tamen Ecclesia omnes ferè Presbyteri ad Electionem Papæ conueniebant in paucitate Cleri: at postea auctiore Clero, soli Principales id munus obierunt.

III. COMPARATIO Cardinalatus cum Episcopatu est talis; 1. Potestate Ordinis maior est Episcopus Cardinali, Presbytero, vel Diacono. 2. Iurisdictione in propriam Ecclesiam item. Quia Episcopus attendit vel Diocesi toti, vel vrbi; Cardinalis verò soli Titulo suo, in quo est vt parochus, nec ius habet maius, quàm parochiale. 3. Regimine Vniuersalis Ecclesiæ maior est Cardinalis, Presbyter, aut Diaconus, quàm Episcopus. Singularem docet *Bellarmin. lib. 1. c. 16.*

DICO S. Hieronymum fuisse Presbyterum Antiochenum; non Romanum, non Cardinalem; ipso teste *Epist. 61.* Deinde et in Concilio 6. Carthaginensi vltimi subscripserunt Cardinales duo; sciendum tamen tunc ætatis Episcopos Cardinalibus fuisse maiores: postea verò mutatum esse.

Q. V. ÆSTIO XLVIII.

COELIBATUS quo Iure sit Ordinibus S. annexus?

LUTHERO-CALVINISTAE, post Iouinianum Willess, negant vlls, adeoque omninò hæreticissimè annexum esse. LUTHERVS *Libro de abroganda Missa, Magdeburgenses Centuriis singulis c. 7. maxime Centuria 11. c. 7.*

BEZA, Martyr, CALVINVS *Inst. l. 4. c. 12. §. 23. &c.* Documenta singulorum subiiciemus infra.

AUTOR. I. Votum Continentiæ non est Iure diuino additum Ordinibus Sacris: proindeque est Dispensabile. Quia ex solo Iure humano Apostolico vis eius dimanat. I. Ita *D. Tho. 2. 2. q. 8. art. 11. & plerique contra Medinam, Maiorem. &c.*

1. Quia Matrimonium non pugnat cum S. Ordinibus ratione Essentiæ suæ, sed Officii: ne actu coniugali, aut curis animus Sacerdotis enervetur. Ideò non est iuris diuini, vt coniugati, si postea ordinentur, abstineant vxoribus. Alioquin Ecclesia non potuisset Græcis permittere vsum vxorum ante Ordines acceptos ductarum.

2. Nulla in Sacra Scriptura extat prohibitio: quin Veteri in Testamento licebat; in Nouo ad Timotheum & Titum iubet eligi castos.

3. Puritas ministerii castitatem requirit, vt conuenientem; non vt Necessariam. Ideò Concilium Ancyranum, à S. Leone confirmatum, permisit etiam post Diaconatum ducere Vxores.

II. Iure Ecclesiastico & Apostolico Coelibatus est Ordinatis mandatus; vt nec prius ductis vxoribus fas vti. 1. Ex Sacra Scriptura vti deducant S. Patres: Vide meum *Antichristum part. 2. q. 19.*

2. Ita Concilia; vt Ancyranum an. 314. Car.

Carthaginense II. Canon. 2. anno 254. causam promit: *Vt, quod Apostoli docuerunt, & seruauit Antiquitas; nos quoque custodiamus.* Sic & Concilia Italiæ, Galliæ, Hispaniæ, Germaniæ antiquissima ante annum 700. Mendax ergo Melanchthon in Confessione Augustana legem cœlibatus primum in Germania fixam esse post annū 900. 3. Ro. Papæ, itemque S. Patres antiquissimi Græci, Latiniq; consentiunt apud Bell. l. 1. c. 19.

4. Exempla fauent laudatissimorum Episcoporum, & Clericorum inde vsq; ab Apostolis continentium. Magdeburgenses Centura 4. s. 6, 7, 8, 9. 10. 11. de vxo a. 15 proferunt exempla multa.

At sunt *Vel* de ductis ante Ordinationem: *Vel* de minoribus Clericis: *Vel* de illaudatis uiris: *Vel* expresse mentiuntur.

4. Quia Matrimonium impedit Ecclesiastica munia Sacrificandi, ob impuritatem: Orandi & Legendi, ob hebetationem ingenii: Prædicandi ad uirgines & uiduas de castitate: Curandi animas, ob curas temporales: Procurandi pauperes, ob curam prolium. Et uix distinctio foret Clericos inter & Laicos.

QVÆSTIO XLIX.

Quæ Sectariorum sunt documenta?

I. LVTHERI & LVTHERRANORVM.

Iubetur, Tit. 1. elegi ἀνευλατῶν, id est, sine crimine: quo isto? *Sit unus uxoris uir, si is habens fideles, se n. fornicetur.*

RESPONDEO. I. Sit sine vlla, quæ reprehendi posset, etiam specie criminis; ut bigamia, index est incontinentiæ. Ita

Chrysof. hic. 2. Aug. tract. 41. in Ioan. &c. Sit sine grandi crimine: quin cum multiplice uirtute, ut monogamia, sobrietate &c.

II. 1. Cor. 7. *Vnusquisque uxorem suam habeat, vnam, non plures, nisi succelluè. 1. Tim. 3. Diaconi sint unus uxoris uiri.*

RESP. Patres sic exponunt, non habeat, aut non habuerit, nisi vnam.

III. 1. Cor. 9. *Annon habemus potestatem circumducendi sororem uxorem: sicut Apostoli. &c.*

RESP. *Mulierem* dicit, non *Uxorem*; & ad usum vitæ, non luxuriæ.

IV. *Sit unus uxoris uir*, id est, Luthero, vnam habeat; Magdeb. non plure. simul.

RESP. I. Tim. *Vidua eligatur, quæ fuerit unus uiri uxor*, id est, monogama: non ut Luth; & Magdeb. Nec id ætatis vlli gentium mos erat duas habere simul. Ita S. Patres. Ita praxis Ecclesiæ, bigamos nūquam ordinantis: ad Christi conformitatem, qui vnus Ecclesiæ Caput est.

V. Magdeburgenses. Sanctus Vdalricus scribit, S. Gregorium Clericis ademisse uxores; deinde in eius scriptura reperta 6000. capitum: & mox decietum suum reuocasse, & tenuisse.

RESP. I. Ibidem dicitur, Papam posse cogere ad cœlibatum. 2. Epistola est ad Nicolaum II. qui obiit an. 867: At S. Vdalricus factus est Episcopus an. 903. Ergo fictitia est epistola: Sanè autorem probatum habet nullum.

CALVINI & CALVINISTARVM.

I. Deus reliquit matrimonium cuique liberum: & eius prohibitio est hæretica. 1. Tim. 4.

RESP. Placet libertas; proinde Ordinandis ponitur conditio cœlibatus seruandi. Et Paulus notat reprobantes

Dd 3 nu.

nuptias vniuersè vt malas: qualis Tarianus, Marcion, Manichæus. Mentiturque Calvinus 1. Timoth. 3. ordinandis poni conditionem, vt esse debeât *vnus vxoris viri: cum nubere sit liberum cuiq;* *Qui nubit, benè facit; qui non nubit, melius facit.*

II. Heb. 12. *Honorabile connubium in omnibus: ergo & in Sacerdotibus.*

RESPOND. Ergo etiam in sanguineis foret honorabile; quod improbat tamen Calvinus *Instit. libr. 4. c. 19. §. 37. Quare, in omnibus, significat ex omni parte; A pud omnes in omnibus legitimè copulatis.*

III. Apostoli. 1. Corinth. 9. circumduxerunt vxores: Philipp. vlt. Rogo te *Germane compar; id est, germana.*

RESPOND. I. De Apostolorum vxoribus ante Apostolatam variant scriptores: Certum est, post vocationem eos, *Matth. 19.* reliquisse omnia, etiam vxores. Ita S. Hieronymus, &c. 1. Corinth. 9. loquitur de piis fœminis; quales & Christum secutæ sunt. Ita Patres. 2. Dein; melior Versio est, *Sororem mulierem.* 3. Et S. Clemens ait, secutas, quæ fuerant vxores; cessante iam re vxoria.

Et Paulus ad virum Germanum loquitur. Sic Patres.

IV. Solus Paphnutius Concilium Nicænū inhibuit, ne interdiceret vxores Clericis.

RESP. I. Is censuit permitti vsum earum, quas ante Ordinationem duxissent. 2. Et, Dissuasit pœnas grauiores decerni incontinentes. 3. Et, ait S. Gregorius, *Socrates*, qui id scripsit, *multa mentitur.* 4. Et, Concilium Nicænū canone 3. prohibet, ne Sacerdotes, Diaconi, Episcopi, mulierem domi

habeant, nisi matrem, sororem aut amatam. 5. Et fatetur Lutherus libro de Conciliis parte. I. Concilium noluisse sequi Paphnutium.

V. MELANCHTHON. Coniugium est de iure diuino & naturæ: Genes. 1. *Crescite, & multiplicamini*

RESP. Benedictio est, non præceptū. Sique hoc; affirmatiuum est tunc, illos obligans, nunc, aliquos sic vocatos. Ita Tertullianus, Cyprianus, &c.

VI. 1. Cor. 7. *Propter fornicationem vnusquisque propriam vxorem habeat.* Quia donum continentia non est cuiusque.

RESP. I. Loquitur de incontinentibus: nam continentes dicit *melius facere.* 2. Et, *Quia non omnes capiunt Verbum hoc;* idcō non omnes fiunt Clerici, Deus autem, quibus dedit Velle continere, dat & Perficere, si velint. Ita S. Patres, Tertullianus, Nazianzenus, Chrysostomus, Hieronymus, &c. 3. Non igitur Cœlibatus scandala parit; sed abusus eiusdem violati.

Q V Æ S T I O L.

An Clerici DECIMAS, Possessiones, & Temporalia iure possideant?

LUTHERANVS Erasmus in annotationibus ad Nolum Testamentum ait, Decimarum exactionem esse tyrannicam.

2. Fratricelli; debent sibi, Apostolica in paupertate viuentibus; non Ecclesiasticis ditandis, aut ditibus. 3. Wicleff: Decimas esse eleemosynas meras, posseque negari Clero propter peccata. 4. Canonistæ: Esse, etiam quoad Quotam, iuris diuini; non Ecclesiastici.

AUTOR. I. Clerum alià populo; Magistratui contribui; iuris naturæ est. Ita Genes. 14. Abraham Melchisedeco

pen-

pendit decimas, vt Sacerdoti & Regi. Iuris diuini est idem, in Veteri Testamēto sic iubente Deo Leuitis dari, *Leu. ult. Num. 18. Malach. 3.* Quæ præcepta quæ Moralia sunt, etiam Christianos obligāt; non quæ iudicialia: teste Clemente *lib. 2. Const. Apostolic. c. 29. 38. &c.* Quippe Christiana debet abundare iustitia, *Matth. 5. plusquam Phariseorum.* Sic & S. Patres, & Concilia prisca. Estq; ratio: quia Laborāt pro bono publico: ideò decimæ debita sunt non vt eleemosynæ, etiā discipulis. Ita S. Scriptura in *Antichristop. 2. q. 20.*

II. Dare Decimas, quoad Quotam hanc, non est iuris diuini Christianis. Quia hoc nusquam extat. Et præceptum Veteris Testamenti non erat Morale: nec enim erat ante Moylen: Nam Abraham vltro dedit: *Iacob, Genes. 28. vltro vouit.* Nec est propriè Ceremoniale; quia non ad colendum Deum ordinatur; sed ad æquitatem inter homines. Et, iudicialia sublata sunt.

Debentur tamen iure diuino quoad substantiam; etsi non quoad Quantitatem istam. Iura etiam Ecclesiastica quotam decimarum determinarunt, non vi Legis Veteris, sed exempli. Vnde tum Clericus potest renunciare suo debito decimali: Tum Ecclesia legem suam mutare: Tum Consuetudo contraria Legem abrogare. Ita *D. Tho. 22. q. 7. a. 2.* Idque quæ Ecclesiastica est Lex de quota: non, quæ naturalis quoad substantiam.

QVÆSTIO LI.

*Quo iure sint EXEMTI Clerici,
RES, & cause Ecclesiastica
ab Seculari potestate?*

LV THERANI: 1. *Ve Petrus Martyr in Rom. 13.* Negat Principes dare posse Clero priuilegium Exemptionis: quod sit contra ius diuinum, omnes politico subiiciens Magistratui. 2. BRENTIVS in *prolegomenis.* Melanchthon in *Lois cap. de l'au- gūr Res & Causes Cleri* politice subiiciunt tribunali- bus.

3. CALVINVS *Inst. l. 4. c. 11. §. 15.* In omnibus subiectos vult, exceptis causis merè Ecclesiasticis.

SVADENT istis. 1. Quia Constantinus edixit, *Si quis Episcoporum tumultuatus sit, mea executione coercetur:* Eiecitque Eusebium in exilium.

2. Martyr. *Iure diuino omnia anima subiuoribus Potestatibus subiecta est, Rom. 13. Ergo non poterunt Reges Clerum eximere.* 3. Marcellus. *Matth. 17.* Christus soluit tributum, quæ a debuit.

AUTOR. 1. In causis Ecclesiasticis Clerici sunt exempti iure diuino. 1. Quia regimen Ecclesiasticum distinctū est à politico, & isto sublimi^o. patet supra *quæstione 2. 3. & 12.* 2. Christus Petro & Apostolis omnem potestatem suam commisit, vt Pastoribus in oues. Supra *q. 19. 20. 21.* 3. Apostoli, eorumque successores Ecclesiam diu rexerunt, cum nulli essent Principes Christiani: nec ad politicos causas retulerunt. 4. Sic Concilia sancierunt, Patres docuerunt. &c.

II. Clerici non sunt exempti ab legibus politicis, non contrariis iuri Canonico, aut officio Clericali: sed directiue subsunt. 1. Quia Clerici sunt ciues & partes politicæ. 2. Papa permiserunt.

Non tamen Clerici possunt iudicari à sæcularib^o, etsi in legem ciuilem peccassent. Quia sic Papæ, Concilia, Imperatoresque decreuerunt. Absurdum est Pastorem ab oue iudicari.

III. Bona Ecclesiastica sunt à tributis sæcularium exempta: idque iure, non simpliciter naturali, nec merè positivo;

tiuo; sed iure gentium, quod partim est naturale, partim positium. Hinc mos omnium fuit gentium; Sacris deditos; & quæ ipsorum essent, pro exemptis haberi. Vt Leuitæ, *Exod. 20. Num. 1.* Sacerdotes, *Genes. 4. 7.* sub Pharaone: Et *1. Esdra 7.* sub Artaxerxe. 2. Vt Anima corpori præest, non subest: ita nec Clericia subesse debet Politicæ, in Sacris. Vide *Antichristum p. 2. q. 21.*

DICO AD I. Quos Concilium Nicænum prius damnarat Arianos; sententiam in eos est executus Imperator.

AD II. Rectè: At Ecclesiastica potestas est sublimior: ergo non subiecta inferiori sæculari in rebus aut sacris, aut ad sacra pertinentibus.

AD III. Christus soluit, quia voluit, non quia debuit. *Nam liberi sunt filii: Sed ut non scandalizemus eos, vade &c.*

VIII. DE MONACHIS.

QVÆSTIO LII.

Quàm durum in Monachos odium Luthero-caluinistarum?

LUTHERVS in obsecro suo Epithalamio ad *1. Cor. 7.* Omnes eos qui Cælibem vitam in monasteriis ducunt, idolo Moloch corpora sua cremare confirmat. *Ibidem*, Statum Religionis nil valere; ethnicum, terrenum, sæcularem; ac veluti lutum esse scribit. &c. Magdeburgenses Centuria *4. c. 10.* aiunt. *Quis non hæc hominum monstra execretur, ut inimicos humana societatis, & contra totam secundam Tabulam delinquentes? Melanchthon in Apologia articulo de votis: Vota & opera Monachorum appellat observationes fatuas, hypocriticas simulaciones, Traditiones pharisaicas, & Mahumeticas.*

CALVINVS *Inst. l. 4. c. 13.* ait, Monachos omnes esse Sophistas cucullatos, qui ab

Ecclesia discessionem fecerint, & se totos diabolo consecrarint: Monasteria esse lupanaria; Vota monastica, retia Satanæ.

Sic & hæresiarchæ in *Genealog. p. 2. q. 15.*

AUTOR. 1. Filii tenebrarum æquis oculis nequeunt lucem Religionis intueri; desertores militiæ oderunt castra Sanctorum. *Nam*, ait S. Antonius apud S. Athanasium, *omnis quidem Christianus Diabulus odit; sed probus Monachos, Christi, virgines tolerare nullo modo potest.*

2. Dissimillima de iis S. Patres, quorum pars magna & ipsi monasticen coluerunt: Quibus à Christo, *Matth. 19. Marc. 10. Luc. 18.* centuplum in hoc sæculo; sedes honoraria in iudicio; locus in cœlorum regno promittitur. Sed vniuersè hæc satis,

QVÆSTIO LIII.

Qualis Origo fuerit Religionum?

LUTHERANI. Vt Magdeburgenses *Cent. 4. c. 8.* *Cæpit hoc sæculo 400. primum monasticæ: scilicet ab Antono o Michano. &c.* Idque *Cent. 5. c. 6.* partim obsecratione doctrinæ de iustificatone, & veru cultibus Deip. ritum ex praua amulatione Essenorum; *Cent. 2. c. 6.* partem casu, ut fugerent persecutionem; ut de Paulo S. Hieronymus testatur.

CALVINVS *Inst. l. 4. c. 13. §. 10.* Melanchthon in *Apologia articulo 27.* aunt fuisse quidem quarto, & quinto sæculo Monachos aliquos; sed eos, qui nunc sunt, cum eis habere commune nihil: ideoque hodiernum monachatum rem esse nouam.

SVADENT istis. 1. Quia an liber de vita S. Antonii monachis ab Athanasio conscriptus, dubitant Magdeburgenses *Cent. 4. c. 10.* 2. Quia, Negant iidem *Cent. 1. l. 2. c. 10.* Erasmus, Lutherus, Calvinus, &c. librum de Ecclesiæ hierarchia esse Dionysii Areopagitæ. 3. Quia negant, *ibidem c. 3.* Philonem de Christianis, sed Estenis, scripsisse.

AUTOR. Tria asserimus: vnde & SVADENT

SVASIONVM vtrò liquebit solutio.

I. Religiosa vita diu ante quartum sæculum cœpit. 1. Teste S. Scriptura in meo *Antichristoparie* 2. q. 22. 2. S. Athanasius memorat S. Antonium, qui sæculo quarto claruit, petisse monasticen edoceri ab iene monacho. 3. S. Dionysius, teste *Damalo*, ex monacho ad Papatum est assumtus anno 266. 4. *Tertullianus* libro de *uelandis virginibus*, distinguit inter Virgines mundi, & Dei; quòd hæc solenni professione se consecrarent Deo. Sic & Cyprianus. 5. S. Dionysius Areopagita scripsit epistolam ad Demophilum Monachum: & *libr. de Ecclesia hierarchia*. c. 6. explicat monasticę professionis formam. 6. Philo Iudæus libro de *vita contemplatiua Suppli. um* describit mores ac vitam monachorum & monialium; quos instituit S. Marcus in Ægypto.

II. Origo Religionis professæ non fuit *Casus*, vel *Error*, aut *praua Imitatio*; sed perfectionis studium. Nam, etsi Paulus persecutionem fugiens Eremiticam colere cœptauit; Antonius tamen, alique ante eum Cœnobitæ, ac post eum Eremitæ solo perfectionis studio Monasticen obseruarunt. Paulus prior tempore; Antonius prior magisterio fuit; quòd hic discipulis habuit, iste nullum; secuti Basilius, Augustinus. &c.

III. Religiosi Ordines quoad essentiam, sunt iidem cum priscis; sc. quoad tria vota professæ; testibus S. Basilio & Augustino; quos Calvinus ac Melancthon agnoscunt pro antiquis Monachis. *Bellarmin. libr.*

2. de *Monach.*

cap. 5.

QVÆSTIO LIV.

An sint CONSILIA Evangelica; differantq. à Preceptis vs Vtilia?

LUTHERVS libro de *votis monasticis*, & in *Epithalamio*: Melancthon, Martyr, Brentius, CALVINVS *Instit.* 1. 4. c. 13. pernegant vllum esse Consilium Evangelicum. LUTHERVS in *asert. art.* 3. vnum esse virginittatis ait: At in *Epithalamio* reuocauit opinionem.

Distinctè tria dicunt. 1. Tria vota, si putentur esse Dei cultus, impietas est. 2. Obedire, cui non debetur, quasi ad Dei cultum; est stultum. 3. Castè viuere ad expeditius obeunda munia Euangelii, bonum est: Non tamen possibile, nisi qui scit datum sibi. Idque fit miraculo.

Sic & prisci olim, pluresque hæretici. Vide in mea *Geneal.* p. 2. q. 15.

APOSTOLICI, cum Pelagianis, contra opulentiam tria afferbant. 1. Matth. 19. *Facilius est camelum &c. quàm diuitem &c.* Sed istud est impossibile; ergo & hoc. Ideo docuit Dominus Vendere omnia & dare pauperibus. 2. Luc. 14. *Nisi quis renunciarit omnibus; non potest meus esse Discipulus.* 3. Matth. *Estote perfecti;* dicitur omnibus; at huc opus omnia vendere.

DICO AD I. Augustinus epistola 89 & 94. ait: *Quod impossibile est hominibus possibile est Deo.* Quin & Crates Thebanus, Antisthenes. &c. ethnici philosophi potuerunt abicere bona. Extenuetur camelus, & transibit acum.

AD II. Loquitur de præparatione animi; nam & animam vult renunciari.

AD III. *Matth.* 5. agit de perfectione cunctis necessaria: *Matth.* 19. de vtili solum.

LUTHERO-CALVINI STARVM SVASIONES fuitales. 1. Matth. 17. *Angustaporta est, & arcta via: &c. & pauci intrant. &c.* Ergo plus facere, quàm lex exigit, ne-

Ee mo

mo potest. 2. Nunquam implemus legem; eū in opere nostro semper aliquid deest: ergo minus opera supererogationis præstare possumus. 3. Luc. 17. *Cum feceritis omnia, dicitur serui inutiles sumus*: nil ergo supererogatorium est, sed omne debitum. 4. Nunquam facimus, quod debemus: unde orandum, *Dimitte nobis debita nostra*. Ego minus facimus plus, quam debemus. &c.

AUTOR. Sunt Evangelica Consilia plura, maximè tria votorum Religionis; & ea nec præcepta, nec indifferentia: sed grata Deo. 1. Teste Scriptura. *Itaia 56. Non dicat Eunuchus; ego lignum aridum. &c. Dabo eis nomen melius à filiis, & filiabus.* En meritum Esseque Consilium, docent Patres Hieronymus, Cyrillus, Basilius, &c.

2. Sap. 3. *Felix sterilis & incoinquinata, quæ nesciuit thorum. &c. dabitur enim ei fidei donum electum.*

3. Evangelica Testimonia vide in meo *Antichristo* p. 2 q. 23.

4. Apostolica sunt plura. 1. Cor. 7. *Bonum est mulierem non tangere. Dico in nuptis & viduis, bonum est, si sic permanserint, sicut & ego. Volo omnes vos esse, sicut me ipsum, continentes. De Virginibus præceptum non habeo; Consilium autem do, tanquam misericordiam consecutus à Domino, ut sim fidelis. Item. Qui matrimonio iungit Virginem suam, bene facit; qui non iungit, melius facit. De Vidua: Cui vult, nubat, tantum in Domino: beator autem erit si sic permanserit; secundum meum Consilium. Puto autem quod & ego Spiritum Dei habeam.*

I. LUTHERVS in Epithalamio vult ibi dissuaderi Continentiam: quod propter fornicationem unusquisq; suam uxorem habeat.

CALVINVS allegatur, & addit: Illud,

Bonum est homini mulierem non tangere: simile esse isti: Bonum est non comedere. 2. Martyr illi opponit hoc Gen. 2. *Non est bonū, hominem esse solum.* Et dicit, Paulum loqui de certis sui doni continentia. 3. Paulus solum laudat continentiam, ut vilem temporaliter, quod liberet à curis matrimonialibus: ita Lutherus. Melancthon etiam spiritualiter; quod cælibes sint expeditiores ad orandum, prædicandum &c. Non verò ad merendum, aut placendum Deo.

DICO AD I. Illud *Vnusquisq;* explicat ibidem isto: *Qui non se continet, nubat.* Ita Aug. lib. de Virg. c. 16. *Exhortatur ad continentiam perpetuam, ut aliquantulum etiam à nuptiis deterreret.*

AD II. Deus loquebatur ad carentem mala concupiscentia ante peccatū Adæ, habentemque donum continendi, quando vellet quod iam licet nō omnes habeant, habere tamen possunt, si petant à Deo. &c.

AD III. Idem docuit Iovinianus. Et, S. Augustinus libr. de Sacris Virginibus dicit, quod *si mirabiliter desipiunt.* Placēt Deo continentes & merentur: quia *Virgo cogit, ut, quæ Domini sunt, quomodo placeat Deo, ut sit sancta corpore & spiritu.* Ibidem. *Non ut laqueum vobis iniiciam; sed ad id, quod honestum est; & quod facultatem præbeat sine impedimento Dominum obsecrandi.* Item: *Beator autem erit si sic permanserit.* Est igitur continentia de Consilio, & possibili.

5. Accedit Apoc. 15. *Nemo poterat dicere Canticum, nisi illa 144000. Hi sunt, qui cum mulieribus nō sunt inquinati, Virgines enim sunt, & sequuntur Agnum.* En meritum singulare. Neque mysticè locus hic intelligi potest, ut Magdeburgenses volunt, de non inquinatis idololatrā fornicā-

nicatricis Babylonicae. Nam fictum hoc nouumque est; S. Patres de veris Virginitibus interpretantur. Exempla, Patres, Rationes, vide in *Bell. l. 2. c. 10. 11. 12.*

QVÆSTIO LV.

Sitne possibile quid ultra Præcepta seruare?

LVTHERO-CALVINISTÆ pernegant quæstione præcedente argumentis quatuor. Quibus addunt ista:

5. MARTYR. Dominus iubet se diligere extoto corde, &c. vnde nil superest non debuit, Augult. hb. 1. d. chr. Ch. ist. *Cum ait, toto corde, nullam vitam nostram partem reliquit, quæ vacare debeat.* 6. Præceptum dilectionis, & illud *Non concupisces*; in hac vita impleri non potest. Ita Patres. 7. Nolle Deum plus amare, si plus possis, peccatum est: ergo nil potes superaddere, quod non debeas.

AVTOR. Possibile est & meritorem, satisfacere præceptis, pro humana fragilitate, ex gratia; & tamen etiam Consilia supererogatoriè obseruare. 1. Patet ex suprà allegatis. 2. Exemplis primitiuae Ecclesiae: *Act. 4.* Omnia in commune donantium; Continentiam colentium, vt *Act. 21.* quatuor filia Philippi; quod vt magnum quid refertur. *Philo libr. de vita contemplatiua.* Iustinus in *Apologia 2.* Tertullianus in *Apologético c. 9* produnt de plurimis Continentibus. 3. Ratio: Omnis res ac natura duo habet: necessarium ad esse, & necessarium ad bene esse. Vt homo, quod constat membris, est ad esse quod trece otus sit, robustus &c. ad bene esse est Sic Perfectio necessaria est ad esse Saluari per obseruationem præceptorum: Ad bene esse, gloriosius beari per Consilia obseruata,

DICO AD I. Lex Dei est difficilis ex se: medium enim tangere, arduum: Facilis, habenti gratiam & charitatem. 1. Ioan. 5. *Mandata eius graua non sunt.* Matth. 11. *Iugum meum suauis est.*

AD II. Deest; quia tendimus ad perfectionem viatores; & hoc satis hinc Deo, nobisque est. Ideo Dominus respondens iuuenem, se mandata seruasse, dilexit vt veracem, non vt mendacem. Nec isti perfectioni officit repugnantia concupiscentia; dummodo sint motus eius inuoluntarii. Hinc anima Deum, & time: *Cum omnia fecisti, dice, seruus inutilis sum.*

AD III. Dicitur: *Cum feceritis Hac omnia, quæ præcepta sunt vobis &c.* Vnde Ambr. 1. de Viduis. *Hoc virgo non dicit: non ille, qui omnia vendidit: sed quasi reposita expectat premia &c. quasi seruus utilis &c.* vult tamen tales se humiliare, velut inutiles.

AD IV. Ita dicimus ob peccata venialia, in quibus *iustus in die septies cadit.*

AD V. Illud, *ex toto*: significat diligendum Deum appetitiuè, nil ei præferendo vel æquando: Quod seruari potest; plusque, minusque diligi: Nam diligit ille plus; qui etiam à licitis abstinet &c. Vide *Bell. c. 13.*

AD VI. Præceptum dilectionis potest impleri appetitiuè diligendo: Etiam hoc *Non concupisces*, scil. voluntario appetitu.

AD VII. Est peccatum, si nolis ex contemptu, vel acedia, vel superbia; vel tamen plus diligere, quàm diligas, etiam à licitis abstinendo, hoc licet;

& fieri potest; & meritorem est.

Ec 2 Quæ.

QVÆSTIO LVI.

An VOTVM sit Cultus Dei?

LVTHERI, CALVINI QVE sententia eadem est: Vota ad Deum colendum fieri non possunt, nisi de rebus præceptis.

SVADENT. Quia omnis cultus voluntarius, id est, non præceptus, Deo placere nequit: Rom. 14. *Quod enim non est ex fide sc. verbi Dei præcipientis, peccatum est.* Et col. 2 reprehenditur ἐθειλογησεία, seu superstitio.

AVTOR. Vouere est actus Religionis; ergo & Reddere: iuxta Isa. 19. *Colent Deum in hostiis, & vota vouebunt, & soluent.* 2. Calvinus *Inst. l. 4. c. 13. §. 2.* fatetur, Vouere esse officium religionis, & promittere Deo: ergo Reddere votum est fidem seruare Deo: at hoc est immediatè colere Deum. 3. Iuramentum est cultus Dei etiam de re non præcepta; fateatur Calvinus *Inst. l. 2. c. 8. §. 23.* Ergo & votum. Num. 30. *Si mulier vouerit aliquid, & verbum de ore egrediens animam eius obligauerit iuramento, voti rea erit: reddet, quod promisit.* 4. Ex voto soluere rem non præceptam falsis Diis, idololatria est: ergo eandem ex voto soluere Deo, latría est.

5. Omni actu virtutis non præcepto, facto tamen in honorè Dei, colitur Deus: Vt, *Luc. 2.* Anna seruit Deo ieiuniis. &c. Ergo magis colitur actibus votiuis. 6. *Genes. 28* *Votum vouit Iacob &c. Decimas offeram tibi. &c.* hoc de re non præcepta vouit. David item vouit se templum extructurum Deo, 2. *Reg. 7.* neque præceperat ideí Deus: Sic vota *Leu. 27. Num. 6. 30. Deut. 12. & 23.* non præceperat Deus; & facta tamen sunt ad cultum Dei.

DICO. Apostolus vocat ἐθειλογησεία, actus Deo non probatos, rerum inanum, quæ non sunt materia cultus diuini; vt est numerus lotionum, abstinentia à cibis, vt natura immundis. Et, *fides* tam est de Consiliis, quàm præceptis Scripturæ.

QVÆSTIO LVII.

An Vota in Nouo Testamento cessarint sublata, sublato antiquo Testamento?

LVTHERO-CALVINISTA Petrus Martyr contra etiam Lutherum & Caluini id præfatióe affirmat.

SVADET. 1. Quia Votum in Nouo Testamento non nominatur, nisi cum de votis Legis fit mentio; ergo est Legale tantum. 2. Quia Professio fidei totos nos obligat Deo: ergo si vouetur: vt si ob signatis tabulis ac testibus patris potestati se filius obligaret, ante obligatus Decalogo. 3. Quia libertas Evangelii infringitur votis; vitæ enim genera esse libera voluit Christus, vt quæ nec omnibus, nec omni tempore conueniant. 4. Qui vouet, iniuriam Deo facit, faciens necessaria, quæ is libera esse voluit.

AVTOR. I. Negat Scriptura cessare vota in Nouo Testamento. Isa. 19. *Colent eum in hostiis; Vota vouebunt Domino, & soluent.* Psal. 75. *Vouete, & reddite Domino:* At hæc Patres intelligunt de votis religiosis Noui Testamenti. 1. *Timoth. 5.* *Cum luxuriata fuerint, &c. habentes damnationem, quia primam Fidem irritam fecerunt:* August. in Psal. 75. id est, *Vouerunt, & non reddiderunt.*

II. Neque vota sunt ceremonia Legis; Quia ante legem vouit Iacob. Dein; illa solum cessarunt, quæ in Veteri Testamento Christum venturum præfignabant. Vide *Bell. c. 17.*

DICO AD I. Res voti extat in Nouo, etsi non nomen. Et præceptum voti

voti soluendi Morale est; idè non antiquatum.

AD II. Obstringit in rebus præceptis; non in arbitrariis quæ sunt Consilii Evangelici. Ita patri se obstringere filius potest in rebus sui iuris.

AD III. Si Christus libera vitæ genera esse voluit, cur multi se matrimonio vinculant? Dein; Negat Martyr quicquam esse adiaphorum & liberum, sed præcepta omnia. Libertas autem Evangelica est à peccato, non à lege. Rom. 6. *Liberati à peccato, serui facti estis iustitiæ.*

AD IV. Non pugnat gratitudo serui, facientis sibi necessarium, cum benignitate Dei relinquentis quid liberum.

Q V Æ S T I O L V I I I.

*An promissio Baptismalis sit
Votum?*

LVTHERVS & CALVINVS consentiunt in ista. 1. Vota ad Dei cultum fieri solum posse de rebus præceptis. Ideoq; commune votum esse, factam in Baptismo promissionem. 2. Posse voueri ad negotia vitæ expeditius peragenda, vitandaque peccata. 3. Vota monastica esse impia ac soluenda: quod fiant opinione cultus diuini, & de rebus non præceptis.

SVADENT de voto Baptismi. 1. Quia Christus antius peccant, & puniuntur, legem non seruant, s. quam infideles: igitur obligationem habent, quam non hi. 2. Augustinus in Psal. 75. *Quid debemus vouere? Credere, sperare, bene viuere secundum communem modum. &c.*

AUTOR. Promissio in Baptismo non est propriè votum. 1. Quia vota esse voluntaria debent: Deut. 23. *Si nolueris polliceri, absque peccato eris. Si vo-*

ueris; non tardabis reddere: At promissio baptismalis est necessaria: cum ad eum obligemur omnes. 2. Quia alia vota, quæ pro infantibus edant parentes, non sunt rata si adulti nolint: at in Baptismo facta pro iis promissio sic eos obligat, vt cogi possint inuiti, ceu mēbra Ecclesiæ, 3. Si promissio baptismalis esset votum, peccata Christianorum essent duplicata, vt, contra Legem, & contra votum; essentque sacrilegia, nec minus peccarent, quàm religiosi.

DICO AD I. Grauius peccant Christiani ob ingratitudinem; non ob aliam obligationem.

AD II. Augustinus ibi votum accipit largo modo, quo votum propriè dictum, & etiam omnem promissionem comprehendit.

Q V Æ S T I O L I X.

An Paupertas voluntaria, & Obedientia rectè voueantur Deo?

LVTHERO-CALVINISTÆ negant. SVADET Brentius in Confessione Wirtembergica cap. de votis: Vouens paupertatem, 1. Si sit pauper, nil habet quod vouere possit; Vt si in morbo quis voueret se agrotaturum. 2. Si dines; aut vouet daturum se in commune; & hoc est fugere paupertatem: 3. Aut daturum omnia pauperibus spe meriti; & hoc est contra fidem; quia Christus omnia nobis meruit.

AUTOR. 1. Voluntaria paupertatis Votum sanctum est: 1. Euangelio teste: Vide in Antichristo p. 2. q. 26. 2. Quia, Act. 4. *Credientium cor vnum & anima vna: Nec quisquam eorum, que possidebat, aliquid suum esse dicebat: sed erant illis omnia communia.* Idque ex voto factum,

Ecce 3 teste

teste S. Augustino serm. I. de communi vita Clericorum: Sicque se fecissent: Et queritur non sic obseruasse votum Sacerdotem, qui Deo societatem professus erat, vt hanc teneret, nihil haberet, testamentum non faceret: fecit autem testamentum, & Ecclesiam sibi heredem. *O fructus natus non de arbore, quam plantauit Dominus!*

3. Ananias, Actorum. 5. & Saphira vxor eius contra vitæ communis professionem, sibi clam reseruarunt quid proprium; & morte iubitanea conciderunt. Petrus Martyrait: Non video hic Votum. At circumstantiæ id ostendunt. 1. *Fraudauit de pretio agri, conscia vxore sua:* Ergo rem ante obligarat debitam; alioquin non fraudare potuisset. 2. *Rem non præceptam vouerant:* quia, *Nonne manens tibi manebat, & veni datum in tua erat potestate?* 3. Deo rem deuouerat; ideo sacrilegium luebat: Vnde *Cur tentauit Satanas cor tuum, mentiri te Spiritui Sancto, & fraudare de pretio agri?* Istud est fallere fidem, voto datam Spiritui Sancto. Ita S. Patres apud Bellarm. l. 2. c. 20.

DICO AD I. Etiam pauperes ab opib. recedè vouent; dant enim, quod acquirere potuissent. Augustinus epist. 89. *Neque mihi minus imputabitur, quia diues non fui. Nam nec Apostoli, qui primi hoc fecerunt, diuites fuerunt. Sed totum mundum dimittit, qui & quod habet, & quod optat: habere, dimittit.*

AD II. Ideo dixit Dominus, Matt. 5. *Beati pauperes;* non, beati ægroti. Ideò, omnia in commune ponere, & paupertatem amare, & amplecti, ceu *Credientium primi, Act. 4.*

AD III. Id contra fidem esset, quod Christus suauis adolescenti; *da pauperibus?*

II LUTHERO-CALVINISTAE obedientiam deuotam Deo aspernantur, vt stultam vtque impiam execrantur.

SVADENT. I. Quia, LUTHERVS libro de Votis Monasticis, Cum o. ed. re omnibus no. Scriptura iubeat Phl. 2. *Superiores inuicem arbitrantur* 1. Pet. 2. *Subiecti stote omni creatura propter Deum: omnino contra scripturam sit vni in manus professio obedientiæ q. alidica: Deo, Venio tibi in illis. ut se. unum Euangelium tuum omnibus subiectis: sed tantum vni maiori.* 2. Petrus Martyr in 1. Cor. 7. *Pretio emi stus, no. ut fieri serui hominum, s. ceali voto obedientiæ.*

CALVINI his consciscunt. Vide supra questione 54.

AUTOR. Grata Deo, meritoria Christiano professæ est Obedientia. 1. Quia, Ierem. 35. Filii Ionadab laudantur, quòd in re non præcepta, aiunt Rabani hic; *firmauerunt ut præceptum patris sui: populus autem iste non obediuit mihi.* Neque in hac re; non bibendo vinum, non serendo agros, non habitando in domib., sed tentoriis; tenebantur vi Legis diuinæ parere patri, *Et manerunt tan. en. præceptum,* etiam de sancto patre. Vnum exemplar futuræ Religionis professæ, ceu peregrinatum super terram. 2. Sic Euangelium docet obedire. Vide meum *Ant. christum p. r. 2. quæst. 26.* Proinde ait Augustinus in Plal. 75. *Nemo positus in Monast. r. frater d. cat: Recedo: Neque enim soli, qui hic sunt, peruenturi sunt in celum: & illi, qui ibi non sunt, ad Deum no. pertinent. R. sponderur ei: Sed illi non vouerunt; Tu vouisti. In Pl. 99. Dum non persene auerit implere quod vouit, si d. serior tam sancti propositi, & reus voti non redditi.*

DICO AD I. Commendatur ibi humilitas; non consula sub omnibus omnium obedientia. Sic enim nul-

ll. cl.

li esse deberent, quí iuberent. Per, *omni creatura*, intelligit omnem in potestate positum, *sive*, ait, *Regi tanquam precellentis; sive Ducibus tanquam ab eo missis*. Neque tamen Reges sunt immunes ab obedientia Deo & Legi debita.

AD II. Vetat obedire hominibus propter homines, sed propter Deum Col. 3. *In simplicitate cordis timentes Dominum. &c. non ad oculum seruientes.*

Q V Æ S T I O L X.

Votum Continentiæ num ritè fiat, ac teneat?

L V T H E R A N I iuxta & C A L V I N I A N I, cum priscis hæresiarchis, negant. Vide *Genealogiam par. 2. q. 15.* Suadere id nituntur pluribus; de his nos infra q. 61.

A V T O R. Sanctum est castitatis Votum. 1. Teste S. Scriptura, in professione Mariæ, Luc. 1. *Virum non cognosco.* In doctrina Christi Matt. 19. *sunt Eunuchi qui se castrauerunt propter regnũ cælorum.* In doctrina Apostoli, 1 Tim. 5. *Luxuriate, damnationem habentes; quia primam fidem irritam fecerunt.* Quæ singula S. Patres ad Votum castitatis professæ interpretati sunt.

2. Idem Votum asseruerunt Concilia plura. Pontifices item, ac Imperatores: Patres quoque plurimi; Apud Bell. l. 2. *de Mon. c. 22. 23. 24. 25. 26. 27.*

3. Ratio ex Dignitate fauet, & Utilitate. Dignius est ex Voto continere, quàm uti matrimonio: teste Scriptura supra *quest. 54.* Ideo S. Patres vitam continentem affir mant esse perfectam: quicquid obgannat Martyr. Item utilius ac salutarius est animæ, Deoque gratius, ex

voto quid operari, quàm sine voto; Cum ad votum hortetur Scriptura, Psa. 75. *Venete, & reddite:* Cum ex maiore virtute procedat opus votiæ virtutis, quã simplicis; vnde continentia est Temperantiæ: at votum continentia est, & temperantiæ, & Religionis: Cum melius sit quod ex firmata voluntate provenit, quàm variabili.

O B I E C T I O N E S L V T H E R O - C A L V I N I S T I C Æ.

I. Contra Votum Deiparæ Virginis.

C A L V I N V S in Comment. in Luc. 1. apud Marloratum, tria arguit. 1. *Videtur S. Virgo non minus malignè restringere Dei potentiam, quam prius Zacharias. Quod enim præter communem naturæ ordinem est, impossibile esse colligit. Sic enim ratiocinatur: Virum non cognosco, qui credam igitur futurum quod nuntias? Nec verò magnopere laborandum est, ut Eam purgemus ob omni vitio.*

2. Patres rodit Caninus ibidem. *Quod autem ex hoc loco occasionem quidam susceperunt, ut dicerent Virginem habuisse Votum perpetuæ Virginitatis, quòd alioquin superuacanea ista fuisset responsio; nimis infirmum est, imò absurdum, & ridiculum. Existimabimusne Virginem passim fuisse marito se collocari, ut eum luderet? Fuisset profecto P E R F I D I A, graui reprehensione digna, si sanctum coniugii fœdus, non sine Dei ludibrio, spreuisset.*

3. Nostro, inde argumento ducto, respondet: *Soluendum est obiectum; Quod Votum in futurum tempus respiciat, ideoq; significet. Nullam sibi fore cohibitionem cum viro. Hac verò coniectura & probabilis est, simplex; Quod rei magnitudo, vel potius maiestas Virgine necule-*

culeris, ut sensus omnes admiratione ligatos haberet, ac constrictos, cum audiret nasciturum esse Dei Filium, aliquid non vulgare concipit; Atque hæc ratio est, cum coitum virilem excludat. Hinc attonita exclamat; Quomodo fiet istud.

4. PETRVS MARTYR ait. Interrogatio non est Virginitatis professio. & Conceptioni obstare inquit, quod ordinariâ ratione vitum non cognosceret; si extraordinariâ conciperet, cupit doceri.

DICO AD II. Non absurdum est, quod asserunt S. Patres, omnisque Theologia: Absurdum verò est dicere B. Mariam animo consummandi matrimonium cum Iosepho contraxisse: ut dicit Calvinus in Luc. 1. Beza ibidem, Bucerus in Matth. 1. Martyr libro de cœlib. Centuriatores lib. 1. c. 10. Nam sic non esset Virgo animo, sed carne. Dedit tamen verè Iosepho potestatem in corpus suum; quia autem ex reuelatione sciebat, cum id non appetiturum, ideo habuit expressam voluntatem continendi semper; siue ante desponsationem vouerit, siue post.

AD I. S. Patres dicunt, interrogationem fuisse discere cupientis modum, non dubitantis. Deinde; Succine restrinxisset Dei potentiam quæ gratia plena, cum qua Dominus? Cur non, ut Zacharias, punita fuisset?

AD III. Si coniecturat; cur tam certo S. Patres reprobant Calvinus? Quia humillima, non capiebat se Messiam parituram; quia Virgo deuota, nesciebat quomodo fieret.

AD IV. At processit ex conscientia voti facti.

AD V. At nunciabatur ei futurus conceptus: Ecce concipies: vnde stolidè interrogasset id, quod ordinario modo fieri poterat, aut etiam supernaturali: nisi

nonisset impedimentum Voti facti.

II. Contra doctrinam Christi de Eunuchis.

LUTHERANVS Petrus Martyr lib. de Cœlib. 1. Dicit: Si ita est, non expedit nubere; non dicit, non expedit vouere; ergo de incommodi matrimonii differt Dominus, non de voto. 2. Per Eunuchos verò intelligit Continentes, ut expeditius prædicent. 3. Non vis in Eunuchis faciendâ, sed in Scopo parabolæ.

DICO AD I. Etsi Apostoli quaesierint, an expediret nubere, & non de Voto; tamen Christus ostendit eis perfectionem altiore coniugio, scilicet. Votum ad non nubendum.

AD II. Augustinus lib. de S. Virginit. cap. 23. Sapientia Dei dicit, eos qui pio proposito ab uxore ducenda se continuerint, castrare se propter regnum caelorum. Et contra, humana vanitas impiâ temeritate contendit, eos qui hoc faciunt, presentem tantummodo necessitatem molestiarum coniugalium deuitare; in regno caelorum amplius quidquam ceteris nil habere.

AD III. Non hinc parabola est; sed duæ solùm metaphoræ, in Eunuchi, & Castrarunt: ut scilicet sicut corporales Eunuchi habent coporalem necessitatem continendi: ita spirituales habeant spiritalem Voti: Est proinde vis faciendâ in vocibus his, in quibus vis sermonis consistit.

III. Contra doctrinam Aristoteli de FIDE Viduarum.

I. LUTHERANVS, lib. de Votis mon. Primam fidem irritam fecerunt, id est, à Christiana ad Iudaicum aut pagani sumum defecerunt. 1. Quia abi se post Sathana dicuntur. 2. Quia aduersus Christum luxuriant sunt, id est, in apostasiam lapsæ.

II. CALVINVS. 3. Primam fidem in Baptismo datam scortando irritarunt. 4. Iuenculas promississe continentiam contra quâ liceret: nam vidua eligatur non minus LX. annu ideo irritam fuisse promissionem. 5. Ea pro-

promissio non erat votum ad colendum Deum; sed administrandum expeditius in templo; verum ante ætatem habilem.

III. PETRVS MARTYR; 6. Locum ambiguum posse variè explicari; ideo nil solidè inde concludi.
7. *Habentes damnationem*, esse non peccatum peccati, coram Deo; sed infamiam coram hominibus.

DICO AD I. Noua est ea expositio. Si non vouerant; quid opus erat deficere ad infideles, vt nubere? Nam eis nubere licebat Christianis, 1. *Corinth. 7. tantum in Domino.*

AD II. Abire post Sathanam fit quouis peccato, non solum per apostatiam. Luxuriari contra Christum est scortari ad Christi iniuriam; non, apostatare à Christo.

AD III. Nubere volendo *irritam fidem fecerunt primam Voti*, non Baptismi: quia nulla in Baptismo promittitur, se non nupturam: sed post votum nubere volunt: vnde damnatio. Aut post spirituales Voti facti delicias gustatas, *nubere volunt.*

AD IV. Dum loquitur de sexagenariis, non agit de admissione ad votum Continentiæ; sed de electione ad præfecturam Diaconissæ; vt Tertull. & alii: Vel de admissis ad Præbendam, quaalebantur in Ecclesia: vt Chrysostomus, Ambrosius, Hieronymus, &c. volunt probabilius.

AD V. Patres dicunt, verè fuisse votum Deo factum: At hoc volunt Sectarii posse rescindi: ergo magis Ecclesiæ factum: Cur igitur damnationem habebant?

AD VI. Non est ambiguus locus, ad quem conspirat Patrum consensus: Hic ambigua declarat.

AD VII. Infamia humana potest,

& solet esse cum peccato coram Deo; maximè in Luxuria post votum.

QVÆSTIO LXI.

*Qualia sunt Luthero-caluinistica DO-
CVMENTA contra Continen-
tiæ Votum?*

LUTHERO-CALVINISTÆ alūt: Votum Continentiæ; Quà dicitur esse de Consilio Evangelico; est nullum: Quà fertur esse Meritorium; est impium: Quà obseruatum necessarium, aiunt, est impossibile: Quà perpetuum affirmatur; est Iherum: Quà latuiticum putatur; est stultum: Quà velle creditur; est facile: Quà diuinum fingitur; est humanum commentum: Quà monasticum esse fertur; est antipoliticum: Quà Sanctum videtur; est antigamicum: Quà Christianum prædicatur; est Antichristianum pro benedictum nubere: Quà Angelicum esse fertur; est Sathanicum: Quà castum laudatur & virginum; est pollutum ac meretricium. Ita illi.

SVADENT: QVIA I. Scripturæ docent id esse melius, Deoque gratius, quod magis est voluntarium, liberum, minusque necessarium.

II. Quia Scripturæ imperant matrimonium patientibus carnis stimulum.

III. Quia Scripturæ docent, Continentiam esse donum Dei, quod non datur omnibus.

IV. Quia varia sunt Cælibatus incommoda.

V. Quia Concilia, & S. Patres aduersantur Voto continentie.

AVTOR. Vt clarior liqueant omnia; in quæstiones totidem vocentur singula.

QVÆSTIO LXII.

An ideo Votum continentie Deo sit ingratum, quia affirmatur obseruatum necessarium?

Ff

Ly-

LVTHERO-CALVINISTÆ omnes a-
liunt.

SVADENT istis. 1. Psal. 53. *Voluntariò sacrificabo tibi.* 2. Quia, 1. Cor. 7. *Non, ut laqueum vobis iniiciam, scribo.* id est, ait Martyr, hortor vos ad Continentiam; non ad votum. 3. Quia, 2. Cor. 9. *Vnusquisque prout destinavit in corde suo: non ex tristitia, aut necessitate. Hilarem enim datorem diligit Deus.*

AVTOR. I. Viraque, Libertas & Necessitas, triplex est. *Prima est Debiti ex præcepto seu Voto: qua liberè facimus, ad quod non tenemur; necessariò, ad quod tenemur.* Hæc Necessaria, non pugnat cum laude meritorie operis, sed id auget: Libertas nõ est ad laudem meritumve necessaria. *Secunda Voluntatis* indeterminatæ ad vllum quodcunq;: Hæc libertas arbitrii est necessaria ad opus bonum æque ac malum. Inde enim meretur, aut demeretur. *Tertia est Coactionis*, quæ Absolutæ, qua quis facit, quod non vult: quæ conditionatæ, qua per se nollet facere, facit tamen coactus. Hæc libertas ad laudem operis est necessaria; non tamen præcepto seu voto cõtraria. Nam tanta alacritate potest exequi opera hic Voti non præcepta, quantâ is præcepta. 1. Paralip. ult. *Latatus est populus cum Vota sponte promitteret: quia corde toto offerebant ea Domino.*

2. Deinde trifariam in soluendo Voto se quis habere potest, ait S. Thomas in Opusc. 18. c. 12. 1. Alacrem, quia placet & Votum, & Res. 2. Inuitum; quia placet Votum, etsi res displicet. 3. Contrarium Voto & Rei, Alacris meretur plus cum Voto, quàm liber ab eo. Itemque Inuitus plus; quàm liber à Voto. Contrarius vtrique, peccat simpliciter. Hinc liquet Responsio ad prædicta.

DICO AD I. *Voluntariò*, sc. salua necessitate Voti aut præcepti.

AD II. *Laqueus* est vouentium temerè, aut coactè; quod non vult Apostolus. Ita Aug. l. de bono viduit. c. 5. Hieronym. lib. I. contra Iovin. &c.

AD III. Non de necessitate Legis aut Voti loquitur; sed de humana coacta directè, vel respectiue.

Q V Æ S T I O LXIII.

An matrimonium sit præceptum patientibus stimulum carnis?

LVTHERO-CALVINISTÆ affirmant; ac proutde Vouere castitatem esse temerarium & illicitum.

SVADENT istis. 1. Quia, 1. Cor. 7. *Qui non se continent, nubant: melius est enim nubere, quàm vri.* 2. Ibidem. *Propter fornicationem unusquisque suam uxorem habeat.* 3. Item. 1. Tim. 5. *Volo iuniores nubere, matres familias esse, filios procreare.*

CALVINVS eadem: In 1. Corinth. 7. distinguit tentationes carnis vrentes: 1. Vincentes animum; sunt pessimæ. 2. Victæ, vt nullam patient intus perturbatione: hæ non sunt Vitiones. 3. Mediæ, quæ obtinent non plene consensum, titillant tamen sensum, turbantque animum. Hæ proprie sunt Vitiones, quæ citant nos ad matrimonium sic, vt peccetur non nubendo. Ideo **L**VTHERVVS in Epithalamio, S. Hieronymus arguit hæresios Pelagianæ, quod grauitè vitus, vt Epistola 22. fatetur, non nupserit, quasi sensisset, suis viribus, sine Dei dono se vincere æstus posse. *Fundamentum* Lutheri, Martyris, Calvini est, quia Omnis motus Concupiscentiæ prohibitus est, estque peccatum. Quo de alibi.

AVTOR. Tria hic asserimus. I. Nulla Scriptura mandat Matrimonium

um

um ob Tentationes carnis; sed ob Incontinentiam vagam: Estque hoc *Vri*; non Tentari; sed Peccare incontinentiã.

1. Quia *Vri* explicatur præcedente iusto: *Sæpe non continent, nubant, id est, si vruntur.*

2. Quia dicit, *Propter fornicationem unusquisque. &c.* non ait, *ob tentationem.*

3. Quia ait: *Reuertimini in idipsum, ne tentet vos Sathanas propter incontinentiam;* non ait, *tentatione.*

4. 1. Timoth. 5. *Volo iuniores nubere: Ob tentationem? Non; sed ob incontinentiam: Nam, Nullam, addit, dare occasionem aduersario, maledictæ causa. Iam enim quædam abierunt post Satanam.*

5. 2. Corinth. 12. *Datum est mihi stimulus: &c.* sed *ter rogavi. &c.* Quod plerique Patres de re pudorosa interpretantur: non de persecutione, aut dolore capitis: quia hæc non sunt pudenda. *Vnde Rom 7. Mentis seruo legi Dei; carne, legi peccati: Sic: Non quod volo bonum, hoc ago; sed quod nolo malum. Item. Sentio aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis.*

6. Ita S. Patres exponunt hoc, *Vri*: quod, ait ibi S. Thomas, est, non calere, sed calore damnatum perpeti.

II Incontinentes non vocantur scèpticè ad nuptias; sed remedium eis ostenditur, quo vrantur, si velint. Quæ Permissio est non Præceptum citatorum; teste *hic S. Chrysost.* Vt, qui dixerit: *Nolens pugnare, fugiat: fugere enim melius est quàm occidi: is tuadet, non imperat.*

2. Vt istud, *Reuertimini in idipsum, dicit secundum indulgentiam, non secundum*

imperium: Ita & hoc; Qui non se continent, nubant. Ita & hoc, Unusquisque uxorem habeat, qui duxit, suam: qui nondum duxit, ducat ob fornicationem:

3. Sicut istud, *Volo omnes esse sicut meipsum, id est, continentès, est Consilii: Sic & hoc, Volo iuniores nubere. Ita S. Patres: Bell. l. 2. c. 30.*

III. Hoc Consilium, seu Permissio, seu Remedium non datur obstrictis Voto; sed Solutis. Nam hi possunt Nubere, & *Vri*; Coniux autem, altero ad debitum impotente, licet Vratur, nõ tamẽ ei melius est Nubere; quia non licet talis bigamia: Ita & Castitatem professus. Sic Patres. Hinc liquet de obiectis.

QVÆSTIO LXIV.

An ob rarum Continentiæ Donum sit licitum Castitatis Votum?

LVTHERANI pariter & CALVINIANI Licitum negant ob Scripturas.

SVADENT illis. 1. Sap. 8. *Nemo potest esse continens, nisi Deus det.*

2. Quia, Matth. 19. *Non omnes capiunt verbum hoc sed quibus datum est. Qui potest capere, capiat.*

3. Quia, 1. Cor. 7. *Volo omnes homines esse sicut meipsum. Sed unusquisque proprium donum habet, unus sic, alius autem sic.*

4. Ibidem. *Qui statuit in corde suo firmus, non habens necessitatem, potestatem autem habet sue voluntatis: & iudicauit in corde suo seruare Virginem suam benefacit.* Vbi S. Hieronymus l. 1. contra Iovinian. ait, quosdam habere necessitatem aut nubendi, aut scortandi.

Quare nemo debet Vouere, nisi sciat certò se posse seruare. Nam, Eccl. 5. *Displicet Deo infidelis & stulta promissio: At nemo scit an habeat Donum, aut an sit retenturus: Ergo nemo, nisi temerè, vouet.* Vnde, *Qui*

Ff 2 voue-

vouerunt, possunt ac debent Votum rescindere: Quia quæ non sunt in nostra potestate, non sunt materia Voti.

AUTOR. I. Continentia est Dei Donum; & tamen in hominis potestate. I. Nam Dona Dei sunt duplicia. 1. Quædam dantur homini siue eius cooperatione; vt sanitas, forma, prophetiæ donum & linguarum. 2. Alia sunt auxilii diuini, & simul humani studia: vt credere, sperare, tentationes vincere, &c. Horum opera pendent ab electione humana; tale est opus Continentiæ: q̄ Sectarii volūt esse prioris generis.

2. Deinde Auxilium Dei duplex: I. Sufficiens, vt possimus bene operari seu continere. 2. Efficax, quo actu iplo Continemus, credimus, perseueramus. &c. Sic 2. Theff 3. *Non omnium est fides, continentia.* &c.

Esse tamen donum Dei; concedunt Sectarii: At Esse in potestate nostra, Negant.

II. ESSE, PROBATVR. I. Matt. 19. *Sunt Eunuchi qui castrauerunt seipfos, suo libero arbitrio, non dono necessitante eos: quia sic dixisse oportuit, Qui facti sunt à Deo. At verè, sunt prophetae, qui facti sunt à Deo.*

2. Quia Christus & Apostoli hortantur ad Continentiam: sed ad ea, quæ non sunt in potestate nostra, nemo sanus hortatur: Nemo etiam eum, qui non habet donum: quia non potest continere: Nec eum qui habet; quia is, Bucero & Martyri, in Matt. 19. non potest non continere.

3. Quia. I. Corinth 7. *Quod vult, faciat: liberum relinquitur: ergo vtrumque est in potestate nostra.*

4. Coelibes in Scriptura laudantur, & præmiantur.

5. Ita S. Patres.

DICO AD I. Dici id de Continentia in genere, de coniugali, viduali, Virginali: & earum aliqua ab hominibus haberi potest.

AD II. *Capere*, non significat Naturalem capacitatem, vt Sectarii volunt; sed voluntariam. Quia isto hortatur nos Dominus ad continentiam: ergo ad voluntariam: non ad naturaliter necessariam, quæ nulla est. Item: *Qui potest*: 1. Potentiâ proximâ, scilicet habens efficacem gratiam: Qui non habet, oret vt accipiat. 2. *Potest*, Potentiâ etiam ægrâ vel impeditâ, *capiat*, id est, oret vt possit *Velle capere*; Deus *Perficere* dabit.

AD III. Nil concludit: Nam alius eligit donum continentia, alius non, sed nuptialem gratiam.

AD IV. Loquitur de extrinseca & accidentaria necessitate, non de interna animi: Vt si filia nolit continere, si sit serua, non sua, sed domini.

III. Petendane est à Deo Continentia?

Petrus Martyr de calib. ait Non; nisi sub conditione; si expediat. *Bucerus in Matth. 19.* Non ab eis, qui nesciunt an Deus eis dare velit hoc donum. *Ratio.* Quia oratio debet nasci ex fide; fides autem niti promissio Dei; hoc verò nulli est de certo perennaturâ sibi continentia.

DICO At sufficit generalis promissio Dei, Luc. 11. *Petite, & accipietis.* Si enim particularis requireretur, nec fides, spes, &c. poti posset. Sat, quòd, 1. Ioan. 5. *Hæc est fiducia, quam habemus ad Deum; quia quocumq; petierimus secundum eius voluntatem, audit nos.*

QVÆSTIO LXV.

Num quæ Incommoda nascantur ex Cælibatu, vt idè fugiendus sit?

Luthe

LVTHERO-CALVINISTÆ: Compluribus. 1. Cœlibatus repugnat naturæ, danti sexuum diversitatem, & vim generativam. 2. Mundus periret, si omnes continerent. 3. Ex cœlibatu minuitur numerus Christianorum. 4. Morbi subinde oriuntur; servando est autem valetudo. 5. Vis generandi est bona; quia erat etiam in natura nondum lapsa, estque in animantibus. 6. Virtus per se, ut bona, appetitur: Virginitas verò non propter se, sed ad expeditius orandum. &c. ergo non est virtus. &c.

AVTOR. Hoc verò nugari est in re gravissima.

DICO AD I. Hæc ratio fuit Ioviniani, teste Hieronymo lib. 1. Iam est Lutheri & Erasmi. Naturæ dona sunt propter bonum speciei, non individui præcipuè.

AD II. Semper erunt plures imperfecti quàm perfecti, id est, Continentes. Ita Hieronymus. At Augustinus: *Vitam omnes continerent, multò citius Dei civitas compleretur, & acceleraretur terminus sæculi.*

AD III. Ambrosius lib. 3 de Virg. *Qui ergo quaesivit uxorem, qui non invenit? Item ea ratione oportet inducere polygamiam.*

AD IV. Morbi ex Incontinentia & crapula nascuntur; non ex Continentia. Dein; hæc dignitate compensat vitæ brevitatem, superat longævitatem.

AD V. Inclinatio naturalis in absolute necessariâ rem, est comedere, &c. In cõditionatè necessariam ob circumstantias, est Nubere. Conditionata necessitas erat in natura integra, estque in lapsa, absoluta in animantibus. Nam hæc ad conservandam speciem: illa ad ferius, citiusque replendum cœlum, saluâ temperantiâ.

AD VI. Virginitas, ut est perfecta refrænatio concupiscentiæ, mediumque ad maius bonum patriæ purioris, sic est virtus. Cætera, quæ ex Conciliis, & S. Patribus adducunt, vide apud Bell. lib. 2. c. 33-34.

QVÆSTIO LXVI.

Ecquibus Vouere Castitatem fas, nefasue?

LVTHERVS *libro de Votis monasticis.* Viris nõ ante annum 70. aut 80. Sic & Augustina Confessio artic. 27.

CALVINVS *Instit. l. 4. c. 15. §. 19.* Olim vouere nefas ante 60. annum sætinis. Sic & Martyr.

SVADET. I. Quia, 1. Tim. 5. *Adolescentiores viduas deuita, seu, reice.* 2. Ibid. *Volo iuniores nubere.*

AVTOR. I. Fidelibus, in vsu liberi arbitrii constitutis, vouere castitatem licet. I. Sic Scriptura & exempla, in *Antichristo part. 2. q. 27.* 2. Sic Patres S. Athanasius *lib. de human. Verbi,* dicit, Pucros Virginitatem profiteri doctos à Christo esse. Basilius *in quæst. fusè disput. quæst. 15.* Pucros ad monasterium recipiendos; at non ad professionem, nisi vsum habentes liberi arbitrii. Ambrosius lib. 3. de Virg. *Non atas reicitur; sed animus examinatur.*

II. **A**D Publicam tamen professionem recipiendus nemo ante ætatis annum XVI. *Trid. Sess. 25. c. 15.*

DICO AD I. *Reijce,* scilicet à numero præbendarum, quæ alere se nequeant sexagenariæ; non autem à voto Continentiæ.

AD II. Id est Consilium; ut hoc: *Volo omnes esse sicut meipsum.*

Ff 3 II. Lv.

II. LUTHERANI, VI MAGDEBURGENSES *Cent. 4. c. 10. Cent. 6. c. 6. Martyr, l. de calib.* Nefas liberis, quantævis ætatis, uere castitatem, inireue Religionem, parentibus inuitis.

SVADET istis. 1. Quia quartū Decalogi obligat in omni ætate. 2. Quia vxor absq; consensu viri, aut Domini, seruus nequit ingredi Religionem: Ergo nec filius sine parentum consensu.

AUTOR. Si parentes sine filiorum auxilio queant viuere; & attigerit pubertatis annum filius 14 filia 12, tunc licet vel inuitis parentibus inire Religionem. I. Sic Scriptura, in *Antichristo part. 2. q. 27.* 2. Sic Canones & Patres: *Bell. l. 2. c. 36. Ratio Amb. l. de Virg. Cui licet maritum eligere; Cur non li. et Deum preferre?* Chrysostomus homil. 84. in Ioan. *Cum spiritualia impediunt parentes, nec agnoscendi quidem sunt.*

DICO AD I. Ad hoc Eph. 6. *Obedite parentibus, additur, in Domino, id est, nõ in iis, quæ impediunt pietatem.*

AD II. Rectè, quia, I. Cor. 7. *Vir non habet corporis sui potestatem, sed vxor; & contrà.*

III. LUTHERANI: VI Petrus Martyr in I. Cor. 7. *Nõ lice fraudare inuicem, nisi fortè ex consensu, a tempus.* Ergo uouere continentiam nõ licet, minus perpetuam. Quia 2. Matth. 19. *Quod Deus coniunxit, homo non separet.*

AUTOR. At licet ex consensu mutuo. 1. Quia si *ad tempus*, vt vacetis orationi, licet; & *reuerimini in idipsum*, hoc dicit *secundum indulgentiam*: ergo secundū perfectionem licet in perpetuū. Sic Hieronymus, Ambrosius, Theodoretus. 2. Exempla suppetunt complura: *Matth. 1. Maria & Iosephi.* Heluidi enim hæresis fuit, B. Mariam non seruasse Virginitatē. *Magdeb. Bucerus, Martyr, Calu.* dicunt eo

contraxisse animo, vt per copulam prolificaret.

IV. LUTHERANI, VI Kemnitius ad S. ff. 24. *Cap. 6. Trid. Magdeburgense. Cent. 1. lib. 2. cap. 12.* Erasmus in I. Cor. 7. Per monasticam p. ocellionem sol. inquit matrimonium seu ratum & consummatum, seu ratum tantum.

SVADENT istis. 1. *Matth. 19. & I. Cor. 7.* insolubile pronunciat, etiam Consummatum; nam actus coniugii non est eius essentia; ideo, trumque differt accidente. 2. Ratum, est verum Matrimonium; cum significet verè Christi & Ecclesie vnionem. 3. Ratum dat alteri potestatem corporis. Ergo inuito altero alter uouere nequit Continentiam.

AUTOR. Soluitur per Professionē matrimonium duntaxat Ratum: non soluitur Consummatum. 1. Ratum; quia licet ex cõsensu mutuo uouere perpetem continentiam. Liqueat suprà. Et Sanctorum exempla Deus approbavit, & Ecclesia. 2. Consummatum verò non soluitur; 1. Quia minimum de consummato debent intelligi ista: *Matth. 19. Quos Deus coniunxit. & I. Cor. 7. Precipio non ego, sed Dominus, mulierem à viro non discedere.* Ita Patres.

DICO AD I. II. Ea rectè probant Ratum non esse solubile ab humana autoritate: at non probant non dirimi à Deo posse: qui tunc dirimit, cum ad perfectiora vocat. *Ratum* igitur & *Consummatum* nec essentialiter differunt, nec accidentaliter; quia vt vnumque est verum Matrimonium: Sed vt perfectum & imperfectum differunt. Hoc enim est in actu signato, illud in exercito.

AD III. In dando potestatem semper subintelligitur tacite; Nisi vota altiora uocent ad spirituales nuptias cum bono suo, sine damno comparis.

Quæ.

QVÆSTIO LXVII.

An vita EREMITICA sit
probanda?

LUTHERANI vt Magdeburgenses Cent. 4. & 5. cap. 6. & 10. CALVINVS Instit. 1. 4. cap. 13. §. 16. culpant duo: Solitudinem, & Austeritatem.

SVADENT. istis Solitudinem; 1. Quia petitur ex odio generis humani; contra Hebr. 10. Non deserentes collectionem nostram. 2. Quia deseruntur officia charitatis à Deo mandata: contra Heb. 10. Adiuuemus nos invicem.

Austeritatem: 3. Quia se exponunt periculis & tentationibus: contra Matth. 4. Non tentabis Dominum Deum tuum. 4. Quia sui ipsorum homicidæ sunt ieiuniis. &c. contra Col. 2. Habeto honorem corpori. 5. Quia multi Religionem posuerunt in fatuis ridiculisque rebus: vt Simon Salus.

AVTOR. Vita eremitica est Sancta. I. Testis Scriptura in Antiebristomeo part. 2. quest. 28. ab exemplo Helix, & Baptistæ: cuius & desertum, victum, cultumque mirè interpretantur Magdeburgenses Centuria 1. libr. 1. capis. 6. Bucerus & Zwinglius, apud Bellarmin. lib. 2. cap. 39.

2. S. Patres eam iustis vehunt encomiis.

3. Rectaque illam ratio ruetur multiplex. 1. Tulit enim viros sanctissimos. 2. Quia solitudo & Austeritas sunt optima media ad finem vltimum consequendum: accedit Oratio, Consolatio, victoria sui & cupiditatum, Pœnitentiæ fructus; Ne cui saltem maculare vitam crimine possent.

DICO AD I. Non hominum odio; sed purioris Vitæ studio secedunt. Aug. l.

I. de morib. Eccl. c. 9. Quid est quod vident, qui non possunt homines non diligere; et tamen possunt homines non videre? Profecto illud, quicquid est, præstantius est rebus humanis, cuius contemplatione potest homo sine homine vivere.

AD II. Aug. ibid. c. 31. Videntur nonnulli plus, quàm oporteret, deseruisse res humanas: Non considerantibus, quantum nobis eorum animus in orationibus proficit, & vita ad exemplum, quorum corpora videre non sinimur.

AD III. Non, exponere se; sed temerè exponere periculo, peccatum est.

AD IV. Quin multi talibus perditu vixerunt. Honorem verò corpori habent; vt is, qui ait, 1. Cor. 9. Castigo corpus meum, &c. & tamen ei præbent necessaria.

AD V. Instinctus S. Spiritus id egit. Sic Itaiam cap. 20. iussit incedere nudum: Jeremiam, cap. 28. catenatum: Ezechielem, cap. 4. edere panem fimo bouino coctum, cubare per 390. &c.

QVÆSTIO LXVIII.

An habitus monastici & tonsura sua sit
Antiquitas, & Ratio?

LUTHERANI, vt Magdeburgenses Cent. 4. cap. 6. Vtrumque superstitionis arguunt; & difformeque Scripturæ, & Ecclesiæ puræ dicunt.

CALVINVS Instit. 1. 4. c. 19. §. 27. Vsum habitus cœpisse putat tempore S. Augustini: Causam tonsuræ, quod tunc solum delicati essent comati.

SVADET istis. Hortensius Landus: 1. Quia, Leu. 19. Non attondebitis comam in rotundum. 2. Jerem. 9. Dissergam omnes circumtonsos in comam. 3. Luit. 21. Sacerdotes non radent caput, neque barbam. 4. Baruch ult. Jeremias ridet sacrificulus ramos caput & barbam.

AV

AUTOR. I. Habitu notabili profidentes mundi contemptum ac penitentiam indui peruetus est. Teste S. Dionysio lib. Eccl. Hierarch. c. 6. Athanasius, ait *fuscam ac vilem* gerunt: Palladius, *cucullis* vfas Sanctimoniales: Tertullianus, *Deo dicatos habitus* ferunt. Ecce antiquitatem.

II. RATIO monastici habitus est Dionysio Basilio, 1. Mutatio vitæ, & ad designandum huius propriam professionem. 2. Ut sic insignes habitu cogatur rectius vivere ceu cognitu faciles. 3. *Cucullus*, ait Cassianus, denotat infantilem simplicitatem & innocentiam. 4. *Saccus*, ait Hieronymus & Cassianus. pœnitentiam, mundique contemptum indicat.

III. TONSURARI peruetus est. Dionys. *Sacerdos signo crucis eum consignatum tondet; omnique veste detracta eum aliam induit.* Anicetus Papa iubet in modum spheræ caput radi. Isidorus & Beda aiunt, S. Petrum gestasse primum coronam; ac inde clericalem descendere tonsuram, similem hodiernæ monachali, teste *Concilio Toletano.*

IV. RATIO Tonsuræ. 1. Quia, Concil. Agath. iubet pœnitentes tonderi. 2. *Isidori:* Imitatio Nazaræorum, qui die consecrationis suæ radebantur, coma infernè defluente. 3. *Beda.* Insigne coronæ Dominicæ. 4. *Isido.* Insignum abiiciendorum superfluum. 5. *Dionysius.* In signum vitæ apertæ & puræ.

Vnde figmenta Lutheri & Caluini patent.

DICO AD ista *Ischilio teste:* Sic tonderi, erat ornare comam: quod ueti-

tum. *Deinde,* Sacerdotibus ludæorum erat prohibita rasura; ne similes essent gentilium sacrificulis. *Demum,* ista erant Ceremonialia; ideo nil obligant hodie.

Q V Æ S T I O LXIX.

*An Monachis Laborare necesse:
& nescius Mendicare?*

CALVINVS *Instit. l. 4. c. 31. §. 10.* Cum Wicleffo percontat, Monachos solum suis victitare laboribus oportere.

1. Idque vi seu Præcepti, seu Consilii, *Eph. 4. 1. Theß. 4. 2. Theß. 3. 2.* Quia, & Augustinus *lib. de opere Mon. cap. 17.* nec contemplatiuos, ut maxime vult exemptos à labore. 3. Quia, sic mos perpetuus obtinet monasticus.

AUTOR. Laborandi præceptum diuinum omnibus commune est.

I. VI, *Eph. 4. non furetur quis.* 1. *Ut, Theß. 4. Honésie ambuletis ad eos, qui foris sunt; Et nullius aliquid desideretis.* 2. *Theß. 3. Audiuius enim aliquos inter vos inquietos esse, nil operantes, sed curiose agentes.*

2. Qua causa S. Augustinus arguit otiosos laborifugas. Qui autem prædicant, sacrificant, verè laborant operarii digni etiam mercede sua. Quin, cap. 25. ait ex *Act. 11.* qui omnia in commune ad pedes Apostolorum deposuerant, nõ coactos laborare; sed collectis Græcorum sustentatos esse.

3. Nec contemplatiuos ad laborem obligat, cum intendunt altiori bono orationis, Psalmodia. &c. Quæ tamen vult interponi exercitio corporali.

4. Ad hoc quoddam sua regula adstringebat principaliter: quod plerique venirent laici ad monasticen.

Hinc

Hinc corrunt obiecta prius.

II. LUTHERVS *art. ult. BRENTIUS in Confess. Wirtembergicæ de Votis* Nefas ducunt MENDICARE Monachos; esseque ob id extra statum salutis.

SVADENT. 1. Quia exponunt se periculo moriendi fame.

2. Quia eleemosinæ debentur solum impotentibus ad se alendos.

3. Quia diuina humanaque lex vetat voluntariam mendicitatem. Ita & olim damnati, hæretici in meo *Antichristo part. 2. q. 29.*

4. Quia Christus, etsi pauper, non tamen mendicauit; ut Adæ successor in orbis domino, licet obstante ei lege civili.

5. Etsi mendicasset Christus, esset tamen opus admirandum, non imitandum; sicut ieiunium XL. dierum.

6. Apostolorum vita, omnia relinquentium, erat solum ad tempus instituta, & Dominus reuocauit, Luc. 22. *Sed nunc, qui habes sacco, tollat, similiter & peram.*

7. Quia Apostoli ex iustitia victum à populo repetebant; Matth. 10. *Dignus est operarius mercede sua.* 1. Cor. 9. *Quia militat stipendii suis unquam?*

AUTOR. Vitam MENDICANTIVM Religiosorum Pontifices, & generale Concilium Lugdunense approbarunt, ut sanctam: Et rectè. I. Domini & Apostolorum fundatam Exemplo, & Doctrinâ. Vide in meo *Antichristo part. 2. quest. 29.* 2. Illustratam à Deo miraculis; præsertim per S. Dominicum & S. Franciscum, qui ad instar Regulæ sibi acceperunt caput 10. Matthæi: sequentibus signis, ad innumeram infidelium conuersionem.

DICO AD I. Psal. 36. *Iunior fui, etenim senni, & non vidi iustum derelictum. Spera in Domino, & fac bonitatem; & inhabitabit te terra, & pascet te in diuitiis eius.* Adeo non periculum est de morte ex fame; nec est tentatio contra Deum.

AD II. Debentur maximè propter Christum pauperibus; inque Christi Euangelio laborantibus.

AD III. D. Thomas opusc. 19. I.

sto, *Non erit mendicium inter vos, mandatur diuitibus liberalitas, ne quis egere sinatur. Deinde promittitur tanta vbertas, per quam non erit mendicium.*

AD IV. Dominium illud originale perit per iustè introductam rerum diuisionem: vnde carere eo voluit Dominus. Nec tamen ex carentia domini, sed amore solo Paupertatis, mendicatus erat: nec ditescere voluit, cum potuisset, in Regem electus: quod fugit.

AD V. Est & imitandum; quò minus ad id miraculo opus; sicut nec ad dierum XL. ieiunium.

AD VI. Si ad tempus; ergo licita est in se vita mendica. Neque reuocauit Christus, ut patet, 1. Cor. 9. Sed ostendit, in quanto sint timore fururi tempore Passionis suæ. Nam qui dixit: *Nolite possidere aurum:* Ipse loculos habebat sub fure custode Iuda.

AD VII. Apostoli non ex debito ministrabant spiritalia populo, sed ex charitate, Christo quidem adhuc viuente; ideo non ex iustitia quoque exigebat sustentationem; sed ex æquitate & charitate.

IX. DE LAICIS.

QVÆSTIO LXX.

An Politica Potestas sit bona, & licita Christianis?

DONATISTÆ Magistratum Autoritatem omnino tollebant.

LIBERTINI nuperi, prætexu Christianæ Libertatis, idem inuouarunt primi.

ANABAPTISTÆ & TRINITARIÏ in Transyluania licet fateri cogantur, in Veteri

Gg Tc-

Testamento Magistratum à Deo fuisse; Christianis tamen licitum esse negant, quin & displicere Deo: Ac proinde Christum Falsum habere in sua Ecclesia Reges, Principes: Christum verum nil tale pati posse.

SVADENT istis. 1. Quia, Christus & Apostoli vetant. Matth. 17. *Reges Gentium. &c. Ergo liberi sunt Filij.* Luc. 22. *Reges gentium dominantur eorum: Vos autem non sic.* Rom. 13. *Nemini quicquam debeatis, nisi ut inimicem diligatis.* 1. Cor. 7. *Prelio emi estis; nolite fieri serui hominum:* 2. Cor. 8. *Vnus Dominus:* Eph. *Vna fides.* &c.

2. Quia, plerique abutuntur potentiâ: vt Nemrod, Pharao, Nebuchodonosor, Saul, Roboam.

3. Quia, Iudæis permissus fuit Magistratus ob imperfectionem, vt pueris: *Gal. 4.* At nos Viri sumus perfecti, & Vncti.

4. Deus creauit hominem liberum; peccatum introduxit dominatum & subiectionem: At per Christum liberati sumus. Dictumque, *Dominamini piscibus;* non *hominibus.* Quia naturâ æquales sunt omnes.

AUTOR. Bonus, & licitus est Magistratus Christianis. I. Sic Scriptura in *Antichristo part. 2. q. 30.* Nam licet Christianos subesse Ethnico; ergo magis subesse Christiano Magistratui: at subesse plus aduersatur Christianæ libertati; ergo magis etiam licet præesse Christianis.

2. Quia viri sancti gesserunt Magistratum, Melchised. Ioseph, Moyses, Iosue, &c. Regulus, *Ioan. 4.* Paulus Proconsul, *Act. 13.* Quod autem rara sint in Nouo Testamento exempla, fit, quia Christo regnum auspiciari placuit à pauperibus, *1. Cor. 1.* Ne videretur Ecclesia creuisse ex humana potentia; quæ potius 300. annis oppressa creuit. Nec exempla malorum Principum esse pro-

bant malum principari; cum & aliis in rebus mali abutuntur bonis.

3. Natura humana socialem vitam requirit, ob mutuam necessitatē: isthuc autem opus regimine est. Bruta sufficiunt sibi ipsis, per naturam sat instructa; at homo sit oportet homini Deus.

4. Quia politica potestas à Deo est, in genere. &c. teste Scriptura in Antichristo: nam consequitur necessariò ad naturam hominis; ergo est ab autore naturæ. Item in genere potestas pendet ex iure naturæ, non ex hominum consensu; nam debent ab aliquo regi, nî perire malint. Est autem ea potestas immediata in multitudine iure diuino: nam nullus in particulari præesse potest ex se magis, quam alter. Cùmque nec multitudine præesse queat, ideo tenetur eam trãferre in vnum, aut plures, eo pacto, quo placuerit: Et hinc existunt species regiminis Monarchia, Aristocratia, Democratia.

5. Quia status politicus fuisse quoque in statu innocentia; cum etiam tunc homo fuisse naturaliter animal ciuile & sociale: societas autem est multitudo ordinata. Vide *Bellarmin. libr. 3. de Laticis. cap. 7.*

DICO AD I. Christus non prohibuit principari: nam id solis dixit Apostolis, ne dominantur more sæcularium: Voluit tamen eos præesse; ideo ibidem ait: *Qui Præcessor est, sicut minister.* Modum igitur vetat dominandi, nō ipsum Præsidere. Vnde iussit Matth. 22. *Reddite, quæ sunt Cesaris, Cesari.* Proinde, Rom. 13. *Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit. Non est enim potestas, nisi à Deo: quæ autem sunt à Deo, ordinata sunt.* Itaque qui

qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit. Non sine causa hæc gladium portat.

AD II. Abusus rei est abutentium noxa, rei; bonitati nil adimit. Sic foret instituta à Christo potestas etiam Ecclesiastica etiam eliminanda; ut quæ multi sint abusi. item matrimonium &c. Unde, I. Pet. 2. *Subditi estote omni tempore Dominis, non tantum bonis & modestis, sed etiam discolis.*

AD III. Iudæis non ob imperfectiorem permissus est magistratus; sed ob ius diuinum, & naturale &c.

AD IV. Quinideo Deus fecit mulierem ex viro, & non creauit viros multos; ut ex vno omnes nati scirent esse ordinem debere & præfecturam, saluâ libertate arbitrii cuiusque. Peccatum verò induxit dominatum Coëtionis, non Directionis; nam hic & in statu innocentia fuisset: Christus autem nos liberauit à seruitute peccati, non principatus.

Atque in istis sentiunt nobiscum Lutheri-Caluinistæ. Sicut & in hoc: Dominium & in impiis esse posse.

QVÆSTIO LXXI.

Potestas politica an possit condere leges in conscientia obligantes?

WALDENSES olim, & ANABAPTISTÆ hodie negant licere Magistratui ciuiles condere leges; iudicia exercere: Punire improbos

SVADENT istis. 1. Matth. 5. *Siquis soluerit secum iudicio contendere, & tunicam tuam tollere; da ei & pallium.* 2. 1. Corinth. 6. *Delictum est in vobis, quod iudicia habeatis inter vos. Cur non magis fraudem patimini? Quare non magis iniuriam accipitis?* 3. *Dicitur est antiquis, Matth. 5. oculus pro oculo,*

dentem pro dente. Ego autem dico vobis, Non resistes malo. Matth. 26. Omnes, qui acceperint gladium, gladio peribunt.

AUTOR. Christiano Magistratui licet condere leges. 1. Teste S. Scriptura, in meo *Antichristop. 2. q. 30.* 2. Ratio. Quia ciuili vitæ, cum sit socialis, necessaria est directio & regula suarum actionum in consuetudine, commerciis, obedientia. &c. Natura verò cum solū generalia ostendat principia; sunt hominibus particularia ex iis deducenda ac proponenda. Nec sufficit lex Euangelii; ut quæ sit de diuinis; de humanis igitur humanas leges dare est hominis, à Deo cæteris præpositi. Unde, *Legibus antiquis resstat Romanus, Virisq.* 3. Libertas Christiana postulat leges ciuiles, quibus, post Deum, conseruetur à peccato, Libertati veræ contrario. Teste Scriptura in Antichristo. 4. Lex diuina non pugnat cum libertate Christiana; quia Adæ creato libero, lex data est, Genes. 2. *De ligno scientia boni & mali non comedes.* Ergo nec humana lex pugnat cum libertate: quia quoad obligationem diuina & lex humana sunt æquales.

II. IUDICIA EXERCERE licet Christianis Principibus: Nil enim prodesse leges, nisi licita forent iudicia. At leges tolli nequeunt: ergo nec iudicia. Ps. 2. *Reges intelligite, qui iudicatis terram.* Deut. 16. *Iudices & Ministros constitues in omnibus portis, ut iudicent populum iusto iudicio.* 1. Corinth. 6. *Secularia iudicia se habueritis, contemptibiles, qui sunt in Ecclesia, hos constituite ad iudicandum. Sic non est sapiens quisquam in vobis, qui iudicare possit fratrem suum?*

Gg 2 Dico

DICO AD I. Augustinus epistola 3. ait. Ibidem dicitur: *Si quis te percusserit in unam maxillam, prabe ei & alteram.* Christus tamen ipse percussus non præbuit alteram; docens Consilia non esse Præcepta.

AD II. Necessè est, quia delicta fiunt, ut & iudicia exercentur. Non igitur hæc arguit, sed illa.

AD III. Lex vetus permisit talionem; Christus hanc sustulit, aiunt S. Patres. Dein, ait S. Thomas in 3. dist. 30. *Dictum antiquis, oculus pro oculo:* Non reprehendit legem, aut talionem; sed prohibet priuatis appetitum vindictæ, quem ex ea lege Pharisei licere contendebant. Istud, *Non Resistere malo,* intelligitur non offensiuè, sed Defensiuè resistendum.

III. PUNIRE licet perturbatores Iustorum. Gen. 9. *Qui effuderit humanum sanguinem, fundetur sanguis illius.* Matt. 26. *Qui acceperit gladium, iniuste; gladio peribit.* Rom. 13. *Non sine causa gladium portat: minister enim Dei est Magistratus.*

Atque ista prolixè etiam docet contra Anabaptistas Calvinus. *Instit. libr. 4. cap. 20.*

II. CALVINVS *Instit. l. 4. c. 10. §. 5.* Negat Leges ciuiles obligare in conscientia.

SVADET istis. 1. Politica potestas est temporalis; ergo nil ei cum conscientia. 2. Finis legum est Pax æterna: hæc Dei est, non regis. 3. Quia Rex non iudicat de internis. 4. Rex non absoluit; ergo ne cl gat. 5. Bis puniretur peccatum, hic, & isthic. 6. Rex infert: nequit pœnam spiritalem; ergo nec ad eam obligare. 7. Rex plerunque non intendit obligare ad culpam.

AUTOR. Lex humana & diuina differunt firmitate: nam illa potest, hæc nequit abrogari. Obligatione non differunt.

I. Quia, vis obligatiua est de essentia Legis, ut regulæ morum, à qua recessus fit in peccato. Nec enim lex ideo solum obligat, quia est diuina; nam sic omnes æqualiter ligarent leges diuinæ: cum arctius illa liget, cuius violatio magis est contraria fini legis, scilicet charitati. *1. Timoth. 1.*

2. Quia lex diuina & humana sic differunt ut Lex, Papæ & Legati, Regis, & P. regis: at hæc nihil differunt in obligatione conscientiarum.

3. Sæculares Principes obligare possunt ad pœnam, ergo & ad culpam. Nam ait Aug. l. 1. retract. c. 9. *Omnis pœna, si iusta est, pœna peccati est.*

4. Sic Rom. 13. *Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit; non enim est potestas, nisi à Deo.* 2. *Qui potestati resistit, Dei ordinationi resistit.* 3. *Qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt, æternam,* aiunt hic Patres. 4. *Idè necessitate subditi esse.* 5. *Non solum propter iram, sed etiam propter conscientiam.* 6. *Ministri enim Dei sunt.* 1. Pet. 2. *Subiecti esse propter Deum.*

DICO AD I. II. III. Ex istis sequitur, Magistratum politicum non posse obligare, nisi ad actus temporales & externos: non autem, non posse in hisce obligare conscientiam. Quia lex quæ regula est, ab ea deuiare nefas est. Sicque potestas temporalis producit effectum spiritalem; quia lex & potestas in se sunt res spirituales.

AD IV. & VI. Rex non potest absolute, aut punire pœna spiritali; at potest ad hanc obligare; quia pollet auctoritate Dei. Dein; lex obligat ad pœnam æternam, non quia politica est; sed ut lex est ministri Dei. Ad

AD V. Peccatum potest à pluribus puniri, quando plures offendit.

AD VII. Obligare pendet ex libera intentione Legislatoris.

QVÆSTIO LXXII.

An Christianis belligrare fas contra hostes?

MANICHÆI doc. bant bellum ex natura illicitum esse. Sic & Anabaptistæ, & Oecolampadius. &c. Huc plures adducit S. Patres Erasmus, apud Belli lib. 3. cap. 14.

LUTHERVS art. 34. negat licitum Christianis contra Turc. m gerere bellum.

SVADET istis. 1. Quia Voluntas Dei est, vt à Turca, cui flagello puniamur: Dei autem voluntati resistere nefas. 2. Quia Ecclesie vitior est tribulatio, quàm pax. Vnde S. m. de matrimonio, cul. at morem Ecclesie orantis pro pace. 3. Quia, ait artic. 34. Pontifici sunt peiores Turcis: at stultum est, pro peioribus contra meliores Turcas pugnare.

AUTOR. Odium in Papam huc impulit Lutherum.

DICO AD I. Permittit Deus nos exerceri, hoc sine, vt conuertamur à peccatis, non vt pereamus: Itaque vult vt resistamus molenti nobis interitum, quem Deus non vult. Immittit pestem; non vult tamen ei non resisti.

AD II. Quia tribulatio periculosa est, idcirco eam deprecari iubemur. Matth. 6. *Et ne nos induas.* &c. Iubemur 1. Timoth. 2. Orare pro regibus & pace.

AD III. Absurditatem suam Lutherus, l. de Vist. Saxon. postea reuocauit.

QVÆSTIO LXXIII.

An Principis sit dare libertatem Religionis specie Conciliationis?

ETNICI omnes Philosophorum sectas admittunt, ait Aug. l. 18. de Ciuit. c. 51. Themistius Philosophus Valenti Imperatori iussit, gratam Deo scelerum esse varietatem, dum ita modis pluribus colli-

tur; sitque plures, quò difficilius cognoscitur.

PROTESTANTES Spiræ anno 1526. se obtinuisse ferunt libertatem religionis.

SVADENT istis. 1. Quia fides est libera. 2. Quia donum Dei est. 3. Quia experientia constat, cogendo nil profici. 4. Quia Christiani Iudæos, etiam hostes, semper tolerauerunt.

AUTOR. Principis est tueri Catholicam Religionem; non alterius permittere libertatem.

1. Quia, Prouerb. 20. *Rex, qui sedet in Solio iudicii, dissipat omne malum intuitu suo.* Item, *Dissipat impios hæreticos, Rex Sapiens.* Psal. 2. *Reges erudimini, qui iudicatis terram; seruite Domino in timore.*

2. Apocal. 2. culpatur Angelus Pergami habens tenentes doctrinam Nicolaitarum, &c.

3. Contra libertatem eam sancierunt Papæ, decreuerunt Imperatores. Solum tres Imperatores eam indulerunt: Iovinianus, ideo grauitè à Concilio Antiocheno reprehensus. Valens, sed Arianus; & Iulianus Apostata.

4. Rationes sunt. 1. Quia, potestas sæcularis, & spiritalis sunt iunctæ in Ecclesia, sicut corpus & anima: ac huic illud parere debet, præstareque protectionem. Cùm autem dissensio in fide sit Ecclesie dissolutio, vinculum enim illi est confessio fidei, ideo fidei libertas ei exitialis est.

2. Quia, Deut. 17. iubentur occidi, qui non obediunt Sacerdoti. Et, cap. 18. pseudoprophetæ exterminari: Et, Aug. epist. 50. affert exempla Ezechiel, Iosaphat, Iosia, &c. destruentium lucos, idolorum fana, populumque ad verum Dei cultum cogentium.

3. Quia, Pax reipublica diluitur varietate religionum, subnascitur cuique mutua dissidentia: & sic regnum in se diuisum desolabitur.

4. Quia, libertas credendi est libertas errandi in re o-

Gg 3 mni.

mnium periculosissima: nam Eph. 4. *Vna fides solum esse vera potest.*

Obiecta, ut refutata sunt indigna, ex hisce tamen sat patent.

II. PACIFICANTES olim, ab Zenone Imperatore orti, teste *Euagrio lib. 3. c. 14. & 30* Et Apelles dicebant Sectas omnes conciliari posse, nec esse discutiendam fidei rationem; sat esse, credi in Crucifixum. Sic & nuper *Georgius Cassander*: Sit sua cuque fides, modo recipiant Scripturam & Symbolum Apostolorum; cetera Ceremonias esse in quibus dissentiantur.

AUTOR. I. At non tam de horum verbis, quam de sensu controuertitur, deque substantialibus articulis.

2. Rogabat & Valentis Imperatoris Præfectus Patres, ne tot Ecclesias vexari paterentur propter paruam dogmatum Arianorum subtilitatem; petebantque Ariani omitti vocem *ὁμοούσιον*, quæ nec in Scriptura vel Symbolo esset; imò litterulam mutari in *ὁμοιούσιον*: ac spondebant pacem. Respondit S. Basilius: *Qui diuinis enutrii sunt eloquiis, corrumpere de iis ne vnã syllabam patiuntur; sed pro his si contingat, omnes etiam mortis species amplectuntur.*

3. Non potest libertas credendi in vno concedi articulo, quin pariter & in aliis concedi debeat: Quia vna est formalis ratio fidei omnium ac singulorum articulorum: quique peccat in vno, est omnium reus.

QVÆSTIO LXXIV.

An heretici damnati possint tradi gladio seculari?

LUTHERVS *artic. 23. in assert.* Sicut & Huls *artic. 14. in Concilio Constantiæ damnato*; negat iuste fieri. Sic & Donatistæ olim, teste *Augustino lib. 1. contra Parmen.* Vide *Genealog. p. 2. q. 16. & Antichristum p. 2. q. 30.*

SVADENT istis. 1. Quia, Ecclesia ab initio huc vsque nullum combussit. 2. Quia, non proficitur rationibus, 3. Ecclesia tolerat Iudæos. 4. *Matth. 18.*

Iubentur haberi pro Ethnicis & publicanis; non comburi. 5. *Oportet hæreses esse, 1. Cor. 11. ut, qui probasit sunt, manifeste fiant.* 6. Cupientibus comburi de celo Samantas, ait Dominus; *Luc. 11. Nescitis cuius spiritus estis.* 7. *Matth. 13. Simile utraque crescere usque ad messem.* 8. Dominus permittens multos abire, ait: *Ioann. 6. Nunquid & vos vultis abire?* 9. Fides est donum Dei; nemo igitur ad eam compelli debet. 10. Dominus tribuit Ecclesiæ gladium Spiritus, *quod est Verbum Dei*; non ferri ac flammæ. 11. Hæretici sunt extra Ecclesiam; at, *1. Cor. 6. Nihil ad nos de iis, qui foris sunt.* 12. Apostoli nunquam brachium seculari contra hæreticos implorauerunt.

AUTOR. Hæretici incorrigibiles, præsertim relapsi, sunt excommunicandi, relinquendique gladio. 1. Sic Scriptura in meo *Antichristo par. 2. q. 30.* 2. Quia sic praxis inde ab Constantino Magno contra Arianos & Donatistas, suppliciiis affectos. 3. Ita S. Canones, Concilia, S. Patres, apud *Bellarmin. libr. 3. de Laicis c. 21.*

Ratio fauet. 1. Excommunicari possunt, quæ grauior est poena: ergo & occidi gladio corporali, quod minus: teste *Aug. lib. 3. contra aduers. Legis c. 17.* 2. Quia, alii falsarii addicuntur neci. 3. Foemina fallens viro fidem, est mortis: at Deo frangere fidem est grauius. 4. Tres causæ iusti sunt homicidii: Ne mali bonis noceant: *Ut paucorum supplicio multi corrigantur, profintque moriendo, qui viuendo noluerunt prodesse: Et ipsis improbis occidi satius est, cum deteriores euadunt.* At hæ causæ in hæreticos conueniunt. Deus tamen ipsorum misertus mentem inspiret cunctis saniozem.

DICO AD I. Falsum est.

AD II. Contrarium constat experientia prisca.

AD III. Iudæi fidem Christianam nunquam deseruerunt: Coluntque Religio-

ligionem à Deo quondam institutam: at hæretici, ortam in centore diabolo.

AD IV. Nec adulteros, latrones, &c. Christus vnquam iussit occidi; rectè tamen plectuntur.

AD V. At non iubentur seminari, aut tolerari.

AD VI. Illi nunquam crediderunt: & Discipuli Zelo vindictæ mouebantur. At hæretici desciuerunt à fide; & Ecclesia non est vindictæ cupida.

AD VII. Zizania sunt omnes mali, non solum hæretici.

AD VIII. Christus non venit iudicare, sed iudicari: & ii recedendo se non obligant, sicut hæretici obstinati.

AD IX. At est etiam actus liberi arbitrii, sicut & Castitas; &c. & tamen adulteri, &c. puniuntur. Et quidem fides etiam est libera infidelibus, vt eam acceptent; at Christianis est seruatu necessaria; ideo desertoribus pœna quoque debita est.

AD X. At ecce duos habet gladios.

AD XI. Sunt extra; sed cum debito pœnæ, aut reuertendi.

AD XII. Quia, ait *Augustinus epistola 50.* tunc nullus erat Princeps Christianus: secus, cum esse cœperunt Christiani, per **I E S V M C H R I S T V M.**
A M E N.

Ecclesiomachia Lutheri - Calvinistica

F I N I S.

Gloria sit Triadi, Mariæ, & sit gloria Diuis.

COPPEN-